

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1869.

ΤΟΜΟΣ Κ΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 465.

ΠΕΡΙ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλλ. 461.)

Τεράστια τῆς μουσικῆς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν.

Ἐν τοῖς τεραστίοις τοῖς διενεργηθεῖσι διὰ τῆς μουσικῆς οὐδόλωσ συγκταριθμοῦμεν τὸ ὅτι τὰ τῶν Θηβῶν τείχη ἐξῆλθον ἐκ τῶν συμφωνιῶν τῆς λύρας τοῦ Ἀμφίονος, οὐδ' ὅτι τὰ θηρία ἐκ τῶν ᾠσμάτων τοῦ Ὀρφῆως ἐπιθασσεύοντο, καθ' ὅσον αἱ σημειούμεναι αὐταὶ ἐπινοήσεις δεικνύουσι μόνον τὸν προφανῆ πρὸς τὴν μουσικὴν ἔρωτα τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὴν ἦνπερ εἶχον ἔννοιαν περὶ τῆς ἰσχύος τῆς.

Τὰ ῥηθησόμενα ἀνάγονται εἰς ἱστορικοὺς χρόνους, καὶ τὰ γεγονότα προσεπιμαρτυροῦνται ὑπ' ἐμβριθῶν καὶ περιφανῶν Ἑλλήνων συγγραφέων.

Ὀρμητικὴ τις στάσις ἐξεβράγη ἐν Σπάρτῃ. Τέρπανδρος ὁ ἐνδοξότερος κιθαριστὴς τῶν τότε ἡμερῶν ῥίπτεται ἐν τῇ δημοσίᾳ πλατείᾳ καὶ κατορθοῖ διὰ τῶν ᾠσμάτων του νὰ καταπραύνη τὸν λαόν. Ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις δὲν καταπραύνονται αἱ στάσεις τοιοῦτοτρόπως.

Οἱ Ἀθηναῖοι βεβαρημένοι ἐκ τοῦ πολέμου οὐκ πρό πολλοῦ χρόνου ἐποίουν κατὰ τῶν Μεγαρέων διὰ τὴν

κατοχὴν τῆς Σαλαμῖνος, ἔθεντο νόμον δι' οὗ ἀπηγορεύετο ἐπὶ ποινῇ θανάτου τὸ προτείνειν πλέον τὴν κατάκτησιν τῆς νήσου ταύτης. Ὁ Σόλων ὅστις ἀπεδοκίμαζε τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν, προσεποιήθη τὸν παράφρονα, καὶ ἐν τινι τοῦ λαοῦ συνελεύσει ἔλαβε τὴν θέσιν τοῦ δημοσίου κήρυκος, καὶ ἤρξατο ἄδων ἐλεγείων ἐξ ἑκατὸν στίχων, δι' οὗ προέτρπε τοὺς συμπολίτας του ἵνα μὴ παραιτηθῶσι κατακτήσεως, δι' ἣν τοσαύτας ὑπέστησαν θυσίας. Οἱ στίχοι του συνεκίνησαν τοσοῦτον τὴν ἀμύγηριν, ὥστε ὁ νόμος παραχρῆμα ἠκυρώθη, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Σόλωνος ἐθριάμβευσαν καὶ ἐκυρίευσαν τὴν Σαλαμῖνα, ἥτις ἔμεινεν ἔκτοτε ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν των. Ἡ ἱστορία αὕτη ἐπιβεβαιοῦται ὑπὸ τοῦ Πυρσανίου, τοῦ Διογένοους Λαερτίου, τοῦ Πολυαίνου καὶ τινῶν ἄλλων.

Νέος τις ὑπὸ τοῦ οἴνου ἐξαφθεῖς καὶ ἀγανακτῶν, διότι γυνὴ τις ἧς ἠράσθη προὔτιμα ἕτερον ἀντίζηλον, διεγερθεὶς δ' εἰσέτι ὑπὸ τῶν ἥχων, κατὰ τὸ φρούγιον μέλος, εὐθὺς ἠβουλήθη νὰ ῥίψη πῦρ ἐν τῇ τῆς ἐρωμένης του οἰκίᾳ. Ὁ Πυθαγόρας διαβάνων κατὰ συγκυρίαν ἐκ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ συνέβαινεν ἡ σκηνὴ αὕτη, διέταξε τὴν ἠχοῦσαν τὸν αὐλὸν γυναικα, νὰ μεταβῇ πρὸς τὸ Δώρειον μέλος, καὶ νὰ ἠχῆσῃ τὸν σπονδαῖκόν ῥυθμὸν, τὸν ἦδὺν καὶ ἄρμονικόν ἢ τοιαύτη δὲ ἀλλαγὴ ἐπέφερεν ἀκαριαίον ἀ-

ποτέλεσμα, καὶ ἡ ὄργη τοῦ νέου παραχρημα κατα-
πραύθη.

Ὁ Γαληνὸς ἀναφέρει παραπλησίαν ταύτης ἱστο-
ρίαν. Νέοι τινὲς μεθύοντες καὶ σχεδὸν μανιώδεις
καταστάντες ἔκ τινος γυναικὸς ἠχοῦσης τὸν αὐλὸν
καὶ ἐρεθιζούσης αὐτοὺς διὰ τοῦ φρυγίου ῥυθμοῦ,
πκρεδίδοντο εἰς πᾶν εἶδος παρεκτροπῶν ἄλλ' ὁ μου-
σικὸς Δάμων ἐνεργήσας νὰ ἀλλάξῃ ῥυθμὸν, ἐπανέ-
φερον αὐτοὺς εἰς τὴν φρόνησιν.

Γνωστὸν τὸ παρὰ τοῦ Πλουτάρχου ἀναφερόμενον
γεγονὸς περὶ τοῦ μουσικοῦ Ἀντιγένους, ὅστις εἰς
συμπόσιόν τι τοσοῦτον κελῶς ἠδυνήθη νὰ διερεθίσῃ
τὴν φιλοπόλεμον ὀρμὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὥστε ὁ ἄν-
δρῆος ἐκεῖνος ἀρπάσας τὰ ὄπλα ἠτοιμάζετο νὰ προσ-
βάλῃ τοὺς συνδαίτημονας, ὅτε ὁ μουσικὸς δι' ἄλλου
εἶδους μουσικῆς καταπραύνην αὐτὸν παραχρημα.

Τὴν περὶ τῆς δυνάμεως τῆς μουσικῆς ὑψηλὴν ἰδέαν
τῶν Ἑλλήνων οὐδὲν ἕτερον δύναται κρεῖττον νὰ κα-
ταδείξῃ, ἢ ἡ περιόδος τις τοῦ Πολυβίου περὶ τῆς κα-
ταστροφῆς τῆς Κυναιθῆς ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν, ὅπως
παιδεύσῃ τοὺς κατοίκους διὰ τὴν βαρβαρότητα
τῶν. Οὐδὲν ὁμολογουμένως ἥττον ποιητικὸν τῆς
μεγαλοφυΐας τοῦ ἱστορικοῦ τούτου, οὐδεὶς δ' ἤθελεν
ἀποπειραθῆναι νὰ τὸν κατηγορήσῃ ὅτι ἠθέλησε νὰ δώσῃ
ῥωμαντικὸν τινὰ χρωματισμὸν εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ ἀ-
ναφερόμενα γεγονότα. Συγγραφεὺς σπουδαῖος καὶ
ἐμβριθὴς λέγει ἀπλῶς ὅσα οἶδε, περὶ τῶν γεγονότων
καὶ τῶν αἰτίων ἅτινα παρήγαγον αὐτά. Κατάλληλον
νὰ παρατεθῇ ἐνταῦθα ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος περίοδος.
«Ἐπειδὴ δὲ κοινὴ τὸ τῶν Ἀρκάδων ἔθνος ἔχει τινὰ
παρὰ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν ἐπ' ἀρετῆς φήμην, οὐ μόνον
διὰ τὴν ἐν τοῖς ἤθεσι καὶ βίαις φιλοξενίαν καὶ φι-
λανθρωπίαν, μάλιστα δὲ διὰ τὴν εἰς τὸ θεῖον εὐσε-
βειαν, ἃς οὐ βραχὺ διαπορήσασιν περὶ τῆς Κυναιθῆων
ἀγριότητος; πῶς, ὄντες ὁμολογουμένως Ἀρκάδες,
τοσοῦτο κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς διήνεγκαν τῶν
ἄλλων Ἑλλήνων ὠμότητα καὶ παρανομίαν; Δοκοῦσι
δέ μοι, διότι τὰ καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐπινοη-
μένα, καὶ φυσικῶς συντεθεωρημένα περὶ πάντας
τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀρκάδιαν, ταῦτα δὴ πρῶτοι
καὶ μόνον τῶν Ἀρκάδων ἐγκυκτέλιπον. Μουσικὴν γὰρ,
τὴν γε ἀληθῶς μουσικὴν, πᾶσι μὲν ἀνθρώποις ὄφελος
ἄσκειν, Ἀρκάσι δὲ καὶ ἀναγκαῖον· οὐ γὰρ ἠγῆ-
τέον μουσικὴν, ὡς Ἐφορὸς φησὶν ἐν τῷ προοιμίῳ
τῆς ὅλης πραγματείας, οὐδαμῶς ἀρμόζοντα λόγον
αὐτῷ βίψας, ἐπ' ἀπάτη καὶ γοητεία παρσισηχθαι
τοῖς ἀνθρώποις· οὐδὲ τοὺς παλαιούς Κρητῶν καὶ
Λακεδαιμονίων αὐλὸν καὶ ῥυθμὸν εἰς τὸν πόλεμον
ἀντι σάλπιγγος εἰκὴ νομιστέον εἰσχωγεῖν· οὐδὲ
τοὺς πρῶτους Ἀρκάδων εἰς τὴν ὅλην πολιτείαν τὴν
μουσικὴν παραλαβεῖν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε μὴ μόνον
παισὶν οὔσιν, ἀλλὰ καὶ νεανίσκοις γενομένοις ἕως

τριακόντ' ἑτῶν, κατ' ἀνάγκην σύντροφον ποιεῖν αὐ-
τὴν, τᾶλλα τοῖς βίοις ὄντας αὐστηροτάτους (1).

Οἱ ἀντίπαλοι τῶν λογίων, ἐκ προκαταλήψεως ἢ
ἐξ ἀμαθείας περὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων μουσικὴν, εὔρον
εὐχερέστερον τὸ ἀρνεῖσθαι τὰ ἀναφερόμενα γεγο-
νότα, ἢ ἐξηγεῖν τὴν ἔννοιαν αὐτῶν εἰς τοὺς ἀντιπά-
λους τῶν ἄλλ' ἢ ἀρνήσις δὲν εἶναι ἀπάντησις. Οἱ
συγγραφεῖς ἐξ ὧν πορίζομεθα τὰ γεγονότα ταῦτα
ὠμίλου τοῖς Ἑλλήσι, τοῖς δυναμένοις κρῖναι ἀφ' ἐ-
αυτῶν περὶ τῆς δυνάμεως τῆς μουσικῆς τῶν, καὶ
πρὸς οὓς ἐπομένως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ δοθῇ ὅπως
τὴν ἐννοήσωσι. Νομίζομεν ὅτι ἡ παρατήρησις αὕτη
ἰσχύει ὅπως ἀφαιρέσῃ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου
πάντα δισταγμὸν, καὶ ὅτι ἡ ἀλήθεια τῶν ἐπιτυγ-
χανομένων ἀποτελεσμάτων παρὰ τῶν Ἑλλήνων μου-
σικῶν δὲν δύναται νὰ ἀντιπολεμηθῇ ὑπὸ δραστηρίων
σοφισμάτων. Ἀντὶ τοῦ εἰσερχεσθαι εἰς ἀπράγμονα
φιλονεικίαν, ζητητέον μᾶλλον εἰς τί συνίστατο ἡ
τέχνη αὕτη, ἢ προφανῶς πᾶν διάφορος τῆς παρ' ἡ-
μῖν ἐν χρήσει, ἢ ἡ ἰσχὺς ἐπὶ τῶν ὁμάδων ἦν ἴσως
ἥττον περιορισμένη.

Τοιαῦται ἔρευναί, ἀληθῶς εἰπεῖν, εἰσὶ πλήρεις
δυσχερειῶν τοσοῦτον ἀκανθωδῶν καὶ ἀλλοτριῶν τοῦ
σκοποῦ μας, ὥστε δὲν θέλομεν νὰ ἀφιερῶμεν εἰς
ζητήματα ἀπλῶς θεωρητικά, ἰδιάζοντα μᾶλλον
μουσικῶ ἢ ἀπλῶ ἱστορικῶ. Τοῦναντίον δίδομεν ἐν-
ταῦθα σύνοψιν τινὰ τοῦ συστήματος καὶ τῶν μονα-
δικῶν ἰδιοτήτων τῆς μουσικῆς τῶν Ἑλλήνων.

Μοναδικαὶ ἰδιότητες τῆς Μουσικῆς τῶν Ἑλλήνων.

Διττῶς δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν μουσικὴν
παρ' Ἑλλήσι· γενικῶς δηλονότι καὶ εἰδικῶς. Γενικῶς,
καθ' ὅσον δι' αὐτῆς ἐκανονίζοντο καὶ αἱ ἐπιστήμαι,
καὶ αἱ τέχναι, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ πράγματα· οὗ-
τως ὥστε τὸ κτίζειν πόλεις, τὸ περιζωνύειν αὐτάς
διὰ τειχῶν, τὸ λαλεῖν εἰς τὸν λαόν, τὸ ὁμολογεῖν
τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἰσχυροὺς ἀνδρας, τὸ ὀδηγεῖν
τοὺς στρατοὺς τῶν μοναρχῶν, τὸ διατιθέναι περὶ εἰ-
ρήνης καὶ πολέμου, τὰ πάντα κατὰ τοὺς Ἑλληνας
ἐκανονίζοντο διὰ τῆς μουσικῆς συμφωνίας. Ἡ λύρα
ἦν ἡ κανονίζουσα τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, αὕτη ἐδί-
δαξε τοὺς λαοὺς νὰ ζῶσιν ἄνευ ἀρχηγῆς ἢ ἡγεμόνος,
νὰ διατηρῶσιν ἀμοιβαίαν ὁμόνοιαν, νὰ ἀποδιώκωσι
τοὺς τυράννους, νὰ καθιδρύωσι καὶ νὰ διαφυλάτ-
τωσι τοὺς νόμους, οὕτως ὥστε, κατὰ τὸ φρόνημα
τοῦ Πλάτωνος, ἐκ τῆς εἰς τὴν ἐντέλειάν τῆς διατη-
ρήσεως τῆς μουσικῆς, καὶ τῆς ποιικιλίας αὐτῆς ἐξ-
ήρητο ἡ διατήρησις ἢ ἡ πτώσις τοῦ κράτους τῶν
δημοκρατιῶν. Ἐντεῦθεν οὐδὲν θαυμαστὸν, ἐὰν ὁ Ἀ-

(1) Πολύβ. ἱστορ. βιβλ. IV. Τόμ. 2. XX.

ριστείδης Κυντιλιανὸς ἐβεβίασεν εὐθαρσῶς, ὅτι ἡ
μουσικὴ ἐστὶ τέχνη ἐναγκαλίζουσα πᾶσαν ὕλην,
πάντα χρόνον, πᾶσαν ἡλικίαν, καθισταμένη εἰς τε
τοὺς νέους, τοὺς παῖδας, καὶ εἰς μᾶλλον προβεθε-
κότας εἰσέτι, πᾶν ὠφέλιμος καὶ ἀναγκαία.

Θεωρουμένη δὲ μερικῶς ἡ μουσικὴ τῶν Ἑλλήνων
ἔχει ὑφέκωτον, ὡς ὑποδεστέρας, ἐξ ἑτέρας ἐπιστή-
μας, δηλ. τὴν Μελοποιίαν, τὴν Ῥυθμοποιίαν, τὴν
Ποιητικὴν, τὴν Ὀργανικὴν, τὴν ᾠδικὴν καὶ τὴν Ἰ-
ποκριτικὴν· διὸ δέον νὰ σχηματίσωμεν περὶ αὐτῆς
ἰδέαν ἐκτενεστέραν καὶ εὐρυτέραν τῆς ἡμετέρας μου-
σικῆς, τῆς ἰδιαζόντως περιστελλομένης ἐν τῇ συν-
θέσει καὶ ἐκτελέσει διὰ τοῦ ἄσματος καὶ τῆς ἠχῆ-
σεως.

Τούτων προταθέντων, ἀρξώμεθα πραγματευόμε-
νοι περὶ τῆς μελωδίας, εἰς ἣν κατὰ μέγα μέρος συν-
ίσταται ἡ μουσικὴ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἦτις, κατὰ
Πλάτωνα, Ἀριστοτέλην καὶ ἄλλους, δὲν εἶναι ἡ σύν-
θεσις τῆς δημηγορίας τοῦ ἄσματος, τουτέστιν ἀρ-
μονίας καὶ ῥυθμοῦ. Ὅπως δὲ χορηγήσωμεν πλήρη
καὶ ἐντελῆ γνώσιν αὐτῶν, θέλομεν διαλάβει ἰδιαι-
τέρως περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν βηθέντων μερῶν τῶν
συντιθέντων αὐτῆν, καὶ πρῶτον περὶ τῆς Δημηγορίας.

Ἡ Δημηγορία συνίσταται εἰς τὴν σημασίαν τῶν
λόγων, συνδεδεμένων εἰς τι ὠρισμένον μέτρον, ὡς
τὸ ἄσμα εἰς τὴν συμφωνίαν τῶν φωνῶν καὶ τῶν ὄρ-
γάνων, καὶ ὁ ῥυθμὸς εἰς τὸ μέτρον τοῦ χρόνου. Τέσ-
σρα εἰσὶ τὰ μέρη τῆς δημηγορίας καὶ τῆς ὁμιλίας·
ἡ ὕλη περὶ ἧς πρόκειται, ἀναφερομένη εἰς τοὺς θεοὺς
ἢ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, εἰς ἀμφοτέρους, ἢ εἰς πράγ-
ματα τυχεροῦ συμβεβηκότος. Ἡ τάξις, ὑφίσταται
εἰς τὴν δέουσαν συνδεδεμένην διάθεσιν καὶ ἔννοιαν
τῶν μερῶν τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ ὅλον, ἦτις λέγεται
καὶ συμμετρία. Ἡ φράσις, ἦτις ἐστὶν ἡ ἐκθεσις τοῦ
αἰσθημένου διὰ μέσου τῶν λέξεων, οὐχὶ τῶν γυ-
δαίων καὶ κοινῶν, ἀλλ' ὑψηλῶν κατὰ τὸ μέτρον τοῦ
αἰσθημένου ὅπερ θέλει τις νὰ ἐκφράσῃ, ὡς καταφαί-
νεται ἐν τοῖς ἐξοχωτέροις τῶν ποιητῶν. Τὸ μέτρον,
ὅπερ συνίσταται εἰς τὸν ἀριθμὸν καὶ εἰς τὴν μακρό-
τητα ἢ βραχύτητα τῶν συλλαβῶν, ἢ διάφορος σύν-
θεσις καὶ διάθεσις τῶν ὁποίων εἶναι τὸ συνιστῶν
τὸν ῥυθμὸν, διότι ὡς λέγει ὁ Svida, τὸ μέτρον καὶ
ὁ κανὼν τῶν συλλαβῶν αἴτινες συνιστῶσι τοὺς πό-
δας, καὶ ὁ ῥυθμὸς εἶναι ὁ τρόπος δι' οὗ διατίθενται
αἱ συλλαβαὶ καὶ οἱ πόδες ἐξ ὧν σχηματίζονται οἱ
στίχοι.

Ὅποια ἐστὶν ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ ῥώμη τοῦ ῥυθμοῦ εἰς
τὸ συγκινεῖν τὰ πάθη τῆς ψυχῆς καὶ ἠδύνειν τὰς
αἰσθήσεις μας, οὐ μόνον ἐξάγεται ἐκ τῶν ἀρχαίων
ἱστοριῶν, ἀλλὰ καὶ ἕκαστος καλῶς σκεπτόμενος τὸ
δοκιμάζει ἐν ἑαυτῷ ἰσχὺς ἦτις γεννᾶται ἐν τῷ ῥυθ-
μῷ, οὐχὶ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν λέξεων, τοῦ ἄσμα-

τος καὶ τοῦ ἠχοῦ, ἀλλὰ, διότι κατὰ τὴν βῆσιν τοῦ
Ἀριστοτέλους, ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ πολυμαθεστά-
του Pusseri, ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσιν εἰκόνες τῆς ὄρ-
γῆς καὶ τῆς πραότητος, τῆς ἐνισχύσεως καὶ τῆς με-
τριοφροσύνης, καὶ πικρῆς ἀποβλέποντος τὰς ἀνθρω-
πίνους κλίσεις (πάθη).

Δέον ἐν τούτοις πρὶν ἢ προβῶμεν νὰ ὀρίσωμεν
γενικῶς τί εἶναι ὁ ῥυθμὸς οὗτος ὅπως ἐντεῦθεν ἀπο-
δείξωμεν ποῶς τις εἰδικῶς εἶναι κατ' ἐξοχὴν ὁ τῆς
ποιήσεως καὶ τῆς μουσικῆς.

Ῥυθμὸς ἐστίν, ἐν γένει διάταξις ποσοτικῶν με-
ρῶν ἐχόντων πρὸς ἄλληλα, καὶ ἐν τῇ τάξει τοῦ ὄ-
λου, καὶ ἐν τοῖς νόμοις προσήκουσάν τινά ἀναλο-
γίαν, δι' ἧς καθίσταται ἕκαστον πρᾶγμα ὠραῖον
καὶ εὐάρεστον. Πλείστ' ὅσους ἑτέρους ὀρισμοὺς τοῦ
ῥυθμοῦ δύναται τις ἰδεῖν παρὰ τοῖς ὑπὸ τοῦ πρεσβύ-
του Bacchio ἀναφερομένοις συγγραφεύσιν.

Ὁ ῥυθμὸς συλλαμβάνεται διὰ τῶν τριῶν τούτων
αἰσθήσεων, ἀφῆς δηλονότι, ὄψεως, καὶ ἀκοῆς, καὶ
διὰ μέσου τούτων εἰσδύει ἐν τῇ ψυχῇ μας, ἢ κινεῖ
τὰς κλίσεις.

Εἰς τὴν ἀφῆν καθίσταται ὁ ἰατρικὸς (θεραπευτι-
κὸς) ῥυθμὸς ὀριζόμενος ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ, ἀναλο-
γία τῶν σφιγγῶν, τοῦ πρώτου μετὰ τῶν ἀκολού-
θων, καὶ ὡς ἐξηγεῖ ὁ Ἰωσήφ Στρούτσιος, ἡ ὁμοί-
οτης τῶν μελῶν ἐκείνων τῶν καιρῶν τῶν εὐρισκομέ-
νων ἐξ ὑπαιμιῶν εἰς τὸν σφιγγόν, ἢ ἡ παραβολή,
ἢ ἡ ἀναλογία τοῦ χρόνου τῆς διαστολῆς μετὰ τοῦ
χρόνου τῆς συστολῆς, ὅπως ἡ ἀναλογία ὑπάρχει ἢ
εἰς τὴν ταχύτητα ἢ εἰς τὴν βραδύτητα τῆς διαστο-
λῆς καὶ συστολῆς. Εἰς τὴν ὕψιν ὑπάγεται ὁ ῥυθμὸς
τῆς ὀρχήσεως, λαμβάνων διαφόρους ὀνομασίας ἐκ
τῆς διαφορᾶς τῶν κινήσεων καὶ τῶν μέτρων τῶν
ὀριζομένων, κινήσεως σύνθετος καὶ πολυἀριθμὸς δι'
ἧς μιμῆται πρᾶγμα τι ἢ πρόσωπον, ἤδουσα ἢ
σιωπῶσα· οὕτω δ' ὀριζόμενος ὁ ῥυθμὸς τῆς ὀρχή-
σεως, περιλαμβάνει τὴν διαίρεσιν αὐτῆς ταύτης τῆς
ὀρχήσεως εἰς ἄφωνον καὶ φωνητικὴν.

Διάφορα εἰσὶ τὰ εἶδη τῆς ὀρχήσεως, ὡς βλέπομεν,
κατὰ τὸν Λουκιανόν, ὅστις, ὡς μᾶς δηλοποιεῖ ὁ Bu-
rette, εἶναι ὁ μόνος συγγραφεὺς παρ' Ἑλλήσιν, ὁ
γράφας διεξοδικῶς καὶ λεπτομερῶς· ταῦτα δ' εἰσὶν
ὁ Κορδακισμὸς, ἢ Σείσις, καὶ ἡ Ἐρμείλεια, ἐπινοη-
θέντα καὶ διὰ τοιούτων ὀνομάτων προσδιορισθέντα
ὑπὸ τῶν Σατύρων τοῦ Βάκχου. Ἡ Ἐρμείλεια ἐστὶν
εἰδὸς τι τραγικῆς ὀρχήσεως, πλήρης εὐπρεπειᾶς καὶ
κομψότητος, τοσοῦτον ἐξυμνηθὲν καὶ συσταίνόμενον
ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος καὶ πολλῶν ἄλλων. Ἡ Σείσις,
ὀρχησις οὕτω κληθεῖσα ἐκ τῆς σείσεως ἢ τοῦ τιναγ-
μοῦ τοῦ σώματος διενεργουμένου ὑπὸ τῶν σατύρων
διὰ συνεχῶν γελωτοποιῶν κινήσεων. Ὁ Κορδακι-
σμὸς, ὀρχησις ἀκόλαστος χρωμένη ἐν ταῖς κωμω-

δαίαι παρ' ατόμων εξημμένων υπό του είνου, και κατὰ τὸν Δαλεκάμπιον εστερημένη αξιοπρεπείας, ἀγροϊκος καὶ γελοιώδης, ἐν ἧ αἰσχροῦς ἐνήργουν οἱ νεφοροὶ καὶ ἡ σπονδυλικὴ στήλη. Ἐκαστον τῶν ἀνωεργημένων τούτων εἶδων εἶχε διάφορα ὑφ' ἑαυτοῦ εἶδη. Αἱ ὀρχήσεις συνωδεύοντο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὸ τοῦ ἔσματος, τῆς ἠχίσεως, τῶν αὐλῶν, τῶν κιθαρῶν καὶ ἄλλων ὀργάνων. Μεγάλῃ ἦν ἡ σπουδὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ τέχνῃ τῆς ὀρχήσεως, οὐχὶ τόσον διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ θεάτρου, ὅσον διὰ τὸ καλῶς συντιθέναι καὶ διευθύνειν τοὺς σχηματισμοὺς τοῦ σώματος εἰς οἶκον δὴποτε πράξιν, ἐπὶ πᾶσι δὲ ὅπως τελειοποιῶσιν τὴν τέχνην τοῦ χειρονομεῖν τὴν ὑπ' αὐτῶν καλουμένην *χειρονομίαν*, διὸ καὶ κατέβαλον πᾶσαν προσοχὴν ἵνα οἱ νέοι διδάσκωνται ταύτην ὅπως συνεθίζωνται εἰς τὸ κανονίζειν τοὺς σχηματισμοὺς τοῦ σώματος τῶν μὲ εὐπρέπειαν καὶ κομψότητα.

Εἰς τὴν ὀρχησιν πρόςδε συγκατατάσσεται καὶ ἡ τέχνη τῶν μίμων καὶ παντομίμων. Μίμοι ἐκαλοῦντο οἱ διὰ χειρονομίῶν, σχημάτων ἀπρεπῶν καὶ ἀκολάστων, χωρὶς νὰ ὁμιλῶσι, μιμούμενοι πράγματα καὶ γεγονότα αἰσχροῦ, οὕτω καλούμενα ὑπὸ τοῦ μίμου, ὅστις κατὰ τὸν Διομήδην, ἀναφερόμενον παρὰ τοῦ Βοσασίου, δὲν ἦτον ἄλλο τι ἢ μίμησις ταυτότροπος προσομοίῳν πραγμάτων. Παντομίμοι δὲ, ὡς αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄνομα δεικνύει, ἦσαν οἱ μιμούμενοι ἀδιαφόρως πάσας τὰς πράξεις, οὐ μόνον τὰς μεμπτὰς τῶν φλυαριῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τὰς περιφανεστέρους τῶν ἀρχηγῶν, τῶν ἡρώων καὶ τέλος τῶν Θεῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἔπραττον τοῦτο χωρὶς νὰ ἀνοίγῃσι τὸ στόμα, καὶ διὰ μόνων τῶν χειρονομίῶν, δι' ὧν ὅμως τοσοῦτον ζωηρῶς ἐπαρουσίαζον τὰ πράγματα, ὥστε μόλις θὰ ἐξεφράζοντο οὕτω διὰ τοῦ λόγου, διὸ καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τὸ μέρος τοῦτο τῆς μουσικῆς ἐκλήθη βωβόν.

ὑπὸ τὸν ὀρθαλμὸν προσέτι ὑποπίπτει καὶ ὁ ῥυθμὸς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, συνιστάμενος εἰς τὴν διάθεσιν τῶν μελῶν τῆς οἰκοδομῆς, οὕτως ὥστε τὸ ὕψος τῆς νὰ ἀνταποκρίνηται μετὰ τοῦ πλάτους, καὶ τὸ πλάτος μετὰ τοῦ μήκους, καὶ τελευταῖον ὅλα τὰ μέρη νὰ ἔχωσι τὴν προσήκουσαν ἀναλογίαν ὑφ' ἧς εἴτε γεννᾶται ἡ ὠραία καὶ εὐάρεστος πρόσοψις τῶν ἔργων καλουμένη εὐρυθμία. Τέλος εἰς τὴν αὐτὴν αἰσθησιν τῆς ὀράσεως ὑπάγεται ὁ ῥυθμὸς τοῦ ὠρολογίου, ὅστις τοσοῦτῳ μᾶλλον ἐντελής ἐσται, ὅση μᾶλλον κανονικὴ ἢ κίνησις τοῦ.

Τρία εἶδη ῥυθμοῦ τῆ ἀκοῆς ὑποπίπτουσι, τὸ *δημηγορικὸν* δηλονότι, τὸ *ποιητικὸν*, καὶ τὸ *μουσικόν*. ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δέδοται τῷ ἀνθρώπῳ ἡ φωνὴ καὶ ἡ γλῶσσα, ὅπως ἤθελε δυνήθη συγκοινωνῶν τοῖς λοιποῖς ἀνθρώποις νὰ ἐκφράσῃ τὰς συλλήψεις τῆς ψυχῆς τοῦ διὰ μέσου τῶν λόγων. Αὐταὶ σχηματί-

ζονται ὑπὸ γραμμάτων καὶ συλλαβῶν συνηνωμένων, καὶ ἐξ αὐτῶν σχηματίζεται ἡ ὁμιλία. Ἡ διάφορος ἔνωσις καὶ διάταξις τῶν συλλαβῶν σχηματίζει τὸν ῥυθμὸν, ὑφ' οὗ παράγεται ἡ ἦχος τις εὐάρεστος τῷ ὠτῇ, ἐξ οὗ καὶ προέρχεται ὅτι παρεκτός τῆς δυνάμειος τῆς ὁμιλίας, συγκινεῖ καὶ ἠδύνει διὰ τοῦ ἐν αὐτῷ εὐρισκομένου ἠχώδους. Ἐντεῦθεν, ὡς λέγει ὁ Φάβιος Κυντιλιανός, πᾶσα συναρμογὴ, μέτρον, καὶ ἔνωσις φωνῶν συντίθενται ἢ ἐξ ἀριθμῶν (οἷτινες εἰσὶν ὁ ῥυθμὸς), ἢ ἐκ τοῦ μέτρου· καίτοι δὲ ἀμφοτέρα σύγκεινται ἐκ ποδῶν, ὑπάρχει οὐδὲν ἥσπον μετὰ τῶν ἢ διαφορά αὐτῆ, ὅτι ὁ ῥυθμὸς συνίσταται ἐκ διαλείμματος χρόνου, καὶ τὸ μέτρον ἐκ τάξεως τὸ πρῶτον ἄρα ἀνήκει εἰς τὸ ποσόν, καὶ τὸ δεύτερον εἰς τὸ ποιόν. Τούτου προὑποτεθέντος, ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὸν ἀριθμὸν, ἢ *δημηγορικὸν* ῥυθμὸν, οὗ τινος τὸν ὄρισμὸν δίδωσιν ἡμῶν ὁ *Jovita Rapicio* ἐξαχθέντα ἐκ τοῦ Κικέρωνος. *Εἶναι τρόπος δημηγορίας*, λέγει ὁ περικλεῆς συγγραφεὺς, *γεννώμενος ὑπὸ μεμιγμένῳ καὶ συγκεχυμένῳ ποδῶν, καὶ ὑπὸ προσήκοιτος λόγου, ἢ ἀγαλογίας τῶν χρόνων ἐξ ὧν συντίθενται.* Διὸ λέγει αὐτὸς οὗτος ὁ Κικέρων ὅτι ὁ ποιητὴς πολὺ προσεγγίζει μετὰ τοῦ ῥήτορος, ὅτι εἶναι εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἔτι μᾶλλον συνδεδεμένος, ἀλλὰ μετὰ πλείονος ἐλευθερίας καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς λέξεις, εἰς δὲ τὰ πολλὰ εἶδη τοῦ κοσμεῖν σύντροφος τούτου καὶ σχεδὸν ὅμοιος. Οὐδὲν ἦττον ὅμως ὁ ῥητορικὸς ἀριθμὸς εἶναι διάφορος τοῦ ποιητικοῦ κατὰ πολλοὺς τρόπους. Ὁ ποιητικὸς πανταχοῦ ἐπιφυλάσσεται, ὁ ῥητορικὸς ἔλασσον μεταχειρίζεται ἐν τῷ μέσῳ, πλείω ἐν τῇ ἀρχῇ, κυρίως δὲ ἐν τῷ τέλει. Ὁ ποιητικὸς εἶναι σταθερὸς, καὶ ὅμοιος ἐν ἑαυτῷ. Ὁ ῥητορικὸς προσήκει νὰ ἦναι ποικίλος καὶ ἀνόμοιος· καθ' ὅσον γνωσθεῖσθαι τῆς ὁμοιότητός του, γεννᾷ ἀηδίαν καὶ περιφρόνησιν, διακόπτει δὲ πᾶσαν πίστιν πρὸς τὴν δημηγορίαν.

Ἐκ τοῦ ῥητορικοῦ ῥυθμοῦ μεταβαίνομεν εἰς τὸν ποιητικόν· πρὶν τούτου ὅμως νομίζομεν νὰ μὴ ἦναι ἄπο σκοποῦ τὸ διερευνησθαι πῶς ἐγεννήθη ἡ ποίησις, ἧς τινος ὁ ῥυθμὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ. Οἱ πρῶτοι ἀνθρωποι, ἐπιδιώκοντες τὰ πρὸς ζῳάρκειαν, ἐπιποθήθησαν ἐν τῇ ποιμενικῇ ἢ γεωργικῇ τέχνῃ. Διὸ ἀγόμενοι ὑπὸ φυσικοῦ τινος ἐνστίκτου, καὶ κινούμενοι ὑπὸ τοῦ ἔσματος τῶν πτηνῶν, ἢ ὑπὸ τοῦ συριγμοῦ τῶν δένδρων, ὅπως ἀνακουφίζονται ἀπὸ τὸν κόπον τῆς γεωργικῆς ἐργασίας, καὶ ἀποφεύγουσι τὴν ἐκ τῆς ὀκνηρίας τοῦ νέμειν τὰς ἀγέλας, προσερχομένην ἀηδίαν, ἤρχισαν νὰ ἐκφράζουσι τοὺς ἀναφυόμενους ἔρωτας τῶν νεανίων, ἢ νὰ ὑμῶσι τοὺς θεοὺς των, ἢ νὰ αἰτῶνται παρ' αὐτῶν ἀφθονίαν τῆς συγκομιδῆς, καὶ εὐεξίαν τῶν θρεμμάτων των, ἢ νὰ πανηγυρίζουσι τὰς πράξεις τῶν προγόνων των· συνῆθη δὲ ὡς τὸ νὰ προ-

φέρουσι λόγους τινὰς ἐντονώτερον τοῦ συνήθους, ἐκφράζοντας τὰς ἐννοίας διὰ τοῦ ἔσματος, εἴτα δὲ διὰ τοῦ ἤχου μικρῶν καλάμων. Ἐντεῦθεν δὲ παρατηροῦντες ὅτι εἰς τοιοῦτους λόγους συλλαβαὶ τινες ἐπροσφέροντο μετὰ μείζονος ἰσχύος, καὶ ἕτεροι μετ' ἥττονος καὶ μετὰ μείζονος ταχύτητος, καὶ ὅτι ἀριθμὸς τις ἐξ αὐτῶν μᾶλλον ἐτέρου παρήγαγεν εὐάρεστον τινα καὶ ἠδονικὸν ἦχον εἰς τὸ οὖς, ἤρχισαν νὰ προσέχωσιν εἰς αὐτὰς καὶ βαθμηδὸν νὰ τὰς τακτοποιῶσι, καὶ νὰ τὰς διατάσσουσιν ὅτε μὲν οὕτως ὅτε δ' ἄλλως· ὥστε ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐφθασαν νὰ σχηματίσῃσι τοὺς πόδας καὶ τὴν ποικιλίαν των ἀλληλοδιαδόχως. Οἱ στίχοι συνωδεύοντο εἴτα, χρόνου προϊόντος, τῇ ἐκλογῇ τῶν γραμμάτων, τῶν λόγων, τῶν αἰσθημάτων, τῶν φράσεων, καὶ τῶν μύθων, καὶ οὕτω καθιδρῦθη ἡ ποιητικὴ τέχνη. Διάφοροι εἰσὶν αἱ γνώμαι ὑπὸ τίνος καὶ ποῦ παρ' Ἑλλήνων ἐφευρέθη ἡ ποιητικὴ. Οὐδὲν ἦττον πιθανώτατον, κατὰ τὸν Δονάτον, ὅτι τὸ Βουκολικὸν ποίημα μετὰ τὸ πάντων τῶν λοιπῶν, ἐστὶ τὸ πρῶτον ἐπινοηθὲν κατὰ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τῶν ἀνθρώπων, οἷτινες ἔζων ποιμενικὴν ζωὴν.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΙΟΥΔΙΑ.

ΔΡΑΜΑ Εἰς ΤΡΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ Εἰς ΠΕΖΟΝ ΛΟΓΟΝ.

(Συνέχ. Ἰδε φυλ. 463.)

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ἡ αὐτὴ σκηνογραφία.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

ΚΑΜΠΡ, ἔπειτα ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

ΚΑΜΠΡ,

(εἰσερχόμενος ἐκ τοῦ βάθους, ἀποθίβει τὸν πῖλον του, καὶ, ἐπιστρέφων πρὸς τὴν θύραν, φωνεῖ).

Αὐγουστε! . . .

(Κάθηται πρὸ τῆς τραπέζης καὶ προπαρασκευάζεται νὰ γράψῃ).

Κύριε!

ΚΑΜΠΡ

(παραδίδωσιν αὐτῷ τὸ ἐπανωφύριόν του).

Ἰπαγε νὰ εἴπῃς νὰ ζεύξωσι τὴν μικρὰν ἄμαξαν ἐντὸς εἴκοσι λεπτῶν τῆς ὥρας. . . Δὲν δύναμαι πλέον νὰ ὑπάγω πεζός. . . ἡ βροχὴ κατεβρύπανε τὰς ὁδοὺς. . . Ὁ ἀναχωρήσω διὰ τοῦ σιδηροδρόμου τῆς τετάρτης καὶ ἡμισείας.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Πολὺ καλὰ, κύριε. . . Κύριε, μήπως κατελήφθητε ὑπὸ τῆς θυέλλης;

ΚΑΜΠΡ.

Ναί. Ἦμην εἰς τὴν ἑπαυλιν εὐτυχῶς. Ἐπρεπε νὰ μείνω ἐκεῖ. . . Ἡ Κυρία δὲν ἐπανῆλθε; (Κάθηται πρὸ τῆς πρὸς ἀριστερὰν τραπέζης, ἐπὶ τῆς ὁποίας εὐρίσκειται ἡ ἀναγκαία ὕλη πρὸς γραφὴν.)

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Ὁχι, Κύριε.

ΚΑΜΠΡ.

Εἰπέ μοι. . . Ἡ Φραγκίσκα ἐπέστρεψεν;

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Ἐκ τῆς σκιαδὸς τῶν Πτελεῶν; . . Ναί, κύριε, πρὸ πολλοῦ.

ΚΑΜΠΡ (ἐρχόμενος νὰ γράψῃ).

Εἰπέ εἰς αὐτὴν νὰ ἐτοιμασθῇ ν' ἀναχωρήσῃ ἐντὸς ὀλίγου. ἔχω καὶ ἄλλην ἐντολὴν νὰ τῇ ἀναθέσω.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Πολὺ καλὰ, κύριε.

ΚΑΜΠΡ.

Μοὶ φαίνεται ὅτι ἀκούω ἵππους. . . ἰδὲ λοιπόν.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ (πλησιάζων εἰς τὸ παράθυρον.)

Ναί, κύριε· ἡ κυρία εἰσερχεται.

ΚΑΜΠΡ.

Ὁ Κ. Τουρζὺ δὲν εἶναι μετ' αὐτῆς;

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Ἰδοὺ αὐτὸς, κύριε.

ΚΑΜΠΡ.

Ἰπαγε, Αὐγουστε. Προειδοποίησον τὴν Φραγκίσκαν. Θὰ τῇ παραδώσω τὴν ἐπιστολήν μου ὅταν θ' ἀναχωρήσω.

(Ὁ Αὐγουστος ἐξέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΤΟΥΡΖΥ, ΚΑΜΠΡ.

(Ὁ Τουρζὺ μένει ἐκθαμβὸς παρατηρῶν τὸν Κάμπρ.)

ΚΑΜΠΡ

(χωρὶς νὰ στραφῇ ὀπίσω, τείνων αὐτῷ τὴν χεῖρα).

Καλὴν ἡμέραν.

ΤΟΥΡΖΥ

(χωρὶς νὰ ἐγγίῃ τὴν χεῖρα τοῦ Κάμπρ.)

Δὲν ἀνεχώρησες;

ΚΑΜΠΡ.

Ἀδύνατον. Ἦμην ἐτοιμος, ἀλλ' ἡ θυέλλα μὲ ἐμπίδισε. Διὰ τί δὲν λαμβάνεις τὴν χεῖρά μου;

ΤΟΥΡΖΥ.

Τὴν χεῖρά σου; . . συγγνώμην. . . δὲν ἔβλεπον.

ΚΑΜΠΡ (γράφων πάντοτε).

ἔβλεπες πολὺ καλῶς. . . Ἀλλὰ θὰ ἐξετάσωμεν τὸ πᾶν μετ' ὀλίγον. (Σιγῇ. — Τὸ ὄραρον πρόσωπον τοῦ Τουρζὺ μαρτυρεῖ ἀνήσυχον ἀβεβαιότητα.) Ὁ κατακλυσμός αὐτὸς δὲν σὰς κατέλαβεν, ἐλπίζω.

ΤΟΥΡΖΥ.

Ὁχι· εἰσῆλθον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φύλακος ἐφ' ὅσον ἐβρεχε.

ΚΑΜΠΡ.

Τούτο και ἐγὼ διανοούμεν. . . Καί τις ἐκράτησε τοὺς ἵππους;

ΤΟΥΡΖΥ.

Ἀλλά . . . ὁ φύλαξ σου.

ΚΑΜΠΡ

(μετά τινα παῦσιν, τελειῶν τὴν ἐπιστολήν του).

Ἰδοὺ. . . ἐτελείωσα! (Ἐγείρεται.) Τώρα, δός μοι τὴν χεῖρά σου! (Ὁ Τουρζὺ τῷ τὴν δίδει.) Μοὶ τὴν ἤρνεῖσαι πρὸ ὀλίγου ἐκδικούμενός με διὰ τὴν κακὴν ὑποδοχὴν ἣν ἔκαμα εἰς τὰς νοθεσίας σου;

ΤΟΥΡΖΥ (σκυθρωπὸς καὶ δισταζών).

Ἰσως. . .

ΚΑΜΠΡ.

Τί θέλεις, φίλε μου; τοῦτο εἶναι ἡ αἰώνιος ἱστορία. Γλυκὺ εἶναι τὸ νὰ ἔχη τις ἄδικον, καὶ σκληρὸν τὸ ν' ἀκούη ἐπιτιμώμενον ἑαυτόν. . . Εἶναι θελκτικὸν τὸ νὰ δίδῃ τις συμβουλὰς, καὶ πάνυ ὀχληρὸν τὸ νὰ λαμβάνῃ τοιαύτας. . . Ἄλλ' ὅταν δὲν ἦναι τις οὔτε παράφρων οὔτε κακὸς, ἀφοῦ αἱ πρῶται τῆς ὑπερφηφείας ὄρμηξι κατευκασθῶσιν, ἐὰν αἱ ἐπιτιμήσεις εἰσὶ δίκαιαι, ἐὰν ἡ συμβουλή ἦναι καλὴ, ἐὰν ὁ φίλος ἦναι ἀληθής. . . τὰ ἀναγνωρίζομεν. . . Μόνον δὲν τὰ λέγομεν, ἐν γένει, καὶ ἐγὼ σοὶ τὰ λέγω.

ΤΟΥΡΖΥ (ψυχρὸς).

Σὲ εὐχαριστῶ.

ΚΑΜΠΡ

(στηριζόμενος εἰς τὴν πρὸς ἀριστερὰν τράπεζαν).

Σοὶ ὁμολογῶ ὡσαύτως ὅτι ἡ θύελλα αὐτὴ ἦλθεν εἰς βοήθειαν τῆς ἠθικῆς σου. Μ' ἐκράτησε κεκλεισμένον ἐπέκεινα τῆς μιᾶς ὥρας ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ μαγειρείου ἐπαυλεῶς τινος· ὁ τόπος ἦν κατάλληλος εἰς σκέψεις, ἐσκέφθην λοιπόν. Διήλθον ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τὸν ταπεινὸν μου βίον, περὶ οὗ τόσα καὶ τόσα ἐρρήθησαν. . . εὔρον ὅτι εἶχε τῷ ὄντι μέρη ἐλλειπῆ, καὶ εἰλικρινῶς ἀπεφάσιμα νὰ μετριάσω αὐτά. . . Δὲν σοὶ λέγω ὅτι θέλω μεταμορφωθῆ ἐν ἀκαρεῖ, καὶ ὅτι θέλω κατασταθῆ διαμιᾶς ἄγγελος ἐπίγειος. . . ἀλλὰ τέλος μετ' οὐ πολὺ θὰ μάθῃς ὅτι ὠφελήθην σπουδαίως ἀπὸ τῶν σκέψεών σου.

ΤΟΥΡΖΥ (μειδίων ψυχρὸς).

Σὲ εὐχαριστῶ.

ΚΑΜΠΡ (ἐπανερχόμενος πρὸς τὸν Τουρζὺ).

Ἐγὼ, ἀγαπητέ μοι, ὀφείλω σοὶ εὐγνωμοσύνην διὰ τὰς σωτηριώδεις καὶ εἰλικρινεῖς συμβουλὰς σου· ἐνόησες, διὰ τοῦ ἐνστίγκτου τῆς ἀληθοῦς φιλίας, ὅτι εἶχον φθάσει εἰς ὦραν κρίσιμον καὶ σχεδὸν μοναδικήν εἰς τὸν βίον ἀνδρὸς, εἰς τὴν ὥραν ἐκείνην καθ' ἣν αἱ εἴσεις καὶ τὰ πάθη τῆς νεότητος μεταβάλλουσιν ὄνομα, καθ' ἣν ἡ ἦδον ἡ καλεῖται διαφθορά, αἱ ὀρέξεις τρέπονται εἰς ἐλάττωμα, καὶ τὸ ἐλάττωμα καθίσταται ἄτριον. . . Τὸ ἀπομακρύνει τις κατ' ἀρ-

χὰς εἰς τινα σκοτεινὴν γωνίαν τοῦ βίου του. . . μικρὸν κατὰ μικρὸν παρουσιάζεται. . . τοποθετεῖται ἀπομακρύνει ὅ,τι τὸν ἐνοχλεῖ τὴν σύζυγον, τὰ τέκνα, ἐν ἀνάγκῃ. . . ἐπικρατεῖ καὶ ἐπὶ τέλους βασιλεύει. . . Καὶ ἐνῶ τὸ ἀπέκρυπτον, σήμερον ἐπιδεικνύουσιν, ἐπιβάλλουσιν αὐτό. . . τὸ θέλουσιν εἰς τὴν τιμητικὴν θέσιν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς οἰκίας. . . Καὶ οὕτω ὁ ἀπλῶς φιλήδονος. . . καθίσταται ἐγκληματίας! . . . Βλέπεις ὅτι σ' ἐνόησα.

ΤΟΥΡΖΥ.

Ναί.

ΚΑΜΠΡ.

Ἐκεῖ εὐρίσκειται ὄριον λεπτόν καὶ τρομερόν. . . καὶ ἀληθές ὅτι προσήγγιζον αὐτό. . . Ἀλλὰ, χάρις εἰς σέ, δὲν θὰ τὸ ὑπερπηδῆσω. . . Ἀμφιβάλλεις περὶ τούτου;

ΤΟΥΡΖΥ.

Ὄχι.

ΚΑΜΠΡ.

Θεὲ μου, ναί! Ἀμφιβάλλεις, διότι δὲν με γνωρίζεις καθ' ὅλοκληρίαν, διότι ὀλίγον φανεροῦμαι. . . διότι, ὡς πολλοὶ ἄνθρωποι, ἔχω τὴν καλουμένην αἰδὼ τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων. . . Τὰ δοκιμάζω καὶ τὰ ἀποσιωπῶ καὶ ἰδοὺ διὰ τί, ἐν παρενθέσει, ἀγαπητέ μοι, εἶναι τις τόσον φλύαρος μετὰ τῶν ἐρωμένων του καὶ τόσον ὀλίγιστον μετὰ τῆς συζύγου του. . . Ἀλλὰ τέλος, εἰς τὸ σημεῖον εἰς ὃ εὐρίσκομαι, ἔσο βέβαιος ὅτι ὑπάρχει ἀκόμη καταφύγιόν τι. . . Ἄνισταί τις νὰ ἦναι ἄσωτος, σκεπτικὸς, φιλοπαίγμων, ἀλλ' ἐνταύτῳ καὶ καλὸς ἄνθρωπος. . . Ὅλα ταῦτα τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα φαινόμεθα ὅτι περιφρονοῦμεν, τὴν ἐστίαν, τὴν οἰκογένειαν, τὴν τιμὴν, ἐν βάθει ψυχῆς αἰσθανόμεθα κάλλιστα τὴν ἀτελεῦτητον γλυκύτητά των· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς εὐρόμεν ὅτι εὐρίσκονται ἐκεῖ, ὅτι μᾶς ἀνήκουσιν, ὅτι αὐριον θέλομεν ἀπολαύσει αὐτῶν, ὅποταν θέλωμεν, ἀναβάλλομεν· ἀλλὰ δὲν θέλομεν νὰ τὰ χάσωμεν, ἀπαγε. . . Καὶ ἐάν τις εἴπῃ εἰς τὸν μᾶλλον ἀφροντιν, εἰς τὸν κυνικώτερον ἐξ ἡμῶν· «ἡ σύζυγός σου σὲ προδίδει, τὰ τέκνα σου δὲν σ' ἀγαπῶσιν, ἡ θυγάτηρ σου εἶναι διεφθαρμένη, δὲν ἔχεις πλέον οἰκίαν, οἰκογένειαν, τίποτε ἄλλο. . . εἰμὴ τὸ ἐλάττωμά σου. . .» Ἄ! ἀγαπητέ μοι, ἤθελε πιστεύσει ὅτι ὁ τοιοῦτος δὲν πατεῖ πλέον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἤθελεν αἰσθανθῆ ἑαυτὸν καταλαμβανόμενον ὑπὸ μανίας. . . Λοιπὸν, με πιστεύεις, τώρα;

ΤΟΥΡΖΥ (μετὰ συγκινήσεως ἀναγκαιζομένης).

Σὲ ὀρκίζομαι ὅτι σὲ πιστεύω.

ΚΑΜΠΡ.

Με πιστεύεις, καὶ ὁμως δὲν με συγχωρεῖς ἀκόμη. . . Παρατήρησόν με κατὰ πρόσωπον. . . Ἄ! καλῶς, ἔχεις ἐκεῖ, εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὀφθαλμοῦ, πρᾶγμα

τι τὸ ὁποῖον με ἀρεῖ. (Τῷ σφίγγει τὴν χεῖρα. — Γελῶν.) Ἐπειτα, σὲ γνωρίζω, ἔχεις ἀνάγκην καιροῦ, δὲν ἔχει οὕτως;

(Ὁ Τουρζὺ κάθηται πρὸς δεξιὰ.)

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Οἱ αὐτοὶ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, ἔπειτα ΙΟΥΛΙΑ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Ἡ ἄμαξ, κύριε, εἶναι ἔτοιμος.

ΚΑΜΠΡ.

Καλά. (Ὁ Αὐγουστος ἐξέρχεται.) Ἄ! ἡ ἐπιστολή μου, ἄ! . . . Καλά! ἐλησμόνησα τὴν διεύθυνσιν! (Κάθηται καὶ γράφει. Ἡ ἐξ ἀριστερῶν θύρα ἐξαίφνης ἀνοίγει καὶ παρουσιάζεται ἡ Ιουλία. Ὁ Τουρζὺ ἐγείρεται ἀποτόμως καὶ τὴν θεωρεῖ. Ἡ Ιουλία παρατηροῦσα τὸν σύζυγόν της, δισταζέει, κλονίζεται καὶ ἀποχωρεῖ ὠθοῦσα εὐλαφῶς τὴν θύραν. — Ὁ Κάμπρ, ἐγείρεται.) Ἀπέρχομαι, ὑγίαινε, Μάξιμε. Δὲν σοὶ λέγω ποῖα εἶναι τὰ σχέδιά μου· ἀλλὰ, τέλος, εἰκάζω ὅτι αὐριον, ὅταν θὰ ἐπανίδωμεν ἀλλήλους, θὰ φιλιωθῶμεν ἐντελῶς.

ΤΟΥΡΖΥ.

Ἄναμφιδόλως. . . Ὑγίαινε.

(Ὁ Κάμπρ ἐξέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ΤΟΥΡΖΥ μόνος, ἔπειτα ΙΟΥΛΙΑ.

(Ἡ Ιουλία εἰσέρχεται ἐξ εὐνομήων, τοὺς χαρακτήρας παραλλαγμένους καὶ τὸ βλέμμα ἔχουσα ἑτεροπλανές.)

ΙΟΥΛΙΑ (διὰ φωνῆς χαμηλῆς καὶ κατεσπασμένης).

Ναί. . . Εἴχετε δίκαιον. . . πρέπει ν' ἀναχωρήσητε. . . θὰ σᾶς ἀκολουθήσω! . . . Οὔτε λέξιν! ὑπάγετε. . . ἐτοιμάσατε τὰ πάντα. . . ἐτοιμάσατε! θὰ εἶμαι ἔτοιμος!

ΤΟΥΡΖΥ.

Κάποιος ἔρχεται! . . . πρὸς Θεοῦ!

ΣΚΗΝΗ ΠΕΜΠΤΗ.

Οἱ αὐτοὶ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Ἐρχεται ἐπίσκεψίς τις κυρία.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ἐπίσκεψις;

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Ἡ Κυρία Κρεσσέυ.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ἡ Κρεσσέυ;

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Ἡ κυρία ἐκείνη ἢ ὁποῖα κατοικεῖ εἰς τὴν σκιάδα τῶν Πτελεῶν.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ἐφθασεν;

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Ναί, κυρία. . . Κυρία, θέλετε νὰ τὴν δεχθῆτε; ΙΟΥΛΙΑ (μετὰ τινα σιωπὴν, διὰ τόνου φωνῆς λυπηροῦ).

Ἄ! Θεὲ μου, ναί!

(Ὁ Αὐγουστος ἐξέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ ΕΚΤΗ.

ΙΟΥΛΙΑ, ΤΟΥΡΖΥ, ἔπειτα ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ.

Ἡ ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

ΤΟΥΡΖΥ.

Θέλετε νὰ μείνω;

ΙΟΥΛΙΑ.

Ὄχι, ὄχι. Εἶναι ἀργά. . . Σκέφθητε περὶ πάντων.

ΤΟΥΡΖΥ.

Πίστευσον εἰς ἐμέ.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ (ἀναγγέλλον).

Ἡ Κυρία Κρεσσέυ.

ΤΟΥΡΖΥ.

Λοιπὸν, ἀπόψε, κυρία.

(Χαιρετᾷ διερχόμενος τὴν Κρεσσέυ καὶ ἐξέρχεται.)

ΣΚΗΝΗ ΕΒΔΟΜΗ.

ΙΟΥΛΙΑ, Κυρία ΚΡΕΣΣΕΥ.

ΙΟΥΛΙΑ (ἐγερθεῖσα, χαιρετᾷ καὶ δεικνύει ἔδραν).

Κυρία!

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ

(νεωτάτη, χαριστάτη, ἀμνημονοῦσα καὶ ὀλίγον τι πυρέσσουσα.)

Εἶσθε ἀξιέραστος, κυρία, ὅτι ἠδοκῆσατε νὰ δεχθῆτε εἰς τὴν οἰκίαν σας μίαν ξένην.

ΙΟΥΛΙΑ (διὰ τόνου φωνῆς ἀπλοῦ καὶ θλιβεροῦ).

Δὲν εἶσθε εἰς ἡμᾶς ξένη, κυρία. . . οἱ φίλοι μας ἐλάλησαν εἰς ἡμᾶς. . . καὶ ἔπειτα γειτόνισσα, εἰς τὴν ἐξοχὴν. . . ἔχετε ἄλλως τε καὶ τίτλον ἀκόμη ἰσχυρότερον εἰς ἐμέ, κυρία. . . εἰς ἐμὲ ὅτι εἶσθε δυστυχής.

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ (μετ' ἐκπλήξεως).

Δυστυχής, κυρία!

ΙΟΥΛΙΑ.

Σύγγνωτέ μοι! . . . ἀλλὰ δὲν εἶσθε μόνη; . . . κωχωρισμένη τοῦ συζύγου σας;

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ (ἐντόνος).

Μάλιστα! . . . Ναί, κυρία. . . Ὁ Κ. Κρεσσέυ εἶναι τόσον παράδοξος. . . Οἱ γονεῖς μου ἑπτὰτον πολὺ, κυρία!

ΙΟΥΛΙΑ (μετὰ τινα παῦσιν).

Κατοικεῖτε μετὰ τῆς κυρίας θείας σας;

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

Μετὰ τῆς καλῆς μου θείας, ναί, κυρία. . . Εἶναι ἄγγελος, ἢ θεία μου, ἀλλ' ὑγείας λίαν ἐπισφαλούς. . .

ὀλίγον πάσχει σήμερον. . . μετὰ τὸ πρόγευμα. . .
Σχεδὸν πάντοτε ὑποφέρει ἀφου φάγη. . . Πολὺ ἐλυ-
πήθη, κυρία, διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ με συνοδεύσῃ.

ΙΟΥΛΙΑ.

Καὶ ἐγὼ λυποῦμαι πολὺ. . . Καὶ ἀγαπᾶτε τὴν ἐ-
ξοχὴν, κυρία;

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

Τὴν ἐξοχὴν; ὦ! πολὺ, κυρία! Λατρεύω τὴν ἐ-
ξοχὴν. . . Καὶ πρῶτον (δεικνύουσα τὰς τρίχας τῆς κεφα-
λῆς της.) δὲν παραφροντίζει τις διὰ τὴν κεφαλὴν του
εἰς τὴν ἐξοχὴν. . . καὶ τοῦτο ἀναπαύει τὰς τρίχας.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ναί, ἀναμφιβόλως.

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

Ἐπειτα εἶμαι μανιώδης διὰ τὸ κυνήγιον.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ἄ! ἱπεύετε;

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

Ἐὰν κυνηγῶ ἐφιππος; ὦ! βεβαίως. . . ἀλλ' ὠμί-
λουν περὶ τοῦ πεζοῦ κυνηγίου, μεθ' ὄπλου. . . τόσον
εἶναι διασκεδαστικόν! Κατεσκεύασα ἐνδυμασίαν ἐξ-
επίτηδες διὰ τὰ δάση, διὰ τὰ σύδενδρα μέρη. . .
ἀληθινὴν μικροῦ στρατιώτου ἐνδυμασίαν. . .

ΙΟΥΛΙΑ.

Ναί;

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

Δὲν εἰξεύρω ἐὰν γνωρίζετε τὸ εἶδος τοῦτο τῆς
ἐνδυμασίας, κυρία. . . εἶναι ἀρκούντως πρωτότυπον. . .
εἶναι σκαωτικόν. . . ὄχι, τυρολικὸν μᾶλλον. . . με-
ταξὺ τῶν δύο τέλος. . . Μελαινὴν περικνημίδες, ἐκ
τοῦ καταστήματος Οὐάλτερ. . . εἶδος χλαμύδος
μετὰ ζωστήρος. . . μελαίνου καὶ τούτου. . . καὶ
πυριτοθήκης. . . ὡς τῶν Κιρκασίων. . . μελαίνης πάν-
τοτε. . . θὰ μὲ εἰπήτε ὅτι εἶναι ὀλίγον τι σοβαρὸν. . .
ἀλλὰ σὰς βεβαίω ὅτι δὲν φέρει πολὺ κακὸν ἀποτέ-
λεσμα.

ΙΟΥΛΙΑ (διὰ τῆς αὐτῆς θλιβερᾶς γλυκύτητος).

Εἶθε τόσον ὠραία, κυρία! . . . τὰ πάντα σὰς ἀρ-
μόζουσι.

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

Ὠραία, κυρία! ἐγὼ! ὦ! παντοδύναμη Θεέ!
(στεναζέει.) ὦ! ὄχι! . . . ἔχετε τέκνα, κυρία;

ΙΟΥΛΙΑ.

Ναί, κυρία.

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

Θὰ ἦναι ὠραιότατα.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ναί, εἶναι.

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

Τιδὸν καὶ θυγατέρα, πιστεύω;

ΙΟΥΛΙΑ.

Ναί, κυρία.

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

Τὰ ὁποῖα δὲν μένουσι μεθ' ὑμῶν;

ΙΟΥΛΙΑ (ἐναγωνίως).

Ὀχι. . . ὁ υἱός μου εἶναι εἰς τὴν ναυτικὴν Σχο-
λὴν, καὶ ἡ θυγάτηρ μου εἰς μονὴν τινά, ἐν Μελαίν.

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

ὦ Θεέ μου! κυρία, πῶς ὑποφέρετε; Ἐγὼ, ἐὰν
εἶχον τέκνα, τόσον θὰ ἠγάπων αὐτὰ, ὥστε ποτὲ δὲν
ἤθελον δυνηθῆν ν' ἀποχωρισθῶ αὐτῶν.

ΙΟΥΛΙΑ (λίαν συγκινημένη).

Καὶ ἐγὼ ἀγαπῶ τὰ τέκνα μου. . . ἀλλὰ δὲν εἴ-
μεθα πάντοτε κύριαι τοῦ βίου μας. . . ὑπάρχουσι
καὶ περιστάσεις αἱ ὁποῖαι βιάζουσιν ἡμᾶς. . .

(Ἡ φωνὴ ἐκλείπει ἀπ' αὐτῆς καὶ διακόπτεται.)

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

ὦ! κυρία, μήπως σὰς ἐλύπησα, ἀκουσίως; ἔ-
χετε ὄψιν πασχούσης. . . εἶθε πολὺ ὠχρά!

ΙΟΥΛΙΑ (διὰ φωνῆς ἐσθεσμένης).

Τίποτε δὲν ἔχω!

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

Μυρίσατε τοῦτο σὰς παρακαλῶ. . . (Ἐγείρεται καὶ
πλησιάζει εἰς τὴν Ἰουλίαν, ἥτις τὴν ἀπωθεῖ ἐλαφρῶς). ὦ! σὰς
παρακαλῶ. . . συγχωρήσατέ μοι. . . Ἐγὼ σὰς ἐλύ-
πησα τῶνόντι; Τόσον δυστυχὴς θὰ ἦμην. . . ἔχετε
τόσον καλὴν φυσιογνωμίαν. . . μοὶ ὠμιλεῖτε μετὰ
τοσαύτης γλυκύτητος. . . (ταπεινοῦσα τὴν φωνήν). Δὲν
εἶμαι ἴσως τόσον κακὴ ὅσον πιστεύετε.

ΙΟΥΛΙΑ.

Δὲν πιστεύω τίποτε. . . σὰς εὐχαριστῶ.

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

ἦμην τόσον τεταραγμένη. . . σὰς ὠμίλου το-
σαύτην ὥραν χωρὶς νὰ εἰξεύρω τί λέγω. . . Πρέπει
νὰ μ' ἐκλάβετε ὡς ἀθλίαν τρελλήν.

ΙΟΥΛΙΑ (μετ' ἀγαθότητος).

Ὡς παιδίον.

Ἡ ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ,

(διὰ φωνῆς χαμηλῆς καὶ θλιβερᾶς).

ὦ! ναί. . . παιδίον ἀπωλόλός. . .

ΙΟΥΛΙΑ.

Λοιπὸν, μὴν ἀνησυχεῖτε πλέον. . . εὐχαριστῶ.
(τῇ ἀποδίδει τὴν φιάλην τοῦ μύρου). Τώρα εἶμαι καλά.

(Ἐγείρεται.)

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

Λοιπὸν. . . σὰς ἀφίνω. . . σὰς ἀφίνω. . .

ΙΟΥΛΙΑ.

Καλὴν ἐντάμωσιν, κυρία.

ΚΥΡΙΑ ΚΡΕΣΣΕΥ.

ὦ! ὄχι, ὄχι. . . Ἰγίαινε!

«Ταῦτα λεγούσης τείνει αὐτὴ τὴν δεξιάν. Ἡ Κυρία Κρεσσέυ
μετὰ τινα διαταγμὸν λαμβάνει αὐτὴν μετὰ σεβασμοῦ, καὶ ἐξέρ-
χεται ἐπαναλαμβάνουσα.»

Ἰγίαινε!

ΣΚΗΝΗ ΟΓΔΩΗ.

ΙΟΥΛΙΑ, μόνη.

Ἄ! αὐτὴ εἶναι καλλιτέρα ἐμοῦ! Οἴμοι! Καὶ τίς
τόρᾳ δὲν εἶναι καλλίτερος ἐμοῦ! (Παρατηρεῖ περὶ ἐαυ-
τὴν). ὦ! ποῖον ὄνειρον! Θεέ μου, ποῖον ὄνειρον! καὶ
νὰ λέγω ὅτι ποτὲ δὲν θέλω ἐξεγερθῆ! ὦ! ἐπεθύ-
μουν νὰ ἦμην ἤδη ἀναχωρημένη. . . νὰ ἦμην μα-
κρὰν, πολὺ μακρὰν. . . Ἄ! ἰδωμεν. . . διότι θὰ χάσω
τὰς φρένας, τὴν ἀληθείαν. . . πρέπει νὰ ἐνασχοληθῶ,
νὰ περισπᾶσω τὴν διάνοιάν μου μέχρι τῆς ἀναχωρή-
σεως αὐτῆς. . . Ἄλλως τε, δὲν δύναμαι ν' ἀναχωρήσω
ὡς ἔχω. . . χωρὶς τίποτε. . . καὶ ἔπειτα θέλω νὰ
γράψω. . . Ναί! θέλω νὰ τὴν γράψω!

(Πλησιάζει τὴν τράπεζαν μετ' ἀποφάσεως. . . αἶφνης,
ἵσταται, προσέχουσα τὸ εὖς).

ΦΩΝΗ (ἔξωθεν).

Μητέρα μου!

ΙΟΥΛΙΑ (μετ' ἐκπλήξεως).

Καικίλη!

ΦΩΝΗ.

Μητέρα μου!

ΙΟΥΛΙΑ (ἐκστατικῆ).

Καικίλη!

ΣΚΗΝΗ ΕΝΝΑΤΗ.

ΙΟΥΛΙΑ, ΚΑΙΚΙΑΗ.

ΚΑΙΚΙΑΗ (εἰσερχομένη περίχαρις).

Ἄ! μητέρα μου!

(Τρέχει εἰς τὴν μητέρα της καὶ θέλει νὰ ῥιφθῆ εἰς τὰς
ἀγκάλας της. Ἡ Ἰουλία τὴν ἀναχαιτίζει καὶ τὴν παρατηρεῖ ἐκ-
πληκτος, τείνουσα αὐτὴ τὰς δύο τῆς χεῖρας).

ΙΟΥΛΙΑ.

Σύ! . . . σύ!

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Ναί, ἐγὼ. . . ἐγὼ μάλιστα εἶμαι, ἀγαπητήμου
μητέρα. . . Λοιπὸν! Δὲν μὲ ἀσπάζεσαι;

ΙΟΥΛΙΑ.

(Διστάζει, τὴν ἀπωθεῖ ἐπ' ὀλίγον, ἔπειτα ἐξαίφνης,
μετὰ κραυγῆς).

Ἄ! . . . Εἶναι ἀδύνατον! . . . Κόρη μου! τέ-
κνον μου!

(τὴν θλίβει εἰς τὴν καρδίαν της ὀλοῦζουσα.)

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Ἀλλὰ δὲν εἰξευρες λοιπὸν; . . . ὁ πατήρ μου δὲν
σὲ εἶχεν εἰπεῖ τίποτε;

ΙΟΥΛΙΑ.

Τίποτε. . . τίποτε. . . δὲν ἐννοῶ. . . Τί συνέβη;

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Ἦθέλησε νὰ σ' ἐξαφνίσῃ. . . Φαντάσθητι. . . εἴ-
χομεν ἀναβῆ εἰς τὸ ὄχημα, ἡ ἐξαδέλφη μου καὶ
ἐγὼ. . . θεωροῦσαι τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο μοναστήριον. . .
ὅποταν ἡ Φραγκίσκα μοὶ ἐνεχείρισε τὸ μικρὸν τοῦτο
γράμμα, τὸ προσφιλὲς τοῦτο μικρὸν γράμμα. . . ἰδοῦ,
ἀνάγνωθι.

ΙΟΥΛΙΑ.

Δὲν δύναμαι. . . βλέπεις. . . δὲν θὰ δυνηθῶ. . .
Ἀνάγνωθι, σύ.

(Κάθεται).

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Λοιπὸν, ἄκουσον (ἀναγινώσκουσα τὸ γράμμα). «Ἀγα-
πητή μου μικρὰ, μὴν ὑπάγης πλέον εἰς τὸ μονα-
στήριον. . .»—Ἀκούεις! . . . Ἐὑποχωρῶ εἰς τὴν λύ-
πην τῆς μητρὸς σου καὶ εἰς τὰ αἰσθηματά μου, δὲν
θὰ μᾶς ἐγκαταλείψης πλέον. Εἰπέ εἰς τὸν Ἰουστίνον
νὰ σὲ ἐπαναφέρῃ ταχέως, τάχιστα. . .» Καὶ εὐθὺς
ὑπήκουσα. «Ἐλθε νὰ δειπνήσῃς μετὰ τῆς μητρὸς σου,
καὶ εἰπέ εἰς αὐτὴν ὅτι τὴν ἀγαπῶ πολὺ. . .» καὶ
εἰπέ εἰς αὐτὴν ὅτι τὴν ἀγαπῶ πολὺ.

(Ἐπαναλαμβάνει τὴν φράσιν ταύτην ἀσπαζομένη τὴν μητέρα της.)

ΙΟΥΛΙΑ (λαμβάνει τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀναγινώσκει).

ὦ Θεέ ἐπουράνιε!

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Ἀλλὰ δὲν μὲ φαίνεσαι διόλου εὐχαριστημένη; τί
τρέχει.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ἐννοεῖται. . . Διόλου δὲν τὸ ἐπερίμενον. . . δὲν
εἰξεύρω ποῦ εἶμαι. . . ὦ! ταλαίπωρε μικρὰ μου!
(τῆς καταφιλεῖ τὰς χεῖρας.)

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Ἠσύχασε, ἡσύχασε. . . ἄς καθησυχάσωμεν καὶ αἱ
δύο. . . Δὲν ἀρμόζει ἡ εὐτυχία μας νὰ μοιάζῃ πρὸς
λύπην. . . Ἄκουσον! εἰξεύρεις τί θὰ πράξωμεν; ὅτι
ὑπάγωμεν ἐκεῖ νὰ καθήσωμεν καὶ αἱ δύο. . . χα-
ριέντως. . . μετὰ τὸν μετὰ ἐργόχειρόν σου. . .
ἐκάστη εἰς τὴν γωνίαν της. . . καὶ θὰ συνομιλώμεν. . .
καὶ θὰ παρατηρῶμεν ἀλλήλας. . . καὶ θ' ἀγαπώ-
μεθα. Θέλεις;

ΙΟΥΛΙΑ.

Ὅ,τι θέλεις.

ΚΑΙΚΙΑΗ.

(σύρει κένιστρον πληρὲς λινῶν, μεταξωτῶν καὶ ἐργοχείρων
γυναικῶν).

Ἰδοῦ! (Ἀνοίγει τεμάχιον κεντήματος ἐργασμένου εἰς τὰ
δύο ἄκρα, καὶ κάθηται κατέναντι τῆς μητρὸς της. — Ἐργάζον-
ται.) Ὅποια χαρὰ, λέγε! Ἄ! πόσον, χθὲς τὸ ἐ-
σπέρας, ἡ καρδίκα μου ἦτο βεβαρημένη, ὅποταν ἐτε-
λειώσα τὴν τελευταίαν μου ἐργασίαν καὶ εἶπον κατ'

εμαυτήν: ἡ ἐξακολούθησις τὸ προσεχές ἔτος!...
Ἴδου ἕν ἔτος, τὸ ὁποῖον διήλθε τόσον ταχέως!...

Καὶ ὁ πατήρ μου εἶναι εἰς Παρισίους;

ΙΟΥΛΙΑ.

Ναί... εἰζεύρεις... εἶχεν ὑπόθεσιν.

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Πῶς θὰ τὸν ὑποδεχθῶμεν αὔριον, ἔ;... Οὕτω, ταλαίπωρέ μου μητέρα, παρηλθες τὴν λυπηρὰν ταύτην ἡμέραν ὅπως μόνη. Ἄ! ὄχι, τῷ ὄντι, ὁ Κ. Τουρζὺ ἦλθε, τὸν εἶδον σήμερον τὸ πρῶτ.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ναί.

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Καὶ αὐτὸς θὰ εὐχαριστηθῆ ἔπ' ἴσης, ἔ;

ΙΟΥΛΙΑ.

Τίς;

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Ὁ Κ. Τουρζὺ.

ΙΟΥΛΙΑ.

᾽Ω! ναί, βεβαίως... Βλέπεις... σὲ παρατηρῶ... δὲν πιστεύω τοὺς ὀφθαλμοὺς μου...

ΚΑΙΚΙΑΗ μειδιδῶσα.

Καὶ ἐν τούτοις ἐγὼ εἶμαι, σοὶ διαβεβαιῶ, καὶ τώρα, διὰ παντὸς, ἀκούεις; διὰ παντὸς!

ΙΟΥΛΙΑ.

Οἴμοι!

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Διατί οἴμοι! σὲ παρακαλῶ;

ΙΟΥΛΙΑ.

Διότι... σκέπτομαι περὶ τοῦ μέλλοντος... πρέπει σήμερον ἢ αὔριον ν' ἀποχωρισθῶ ἀπὸ σοῦ!

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Πότε καὶ διὰ τί;

ΙΟΥΛΙΑ.

Ὅταν... θὰ ὑπανδρευθῆς... παραδείγματος χάριν...

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Πάντοτε εἶσαι ἡ ἰδίᾳ, μητέρα μου, πάντοτε ἔχεις ἀνάγκη μιᾶς λύπης... Ἀλλὰ σὲ προσειδοποιῶ ὅτι θὰ συνθηκολογήσω καλῶς μετὰ τοῦ εὐτυχοῦς θνητοῦ ὅστις θέλει γίσις σύζυγός μου... πρέπει νὰ κατοικῆ μετὰ τῆς μητρός μου... ἢ τοῦλάχιστον πολὺ πλησίον... πλησιέστατα τῆς μητρός μου... καὶ ἔπειτα, μάθε, ὅτι ἐγὼ θὰ εἶμαι δυσκολωτάτη εἰς τὴν ὑπανδρείαν.

ΙΟΥΛΙΑ.

Διὰ ποῖον λόγον;...

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Διότι πολὺ ἐσκέφθην ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ἄ!

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Δὲν θὰ ὑπανδρευθῶ ποτὲ νέον ἄνδρα. Λατρεύω τοὺς νέους χορευτὰς ἄλλ' ὡς σύζυγοι, οὐδεμίαν μοὶ ἐμπνέουσι πίστιν. Καὶ ἔπειτα δὲν μ' ἐμπνέουσιν οὐτε σέβας, ἐνῷ ἐγὼ θέλω νὰ σέβωμαι τὸν σύζυγόν μου... θέλω νὰ τὸν φοβοῦμαι... θέλω ἄνδρα σοβαρὸν, σκεπτικὸν, τρομερὸν... δεσπότην, τέλος πάντων.

ΙΟΥΛΙΑ.

Πόσον εἶσαι παιδίον!

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Δὲν λέγω γέροντα... ἀλλ' ἄνδρα ἔχοντα ἡλικίαν τινά. Ἵπάρχουσιν ἄνδρες ὅπως οὖν ἡλικιωμένοι οἱ ὁποῖοι διατηροῦνται πολὺ καλῶς. Ὁ πατήρ μου, λόγου χάριν, εἶναι ἀκόμη πολὺ ὠραῖος... καὶ ἄλλοι... Ὁμοίως ὁ γείτων ἡμῶν... ὁ Κύριος Τουρζὺ, χωρὶς νὰ ἔχη ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν ἡλικίαν τοῦ πατρός μου, δὲν εἶναι πλέον νέος, καὶ εἶναι πολὺ καλά.

ΙΟΥΛΙΑ (παρατηροῦσα αὐτὴν κατὰ πρόσωπον).

Καὶ τὸν ἀγαπᾷ;

ΚΑΙΚΙΑΗ (μετὰ συστολῆς).

Δὲν πρέπει;

ΙΟΥΛΙΑ.

Τὸν ἀγαπᾷ!

ΚΑΙΚΙΑΗ (διὰ φωνῆς ταπεινῆς).

Εἶναι ἀξιαγάπητος.

ΙΟΥΛΙΑ (μετὰ τινὰ σιωπῆν).

Εἶμαι περίλυπος, τέκνον μου... φοβοῦμαι μὴ χάσω ὅλην τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἐπανόδου σου... Εἶμαι βεβιασμένη νὰ σοὶ εἶπω ὅτι θὰ ἦτο δυστυχία εἰς σὲ τὸ νὰ προσκολληθῆς εἰς τὸ αἶσθημα τοῦτο... Σὲ λυπῶ, ἔ;

ΚΑΙΚΙΑΗ (συνέχουσα ἐαυτήν).

Ὀλίγον τι μόνον... ἀλλὰ τί συμβαίνει; Δὲν δύναμαι νὰ μάθω... (Μετὰ τινὰ σιγῆν.) Ἀγαπᾷ ἄλλην;

ΙΟΥΛΙΑ.

Ὁ Κ. Τουρζὺ δὲν ἔχει μυστικὰ μεθ' ἡμῶν... γνωρίζομεν ὅλον του τὸν βίον... καὶ εἰζεύρομεν ὅτι δὲν νομίζει ἑαυτὸν ἐλεύθερον ὅπως τὸν διαθέσει, καὶ ὅτι ποτὲ δὲν θὰ νυμφευθῆ.

ΚΑΙΚΙΑΗ (ταπεινῆ τῆ φωνῆ).

Ποτέ;

ΙΟΥΛΙΑ.

Μὴ μ' ἐρωτᾷς πλειότερον, ἄγγελέ μου. (Ἐγείρεται.) Κλαίεις;... Ἄ! σὲ παρακαλῶ!

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Τίποτε δὲν ἔχω, ἀγαπητή μου... μετὰ μίαν στιγ-

μὴν, καὶ τοῦτο θέλει παρέλθει... Μετὰ μίαν μόνον στιγμήν!

(Ἐγείρεται καὶ προβαίνει πρὸς τὸ παράθυρον. Απομάσσει τοὺς ὀφθαλμοὺς προσποιουμένη ὅτι παρατηρεῖ ἔξω.)

ΙΟΥΛΙΑ (κατ' ἰδίαν).

Ἄ! τί εἶναι ὁ θάνατος πρὸς τοῦτο;

ΚΑΙΚΙΑΗ (ἐκβάλλουσα ἀσθενῆ κραυγὴν).

Ἄ!

ΙΟΥΛΙΑ (προχωροῦσα πρὸς αὐτήν).

Τί;

ΚΑΙΚΙΑΗ.

Αὐτὸς εἶναι, μητέρα μου. Ἐρχεται ἐδῶ. Νὰ κρυθῶ, πῶς λέγεις;... Ἀλλὰ μὴν ἀνησυχῆς εἰζεύρεις ὅτι εἶμαι γενναία... Μετὰ μίαν ὥραν θὰ τὸν λησμονήσω. (Ἀσπάζεται αὐτήν.) Εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένη, ναί, πολὺ εὐχαριστημένη!

(Ἐξέρχεται ἐκ δεξιῶν.)

ΣΚΗΝΗ ΔΕΚΑΤΗ.

ΙΟΥΛΙΑ, ΤΟΥΡΖΥ.

ΙΟΥΛΙΑ (στηριζομένη ἐπὶ τὴν πρὸς δεξιὰ ἑστίαν).

Ἡ θυγάτηρ μου ἐπανῆλθε!

ΤΟΥΡΖΥ.

Τὸ εἰζεύρω... Τὸ ἔμαθον πρὶν ὑπάγω εἰς τὴν οἰκίαν μου... Καί... θὰ τὴν ἔχετε διὰ παντός;

ΙΟΥΛΙΑ.

Ναί!... Λοιπὸν! τί νὰ πράξωμεν τώρα;... Εἰπέτε μοι... εἰπέτε... διάταξον... διότι ἡ κεφαλή μου ἀπόλλυται... σὰς ὀρκίζομαι ὅτι ἡ κεφαλή μου ἀπόλλυται!

ΤΟΥΡΖΥ.

Δὲν θέλετε πλέον νὰ μὲ ἀκολουθήσετε;

ΙΟΥΛΙΑ (καταβεβλημένη).

Ἐάν θέλετε... ὅ,τι θέλετε!... Ταλαίπωρόν μου τέκνον!...

ΤΟΥΡΖΥ.

Ἄκουσον, Ἰουλίτ! Εἰς τὰς ὥρας τοῦ πάθους, τῆς πικροσύνης, ὅποταν ἐτόλμων νὰ εἶπω κατ' ἐμαυτὸν ὅτι ἡμέραν τινὰ ἴσως ὁ ἔρωτός μου ἤθελεν εὑρεῖ ἀνταπόκρισιν... ποτὲ δὲν ἐπίστευσα οὔτε ἐπὶ στιγμήν ὅτι, ἐπελθούσης τῆς ἡμέρας ταύτης, ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατον εἰς σὲ ὡς καὶ εἰς ἐμὲ, τὸ νὰ ἐξακολουθήσωμεν ζῶντες τὸν αὐτὸν βίον ὡς καὶ ἐν τῷ παρελθόντι εἰς τὸν οἶκον τοῦτον, ψευδόμενοι διὰ τῆς καρδίας, διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, διὰ τῶν χειλέων... Τὸ νὰ φύγω μετὰ σοῦ, τὸ νὰ προσπαθῆσω, ὑπὸ ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης κινούμενος, νὰ σὲ κάμω νὰ λησμονήσης ὅ,τι δι' ἐμὲ ἤθελες θυσιάσει, τὸ νὰ λησμονήσω τὸ πᾶν, καὶ ἐμὲ αὐτὸν, βλέπων σε ἀπέναντι μου καὶ κατεχόμενος ὑπὸ τῆς μέθης τοῦ ἔρωτος...

Ἴδου τὸ μόνον μου ὄνειρον, τὸ μόνον ὅπερ μοὶ ἐφάνη προσομοιάζον τῇ εὐτυχίᾳ... καὶ ὄν ἀξίον ἀμφοτέρων ἡμῶν... Λοιπὸν, πρέπει ν' ἀπομακρυνθῶ αὐτοῦ, εἰπέ; Ἐάν τὸ θάρρος σ' ἐκλείπῃ ἀπέναντι τῆς θυγατρὸς σου, ἐάν δὲν μὲ προτιμᾷς ἀντὶ πάντων ὡς καὶ γὼ σ' ἐπροτίμησα καὶ αὐτῆς τῆς τιμῆς... τότε τὴν ζῶν ἢν θέλεις μοὶ παρασκευάσεις, ὅσον λυπηρὰ... ὅσον πικρὰ καὶ ἂν μοὶ φανῆ, θέλω τὴν ἀποδεχθῆ, καὶ θέλω σ' εὐχαριστήσαι.

ΙΟΥΛΙΑ.

Ἀλλὰ... ταλαίπωρε... ἀγνοεῖς ὅτι τοῦτο μάλιστα εἶναι ἀδύνατον.

ΤΟΥΡΖΥ.

Ἀδύνατον!

ΙΟΥΛΙΑ.

Τὸ τέκνον τοῦτο τὸ ὁποῖον σὲ ἀγαπᾷ!

ΤΟΥΡΖΥ.

Ἡ Καϊκίλη!... Ἄ! Θεέ!

ΙΟΥΛΙΑ.

Ἡ πρώτη αὐτοῦ λέξις ἦτο διὰ νὰ μοὶ τὸ εἶπῃ... Φαντάσθητι τί ὑπέφερα... Καὶ τώρα... ν' ἀναχωρήσω! Ἀλλὰ τότε οὔτε τοῦ οἴκου της αὐτοῦ δὲν θὰ ἦμαι ἀξία... Ἡ θλίψις της θὰ ἦναι μίσος... Νὰ μείνω! θὰ μαντεύσῃ τὸ πᾶν μετ' οὐ πολὺ, ἀφοῦ σὲ ἀγαπᾷ... Καὶ ποῖα αἰσθητάτα θὰ ἔχη διὰ τὴν μητέρα της!... Ἄ! πάντα... πάντα εἶναι ἀδύνατα!... τὸ βλέπεις!... τῇ ἀληθείᾳ, παραφρονεῖ τις.

ΤΟΥΡΖΥ

(μετὰ τινὰ σιωπῆν, πλησιάζων αὐτήν, διὰ φωνῆς γλυκείας καὶ πρᾶου).

Θέλετε ν' ἀναχωρήσω μόνος;

ΙΟΥΛΙΑ.

Σεῖς!... ᾽Ω! ὄχι! ὄχι! μὴ πιστεύσατε ὅτι σὰς ζητῶ τοῦτο!... Μὴ πιστεύσατε ὅτι ἔχω τὴν σκληρότητα αὐτήν!

ΤΟΥΡΖΥ.

Μὴ μ' ἀρνῆσθε μόνον. Ἰγναίνοιτε.

ΙΟΥΛΙΑ

(κρατοῦσα τὰς χεῖράς του καὶ παρατηροῦσα αὐτὸν μετ' ὀφθαλμῶν δεδακρυομένων).

᾽Ω! σύγγνωτε! σύγγνωτε! Τὴν ἀγαπῶ τόσον, τὴν μικρὰν μου θυγατέρα!

ΤΟΥΡΖΥ.

Λοιπὸν! ὑπάγετε νὰ τὴν εὑρητε... ἴσως, ἡμέραν τινά, ἐάν δὲν μοὶ τῷ ἀπαγορεύετε, θὰ ἐπανέλθω... ὡς φίλος σας... Ναί! ὡς φίλος σας, σὰς τὸ ὀρκίζομαι!

ΙΟΥΛΙΑ.

Εὐχαριστῶ.

ΤΟΥΡΥΖΥ (συνεχόμενος καὶ μετὰ πάθους.)

Ἰγναιίνετε! Μὴ μὲ καταρασθῆτε. Ἰπὴρξια πολὺ ἔνοχος. . . ἀλλὰ σὲς ὑπερηγάπων.

(Ἐξέρχεται μετὰ σπουδῆς.)

ΙΟΥΛΙΑ μὲνη.

Καὶ ἐγώ!

(Πίπτει ἐπὶ ἔδρας καὶ ὀλολύζει.)

(Ἔπειτα τὸ τέλος.)

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟΝ.

Ἀξιότιμε Κ. Συντάκτα!

Ἐν Βυτίῃ τῇ 24 Αὐγούστου 1860.

Ἡ Πανδώρα κατέστη δημολογουμένης ἡ γενικὴ ἀποθήκη παντὸς λόγου ἀξίου μνημείου ἀρχαίου καὶ νεωτέρου κατ'εὐτυχίαν. Διὸ ἀποτολμῶ καγὼ ν' ἀποταμειύσω ἐν αὐτῇ ποίημα ἑνὸς τῶν πρώτων ἰδρυτῶν καὶ διδασκάλων τοῦ οὐπερ πρὸ δεκαπενταετίας προΐσταμαι γεραιοῦ σχολαρχείου Βυτίνης. Καὶ εἰ μὲν εὐρητε καὶ ὑμεῖς αὐτὸ φωτὸς ἀξίον παρακαλῶ νὰ μεταφέρητε εἰς τὰς στήλας τοῦ ἐξαίρετου ὑμῶν τούτου περιοδικοῦ συγγράμματος, δι' οὐπερ ἐπροίκισεν ἀρχῆθεν καὶ τὴν ἡμετέραν σχολὴν ὁ καλὸς καγαθὸς καὶ σοφὸς συμπολίτης Κ. Κωνσταντῖνος ὁ Παπαρρηνόπουλος, καταστήσας οὕτω καὶ ἡμᾶς καὶ πολλοὺς ἐτέρους ἐνταῦθα ἀναγνώστας αὐτοῦ. Ἐπιφυλάσσομαι δ' ἐν καιρῷ νὰ διαπέμψω ὑμῖν καὶ τὴν συνέχειαν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ποιήματος. Ἐπισημειῶ δ' ὅτι εὗρον τοῦτο εἰς χεῖρας τοῦ ἐντίμου συμπολίτου μου Κ. Σωτηρίου Δ. Ταμπακοπούλου πρώην ταμίου Μεγαλοπόλεως, νῦν δὲ συνταξιούχου, ἀμέσου μαθητοῦ τῶν διδασκάλων ἐκείνων, ὅστις προθύμως καὶ εὐγενῶς προείλετο καὶ ἀναθεῖναι τὸ χειρόγραφον εἰς τὴν ἐνταῦθα ἀναδιοργανιζομένην καὶ ἐσμεῖραι πλουτιζομένην κοινὴν Βιβλιοθήκην τοῦ σχολαρχείου Βυτίνης, ἐφ' ᾧ καὶ ἐκφράζομεν αὐτῷ καὶ δημοσίᾳ τὴν βαιθεῖαν ἡμῶν καὶ ἀνάγραπτον εὐγνωμοσύνην.

Ἰποφαίνομαι διατελῶν ὅλως πρόθυμος

Π. ΠΑΠΑΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ, ἱερεὺς
καὶ σχολάρχης Βυτίνης.

ΠΟΡΗΜΑ

ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ ΙΕΡΟΔΙΑΚΟΝΟΥ (*)

ἑνὸς τῶν πρώτων ἰδρυτῶν καὶ διδασκάλων
τοῦ ἐν Βυτίῃ Σχολαρχείου.

Εἰσαγωγή.

Παρθενίου πόνοσ εἰμί, ᾧ πατρίς Δημητσάνα,
Λέγετε οἱ κρατοῦντές με, θν σώσον Χριστὲ Ἄνα,
Καὶ ῥῦσαι τῆς κολάσεως πλῆθος σῆς εὐσπλαγγνίας,
Καὶ ἄξιον ἀπέργασαι τῆς ἄνω βασιλείας.
Ἴνα δοξάζῃ μεθ' ἡμῶν ἕνα Θεὸν τὸν μόνον,
Πατέρα, λόγον πρόβλημα εἰς αἰῶνας αἰώνων.
Τοῦτο τὸ ἐγχειρίδιον φέρει πέντε βιβλία,
Τὸ τοῦ θανάτου τῆς ζωῆς, ἐν τῆς κρίσεως τρία.
Ἐτι ἐν τῆς κολάσεως, ἐν δόξης τῆς ἀλήκτου,
Τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ τρυφῆς ἀκαταλήπτου.

Βιβλίον Α' τοῦ Θανάτου.

Ἄνοιξον, ἀναγνώστέ μου, τὸ οὖς τὸ τῆς ψυχῆς σου
Ἴνα μάθῃς τὸ πρόσκαιρον καὶ φθαρτὸν τῆς ζωῆς σου.
Ἄνοιξον, ἀναγνώστέ μου, τὸ οὖς πρὸ τοῦ βιβλίου
Νὰ βάλῃς τὰ γραφόμενα πρὸς διόρθωσιν βίου.
Ἄνοιξον καὶ ἀνάγνωθι πρῶτον τὸ τοῦ θανάτου,
Καὶ μάθε τὴν ἀπόφασιν Θεοῦ τοῦ ἀθανάτου.
Ἐδωκεν εἰς τὸν ἄνθρωπον πᾶσαν ἐλευθερίαν
Νὰ ζῆ εἰς τὸν παράδεισον μὲ κάθε εὐτυχίαν.
Καὶ ἐντολὴν τοῦ ἔδωκεν ἀκριβῶς νὰ προσέγῃ,
Ἐκ τοῦ καρποῦ τῆς γνώσεως πάντοτε νὰ ἀπέγῃ.
Παρήκουσε τῆς ἐντολῆς Θεοῦ τοῦ πλαστοουργοῦ του,
Ἄκουε φεῦ! τὴν συμβουλήν τοῦ πονηροῦ ἐχθροῦ του.
Ἦνοιγνισαν οἱ ὀφθαλμοὶ τὴν γύμνωσίν του βλέπει,
Ἀμφοτέροι αἰσχύνονται, φύλλα σικῆς ἢ σκέπη.
— Ἄδὰμ, Ἄδὰμ, εἰπὲ ποῦ εἶ; Εἰπὲ ποῦ διατρίβεις;
Ἴδου σὺ γέγονας Θεὸς, τί φοβηθεῖς ἐκρύβης;
Γέγονας εἰς [ἴδ'] ἐξ ἡμῶν, τί πλέον δειλιάζεις,
Καὶ ὑποκάτω τοῦ φυτοῦ κρύπτεσαι καὶ τρομάζεις;
— Τῆς φωνῆς σου ἀκήκοα, καὶ εἰς φυγὴν ἐδόθην,
Καὶ τοῦ λοιποῦ αἰσχύνομαι, δι' ὅτι ἐγυμνώθην.
— Καὶ τίς τοῦτο ἀνήγγειλε, μήπως τοῦ ξύλου ἤψω;
Λέγε μοι τοῦτο φανερά, ἵνα σὲ ἀνταμείψω.
Μήπως τοῦ ξύλου τοῦ γνωστοῦ σὺ ἀκρατῶς ἐγεύσω;
Ἀνάγγειλόν μοι, ἵνα γινῶ δώροισ νὰ σὲ βραβεύσω.
— Ἡ γυνὴ ἐμοὶ δέδωκε, καγὼ κοῦφος εὐρέθην,
Καὶ ἔλαβον μεθ' ἡδονῆς καὶ προπετῶς ἐγευθῆν.
— Γύναι, τί τοῦτο ἐπραξας; Ἴνα Θεὸς σὺ γένῃ;
Μάθε νῦν ἀκριβεστάτα, τί ἐκ τούτου συμβαίνει.

(*) Ἦκουσε μετὰ τὰ μέσα τῆς 13' ἑκατονταετηρίδος, καθ' ἣν ἐξάγεται ἐκ τοῦ «Περὶ τῆς ἐν Δημητσάνῃ Ἑλλήν. Σχολῆς κλ.» ὑπομνήματος τοῦ Καθηγητοῦ Κ. Σ. Καστόρη, ἔφερε δὲ ἐπίσημον Γαβρᾶς. Σ. Π.

Ἐνεκεν τῆς θεώσεως καὶ τῆς παρακοῆς σου
Ἐχασες τὴν κατοίκησιν τοῦ θείου παραδείσου.
Ἐνεκα τῆς θεώσεως ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα
Καὶ ἔσται ἐπίπονος καὶ θλιβερά ἡ γέννα.
Ὅτι ἐμὲ ἠθέτησας τὸν βασιλέα ὅλων
Καὶ ἤκουσας μετὰ χαρᾶς ὄφιν τὸν ἰοβόλον.
Ἐφην ὡς πλάστης καὶ Θεὸς, Ἀπέχεσθε τοῦ ξύλου.
Σὺ δὲ Θεὸν ἠθέτησας καὶ τὸν ὄφιν προσέλιου.—
Ἀνάγνωθι καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ τοὺς γεννάρχας ὄρα,
Δεδιωγμένους τῆς τρυφῆς τοῦ δειλινοῦ τὴν ὄραν.
Ἀνάγνωθι καὶ θρήνησον αὐτῶν τὴν ἐξορίαν,
Πρὸς ἣν κατεδικάσθησαν διὰ τὴν λαίμαργίαν.
— Ἐξελθε, λέγει τῷ Ἄδὰμ, καὶ σὺ καὶ ἡ γυνή σου,
Καὶ κάθησαι ἀπέναντι τρυφῆς τοῦ παραδείσου.
Πορεύου ἔξω εἰς τὴν γῆν, κάκει αὐτὴν ἐργάζου,
Καὶ πάλιν πρὸς ἐπιστροφὴν εἰς ταύτην ἐτοιμάζου.
Ὅτι γῆ εἶ, ὡ ἄνθρωπε, εἰς γῆν καὶ ἀπελεύση
Τὸ μὲν διαλυθήσεται, ἡ δὲ εἰς Ἄδου πλεύσει.
Λάβε καὶ δῶρα ἄξια τῆς ἀνυποταξίας,
Ἀκάνθας καὶ τριβόλια θλίψεις ταλαιπωρίας,
Ἰδρωτάς, πόνους, βάσανα, χιτῶνας δερματίνους
Δάκρυα καθημερινὰ λύπας πίκρας καὶ θρήνους.
Σῶμα χονδρὸν καὶ πχυλὸν ὡσπερ καὶ κατεκρίθη,
Φθειρόμενον λυόμενον εἰς γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθη.
Ἐξελθε τοίνυν τάχιστα, ἐξελθε μὴ βραδύνης,
Ὅτι ἀδύνατόν ἐστιν σὺ ἐν Ἐδέμ νὰ μείνῃς.—
Ἐξέρχεται ὁ δαίλαιος, στρέφει βλέπει ὀπίσω
— Οὐαὶ μοι, λέγει, τῷ οἰκτρῷ ποῦ ἄρα καταντήσω;
Στρέφει καὶ βλέπει τὴν Ἐδέμ, τὸ πάντερον χωρίον,
Τόπον τὸν ὠραιότατον, παράδεισον τὸν θεῖον.
Στρέφει βλέπει τὰ χερουσίμ καὶ τὴν φρικτὴν ἐκείνην,
Τὴν στρεφομένην κατ' αὐτοῦ ῥομφαίαν τὴν φλογίνην,
Τότε ἤρξατο νὰ θρηνῆ καὶ νὰ ἀναστενάξῃ,
— Παράδεισε! παράδεισε νὰ λέγῃ νὰ φωνάζῃ.
Παράδεισε γλυκύτατε δι' ἐμὲ φυτευμένος,
Παράδεισε τερπνότατε δι' Εὐάν κεκλεισμένος.
Παράδεισε ὑπέριμε, ἄληκτε εὐφροσύνη,
Ἐξ οὗ μὲ ἐξωστράκισεν ἡ ἐμὴ ἀφροσύνη.
Τῷ πτερνισμῷ τοῦ ὄψεως, τοῖς ῥήμασι τῆς Εὐας,
Ἐστέρημα καὶ τῆς τρυφῆς καὶ τῆς τερπνῆς σου θεάς.
Μίαν καὶ μόνην ἐντολὴν ὁ δαίλαιος παρέβην,
Τῶν ἀγαθῶν ἐστέρημα καὶ τῆς Ἐδέμ ἐξέβην.
Τὴν θεοῦφαντον στολὴν ὁ ἄφρων ἐξεδύθην,
Χιτῶνα τὸν δερματίνον, οἶμοι περιεβλήθην.
Κλαύσατε δένδρα καὶ φυτὰ ταύτην τὴν θεωρίαν
Τῆς γυναικὸς τὴν ἄνοιαν καὶ τὴν ἐμὴν μερίαν.
Κλαύσατε ὄρη καὶ βουνοὶ ἐμοῦ τὴν ἐξορίαν,
Ἦν πέπονθα ὁ δυστυχὴς διὰ φιληδονίαν.
Καὶ τίς μὴ κλαύσῃ τὸν φευκτὸν ἐμὲ τὸν παραβάτην,
Τὸν χθὲς δεσπότην τῆς Ἐδέμ, σήμερον γῆς ἐργάτην.
Τὸν χθὲς θεῖον περιβολὴν σεμνῶς ἐνδεδυμένον,
Καὶ τὸν αἰσχύνῃ σήμερον αἰσχροῦς κεκαλυμμένον.

Τὸν προσκυνούμενον ἔχθες ὑφ' ὅλων τῶν κτισμάτων
Μισούμενον ὑφ' ὀρατῶν νῦν καὶ ὑφ' ἀοράτων.
Ἐχθὲς πλησίον τοῦ Θεοῦ ὅλος δεδοξασμένος,
Σήμερον πόρρω ἀπ' αὐτοῦ ὅλος κατησχυμένος.
Τὸν δημοδίαιτον ἔχθες ἀγγέλων ταῖς χορείαις
Σήμερον βδελυττόμενον πάσαις χοροστασίαις.
Ἐχθὲς εἰς τὸν παράδεισον ἔζων μετ' εὐθυμίας,
Σήμερον στένω καὶ θρηνῶ, πενθῶ μετ' ἀθυμίας.
Ὀδύρομαι καὶ κόπτομαι τὰς παρειάς μου ξέω
Ἐκτίλλω καὶ τὰς τρίχας μου τὰς συμφορὰς μου κλαίω.
Ὅτι ἀφράστου ἡδονῆς ἐστέρημα ὁ τάλας,
Καὶ ἔπесον ὁ δαίλαιος εἰς συμφορὰς καὶ ζάλας.—
Ἄφες σὺ πλέον τὸν Ἄδὰμ εἰς τὴν κατάστασίν του
Νὰ ὀλολύξῃ γοερῶς διὰ τὴν γύμνωσίν του,
Νὰ κλαίῃ νὰ ὀδύρεται τοὺς κόπους καὶ τοὺς πόνους,
Καὶ γρέψον σου τὸν ὀφθαλμὸν καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους.
Διότι ἡ παράβασις Ἄδὰμ ἡ ἀμαρτία
Ἐπήγαγε τὸν θάνατον μίαν κληρονομίαν.
Οἱ μὲν γεννάρχ' ἀπέθανον κατὰ τοὺς θεῖους νόμους,
Ἄλλ' ἀπεδόθ' ὁ θάνατος καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους.
Θάνατος γίνεται ψυχῆς Θεοῦ ἀλλοτριώσεσι,
Θάνατος ὁ σωματικὸς σώματος τῆ νεκρώσεσι.
Ὅθεν ἐκληρονομήσαν εἰς τὴν κληρονομίαν,
Καὶ πάντες οἱ ἀπόγονοι θανάτου τὴν πονηρίαν.
Ἐρχεται τοίνυν ὁ πικρὸς καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους,
Εἰς ἅπαντας τοὺς χοϊκοὺς Ἄδὰμ τοὺς ἀπογόνους.
Ἐρχεται ὁ φαρμακερὸς κατὰ τοὺς δύο τρόπους,
Ὅς ἀκολούθως γράφομεν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.
Πρὶν νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος μαντατοφόρος στέλλει
Ποικίλα καὶ διάφορα τῆς ἀσθενείας βέλη.
Ἐρχόμενα τιτρώσκουσιν, εὐθὺς εἰς τὸ κρεββάτι
Ρίπτουσι τὸν τρισάθλιον, τότε ἀνοίγει μάτι.
Κλαίει, θρηνεῖ, ὀδύρεται, πικρῶς ἀναστενάξει,
Κόπτεται καὶ ταραττεται τὸν ἰατρὸν φωνάζει.
Δέεται τὸν παρακαλεῖ, ὡ ἀδελφὲ, μὴ μέλλῃς,
Δός μοι σὺ τὴν υγίαν μου ἔπαρε βρα θέλῃς.
Ὁ ἰατρὸς ὑπόσχεται νὰ δώσῃ τὴν υγίαν,
Μὲ τέχνην τῆς ἰατρικῆς καὶ μὲ τὴν ἐμπειρίαν.
Τέλος πάντων σηκόνεται λαμβάνει τὴν υγίαν
Καὶ ἀρχινᾷ τὰ πρῶτά του μὲ κάθε ἀφοβίαν.
Τρώγει καὶ πίνει κακῶς ζῆ, θάνατον δὲν θυμείται.
Ἦλθε καὶ τὸν ἐδίωξε, πλέον δὲν τὸν φοβείται.
Τοῦτο πολλάκις γίνεται, ὅταν αὐτὸς δὲν ἔλθῃ
Ὁ ἴδιος ὁ θάνατος, ὡς ἄνωθεν ἐρέβηται.
Ἄλλ' ὅταν ἔλθῃ ὁ αὐτὸς μὲ βέλη, μὲ παγίδας,
Μὲ δίκτυα, μὲ ἄγκιστρα, σηκόνει τὰς ἐλπίδας.
Τότε ἔρχεται φοβερός, ἄγριος, δεμαλέος,
Φρικώδης, καταπληκτικὸς, συμπλήγηδον μερδαλέος.
Ὅχι μόνον εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ τεταπεινωμένους,
Εἰς τοὺς μικροὺς καὶ εὐτελεῖς ῥάκῃ ἐνδεδυμένους.
Ἀλλὰ ὁμοίως ἔρχεται καὶ εἰς τοὺς λαμπροτάτους,
Εἰς βασιλεῖς καὶ ἄρχοντας πάνυ πλουσιωτάτους.

Οὐ μόνον εἰς τοὺς γέροντας πρεσβύτιδας καὶ γραιάς,
 Ἄλλ' ἔρχεται εἰς ἅπαντας νέους ἰμοῦ καὶ νέας.
 ἔρχεται φεῦ! πῶς ἔρχεται μαῦρος μελανομένος,
 Ἐκ τῶν μυκτῆρων πνέων πῦρ, ὄλος ἠγριωμένος.
 Καπνὸς ἀπὸ τοῦ στόματος οἱ ὀφθαλμοὶ φλογώδεις,
 Οἱ ὄνυχες ἀγκιστρωτοὶ καὶ ἡ πνοὴ δυσώδης.
 Καὶ μὲ πολλὴν ὠμότητα ἀσπλαγχνὸν ἀσπλαγχνὴν
 ῥίπτει εὐθὺς τὰ βέλεμνα κεντρώνει τὴν καρδίαν.
 Νεκρόνει καὶ τὸν λογισμόν, κλείει αὐτοῦ τὸ στόμα
 σκοτίζει καὶ τοὺς ὀφθαλμούς τὸν ῥίπτει εἰς τὸ σφῶμα.
 Βλέπει τὸν πικρὸν θάνατον πλέον νὰ πλησιάζῃ,
 Ταράττεται, συγχίζεται, φοβεῖται καὶ τρομάζει.
 Κλονεῖται καθ' ὑπερβολὴν κείμενος εἰς τὴν κλίνην,
 Κυλίεται εἰς τὴν στρωμνὴν μὲ ἀρρήτων ὀδύνην.
 Κλαίει, θρηνεῖ, ὀδύρεται, δονεῖται καὶ σφαδάζει,
 Συχνὰ πίπτει, σηκώνεται, πικρῶς ἀναστενάζει.
 Στρέφει, βλέπει τὸν ἄγγελον, βοήθειαν γυροῦσι,
 Χεῖρα ἐκτείνει τοῖς ἐκεῖ, ἀπρακτὰ ἱκετεύει.
 Πάσχει καὶ ἀγωνίζεται, θέλει νὰ ὀμιλήσῃ
 νὰ τάξῃ τὰ ὑπάρχοντα νὰ τὰ οἰκονομήσῃ.
 Δὲν δύναται ὁ ἄθλιος, ἡ γλῶσσα δεδεμένη,
 τὰ χεῖλη ἐξηράνθησαν ὁ ῥόγχος ἀναθαίνει.
 ἔρχεται καὶ ὁ ἰατρὸς κινεῖ τὴν κεφαλὴν του
 ἀφῆτέ τον, ἀφῆτέ τον, πάει πάει ἡ ζωὴ του.
 Κλαίει φωνάζει ἡ γυνή, ξέεται ὀλολύζει,
 τὸν ἰατρὸν παρακαλεῖ, κἀκείνος ἀπελπίζει.
 Καὶ ποῦ τότε βοήθεια, ποῦ τότε θεραπεία.
 Διότι πλέον ἔγεινεν ἀπόφασις τελεία.
 Ὄταν γένη ἀπόφασις τελεία ν' ἀποθάνῃ
 οὐδεὶς τότε δυνήσεται βοήθειαν νὰ κάμῃ,
 οὐ φίλος οὔτε ἰατρὸς, πατὴρ οὔτε μητέρα,
 οὔτ' ἀδελφὸς οὔτ' ἀδελφὴ υἱὸς καὶ θυγατέρα.
 οὐ συγγενὴς οὔτε γυνὴ ἔνδοξος καὶ πλουσία,
 οὔτε χρυσὸς οὔτ' ἀργυρὸς οὔτε περιουσία.
 τότε ῥέγων στοχαζέται μὲ πόνον τῆς καρδίας
 ὅτι τὰ πάντα μάταιά ἐστιν ἐπ' ἀληθείας.
 τότε λέγει ἐν ἐκυτῶ ἡσύχως ψιθυρίζει,
 φωνὴ του δὲν ἀκούεται, ἀλλὰ μόνον σακρῶζει.
 — Τώρα ἐγνώρισα σαφῶς πῶς ἦμιν πλανημένος
 ὅτ' ἦθελα διὰ παντός νὰ ἦμαι δοξασμένος.
 Νῦν ἔμαθον τὴν πλάνην μου, ἦν εἶχον νὰ συνάζω,
 πάντων δὲ χωρίζομαι, δακρύω καὶ στεναζῶ.
 λύσαν εἶχον ἀμέτρητον οἰκοδομὰς νὰ κτίσω,
 Δὲν εἶξευρα ὁ ἄθλιος πῶς μέλλω νὰ τ' ἀφήσω.
 Τόπους ἀπέκτησα πολλοὺς χωράφια μεγάλα,
 κήπους καὶ περιβόλια ὠρασιότατα μάλα.
 κόπους πολλοὺς κατέβαλον καμάτους καὶ ἀγῶνας,
 Δένδρα πολλὰ ἐφύτευσα ἀμέτρους ἀμπελώνας.
 καὶ ἀποθήκας ἕκτισα μεγάλας καὶ πλατείας,
 Πλὴν πάντα μοὶ γεγονόασιν αἷττια ἀπωλείας.
 Ἐσύνχῃ καὶ θησαυροὺς τιμίους μαργαρίτας,
 Ἐστόλισα τὸ σῶμά μου μὲ σπρικὰς ἐσθητάς.

Βοσκήματα ὑπέροπλα κοπάδια μεγάλα,
 βοῶν ἀγέλας πρόβατα ἐρίφια καὶ ἄλλα.
 φίλους, δούλους ἀπέκτησα ἐγέννησα παιδιά
 Ἐκ τούτων δὲ οὐ γέγονεν ὠφέλεια καμμία.
 Ἐδέσματα καὶ πιεσιὰ ἔφαγον καὶ ἐπλήσθησαν,
 Ἄλλὰ ἐκ τούτων τοῦ πικροῦ θανάτου οὐκ ἐρρύσθησαν.
 ὄθην ἐγὼ ἀπέρχομαι, ὄλα ἐδῶ τ' ἀφίνω,
 καὶ τοῦ θανάτου τὸ πικρὸν ποτήριον φεῦ! πίνω!
 ἀπέρχομαι, ὦ ἀδελφοί, ψιλὸς γεγυμνωμένος,
 μὲ ἐν καὶ μόνον σάβανον οὐαί μοι σκεπασμένος.
 μὲ νεῦμα ἀποχαιρετῶ ἀφίνω σας ὑγείαν,
 καὶ μὲ λύπην χωρίζομαι καὶ μὲ στενοχωρίαν.
 ἄγῶνα ἔχει ἡ ψυχὴ ἤδη χωριζομένη,
 Ἐκ τοῦ ἀθλίου σώματος μεθ' οὗ ἦν δεδεμένη.
 μέγας ὑπάρχει ὁ κλαυθμὸς μεγάλη ἀπορία,
 τῆς παναθλίας μου ψυχῆς καὶ ἡ στενοχωρία.
 τὰ σύμπαντα ὡς ἀληθῶς μάταια ματαιότης,
 Ὁ δὲ βίος ἐνύπνιον καὶ μία ἀθλιότης.
 ὄντως φθαρτὰ καὶ πρόσκαιρα τοῦ βίου τὰ ἡδέα,
 καὶ τὰ περιδοῦσα αὐτοῦ ἔωλα καὶ εἰκατὰ.
 οὐδὲν τοῦ βίου ἡ χρεὰ, οὐδὲν ἡ εὐθυμία,
 Συγκρινομένη ἀληθῶς θανάτου τῇ πικρῇ
 ποῦ ἐστὶν ἡ προσπάθεια καὶ ποῦ ἡ φαντασία;
 καὶ ποῦ ἐστὶν ἡ πλησμονὴ τροφῆ καὶ ἀκρασία;
 οἷχεται ἡ προσπάθεια ἡ πλησμονὴ οὐ μένει,
 ἡ φαντασία καὶ τροφὴ τάχιστα διαθαίνει.
 τοιαύτη ἡ ζωὴ ἡμῶν ἐαρινόν τι ἄνθος,
 Νῦν ἄρτι διαλύεται εἰς τὸ τοῦ τάφου βῆθος.
 ὄρωντές με προκείμενον κλαύσατε ἀδελφοί μου,
 Κλαύσατέ με τὸν δυστυχῆ συγγενεῖς καὶ γνωστοί μου.
 Κλαύσατε πάντες γοερῶς προσήκοντες καὶ ξένοι,
 παρακαλεῖτε τὸν Θεὸν ἱλαῶς μοι νὰ γένη.
 Κλαύσατε παῖδες προσφιλεῖς θρηνησόν με ὡ γύναι;
 ὅτι νὰ ἴδῃτε ἐμὲ τῶν ἀδυνάτων εἶναι.
 Δέσθε μὴ κατατρυγῶ εἰς τόπον τῆς βεσάνου
 καὶ ἵνα μὴ παραδοθῶ εἰς χεῖρας τοῦ τυράννου.
 Δότε μοι καὶ τὸν ἀσπασμὸν πάντες τὸν τελευταῖον,
 χωρίζομαι γὰρ τοῦ λοιποῦ οὐκ ὄψεσθε με πλέον,
 οὐ μεθ' ἡμῶν πορεύσομαι, ἀλλ' οὐδὲ συμβαδίσω,
 οὐ φάγω πλέον μεθ' ὑμῶν οὐ σὺν ὑμῖν λαλήσω.
 ταφῇ γὰρ παραδίδομαι καλύπτομαι καὶ λίθω,
 καὶ γὰρ πεπληροφόρημαι ὑμᾶς τε καταπαίθω.
 Δέομαι συντροφεύσατε ἔως εἰς τὸ μνημεῖον.
 τάφον τὸν ζωφωδέστατον τὸν οἶκον τὸν οἰκεῖον.
 ἐκεῖ διαλυθῆσομαι ὡσπερ καὶ κατακρίθην,
 καὶ σκοληκοθροθήσομαι ἐν γῆ, ἐξ ἧς ἐλήφθην.
 πῶς τοὺς σκώληκας τοὺς πολλοὺς τὸ σῶμα νὰ βραδέω
 ὄπερ δὲν ἦθελέ ποτε ψύλλος νὰ τὸ δαγκάσῃ.
 πῶς βάρος τόσον χρώματος δυνήσομαι νὰ φέρω,
 ἀφοῦ λόγον δὲν ἦθελα ψιλὸν νὰ ὑποφέρω.
 πῶς νὰ φέρω τὸν χωρισμὸν πῶς μοναχὸς νὰ μένω
 ὅπ' ἦθελα μὲ περισσοὺς νὰ τρώγω καὶ νὰ πίνω;

πῶς τοῦ τάφου τὴν στένωσιν καὶ τὴν πολυκαίριαν;
 Πότε νὰ φύγω ἦθελον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν.
 πῶς νὰ φέρω ὁ ἄθλιος τόσην στενοχωρίαν
 ὅπου ἦθελον ὁ μωρὸς πολλὴν εὐρυχωρίαν
 τοῦτο μοὶ ἐπροξένησε καὶ τοῦ φυτοῦ ἡ βρώσις,
 καὶ δι' αὐτὸ μοὶ γέγονεν ἡ ὀλεθρὴ πτώσις.
 Πτώμα δεινὸν ὁ θάνατος ὁ ἐκ τῆς ἀμαρτίας,
 Ἄδὰμ τῆς παραβάσεως καὶ ἀνοποταξίας.
 Θάνατε, Θάνατε πικρὲ, σὺ δίδεις τὸν ἀγῶνα
 εἰς τὸν ἄθλιον ἄνθρωπον Θεοῦ τὸν κατ' εἰκόνα.
 Σκεπάσατε καὶ φύγετε καὶ ἄφετέ με μόνον,
 ἐν σκότει νὰ εὐρισκώμαι εἰς αἰῶνας αἰώνων.
 Σχολάζω πλέον τοῦ θρηνεῖν παύω τῆς ὀμιλίας
 ἐν τάφῳ διακείμενος ἔως τῆς συντελείας.
 εἶδες φιλαναγνώστὰ μου ἀνθρώπου τὴν ἀθλίαν
 Κατάστασιν καὶ συμφορὰν ζωῆν πανολεθρίαν.
 Ἴδε καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ τὴν καταδίχην,
 τὴν γινομένην εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν θεῖαν δίκην.
 εἰς τοὺς τάφους πορεύθητι ἀνοιξὸν τὰ μνημεῖα,
 Ἴδε τὴν ὠραϊότητα ὅλην τὴν εὐκοσμίαν.
 Βάλλε καὶ περιέρχου ἵνα κλαυθμῶσιν
 τοὺς ἀρχοντας καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ νὰ τοὺς ξεχωρί-
 ποιὸς ἐστὶν ὁ βασιλεὺς ποῖος ὁ στρατιώτης, [στρ.]
 ποιὸς ἐστὶν ὁ ἡγεμὼν, ποῖος ὁ ἰδιώτης;
 ποιὸς ἐστὶν ὁ πλούσιος ποῖος ὁ δοξασμένος,
 ποιὸς ἐστὶν ὁ πάμπτωχος καὶ καταφρονημένος.
 ποιὸς ἐστὶν ὁ εὐμορφος καὶ ποῖα ἡ ὠραία
 Ποῖα ἐστὶν ἡ ἀσχημὸς καὶ δυσειδὴς τὴν θέαν.
 Χώρισον ἐάν δύνασαι τοὺς νέους καὶ τὰς νέας,
 πρεσβύτας καὶ τοὺς γέροντας πρεσβύτιδας καὶ γραιάς.
 Χώρισον τοὺς ἀρχιερεῖς τοὺς πανιερωτάτους,
 διδασκάλους καὶ κήρυκας σοφολογιωτάτους.
 καὶ τοὺς ἁγίους ἱερεῖς ἱεροδιακόνους
 τοὺς ἀναγνώστας τοὺς μικροὺς ψάλτας τοὺς καλοφῶ-
 ποιὰ εἶναι τὰ σώματα τὰ χρυσοειδωμένα, [νους]
 ποιὰ εἶχον φορέματα πολὺ τετροπημένα.
 Γνώρισον ὅσα γυναῖκα ἐκρέμων τὰ φλουρία,
 καὶ εἶχον μίαν ἔκπρσιν βραχί! πανολεθρίαν.
 Ἄλλοιμένον δὲν δύνασαι, ὅτι ὄλα εἶναι ἕνα
 Σαπρία τέσσα κόνις γῆ ὅσα γεγυμνωμένα.
 οὕτως ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ἐχθὲς δεδοξασμένος,
 ἔχθες ἦν ὄλος ἔπαρσις, ὄλος ἀλαζονεία,
 Σήμεραν σκοληκοθροθρῶς ἐν σκότει βεβλημένος,
 ἔχθες ἦν ὄλος ἔπαρσις, ὄλος ἀλαζονεία,
 Σήμεραν τὸν καταπατοῦν καὶ τὰ μικρὰ παιδιά.
 ἔχθες μέγας καὶ φοβερὸς εἰς ὕψος ἐπρημένος,
 Σήμεραν ἀφρονος νεκρὸς κατασεσπαπμένος.
 ἔχθες ἦθελον ὁ μωρὸς πάντων νὰ προηγῆται,
 καὶ σήμερον ἀναίσθητος ἔνθεν τοῦ τάφου κεῖται.
 τοῦτο τὸ συνταγματίον ὅποιος διαβάσει
 τὸν νοῦν του εἰς τὸν οὐρανὸν ὄλω ἀναβιβάζει.
 σηκώνει καὶ τὸν ἔρωτα ἀπὸ τῶν ἐπιγείων,
 καὶ ἐκδοτὸς ὀρέγεται μόνον τῶν οὐρανίων.

Μισεῖ τὴν δόξαν τὴν βευστήν καὶ τὴν ψευδὴ τελείως,
 τὴν ἀρρευστον ἐπιθυμεῖ μένουσαν αἰωνίως.
 Μισεῖ καὶ τὴν ἀνάπαυσιν προκρίνει τοὺς ἀγῶνας
 διὰ νὰ ἀναπαύεται εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ὄφελον, εἶθε, γένοιτο. Ἀμήν.

("Ἐπειτα τὸ β' βιβλίον.")

ΟΜΗΡΟΥ ΒΑΤΡΑΧΟΜΥΟΜΑΧΙΑ

Πρῶτον ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος εὐχόμενος εἰς τὴν ψυχὴν μου
 νὰ εἰσέλθῃ ἡ χάρις τῶν Μουσῶν, διὰ νὰ ψάλω
 ἄρως πολεμοφόρον ἔργον, μάχην τρισημίστην,
 ἣν συνέταξε ἐσχάτως γράψων ἐπὶ τῶν γονάτων
 εἰς τὰ ὦτα δὲ νὰ φθάσῃ πάντων τῶν ἀνθρώπων θέλω,
 πῶς ἐπῆλθον τροπαίουχοι ποτικτοὶ κατὰ βατράχων,
 μιμηταὶ κατὰ τὰ ἔργα γηγενῶν ἀνδρῶν γιγάντων,
 ὡς εἰ ἄνθρωποι θρυλοῦσιν. ἔσχε δὲ ἀρχὴν τοιαύτην.

Μὲς ποτὲ τις διψαλέος τῆς γαλιῆς φυγῶν τὸ στόμα,
 ἔβραχε τὸ ἀπαλὸν του γένειον πλησίον λίμνης,
 ἀπολαύων γλυκυτάτου ὕδατος· αὐτὸν δὲ εἶδεν
 ὁ Διμνύχαρις ὁ δάλος, λόγον δὲ τοιοῦτον εἶπε·

«—Τίς εἶ ξένης; πόθεν ἦλθες ἔς τὴν ἀκτὴν; Τίς ὁ πατήρ σου;
 ἀληθῶς εἶπὲ τὰ πάντα, μὴδ' ὡς ψεύστην σὲ συλλάβω.
 φίλον δ' ἄξιον ἂν σ' εὔρω, οἶκαδε θά σ' ὀδηγήσω,
 καὶ πολλὰ ὠραία δῶρα ξένια θά σοι προσφέρω.
 Ὁ Φουσίγναθος ἐγώμαι, ἀναξ ἔνδοξος τῆς λίμνης,
 καὶ ἡγεμὸς τῶν βατράχων ἐπὶ πάντας τοὺς αἰῶνας·
 ὁ Πηλεὺς δ' ἐγέννησέ με, ἐπιτάς παρὰ τὰς ὄχθας
 τοῦ Ἡριδανῶ ἐν πόθῳ ἐπὶ τῆς Ἰδρμεδούσσης·
 σὲ δ' ὠραῖον, ῥωμαλέον κ' ἔσχορον τῶν ἄλλων βλέπω,
 μαχητὴν ἐν τοῖς πολέμοις καὶ σκηπτουχοῦν βασιλέα.
 Πλὴν ἄλλ' ἄγε, καὶ ταχέως διηγεῖ τὴν γενεάν σου.»

Ἀπαντήσας δὲ πρὸς τοῦτον εἶπε τότε ὁ Ψυχάρπαξ·
 «—Τί ζητεῖς τὸ γένος, φίλε; Γνώριμον εἰς πάντας εἶναι,
 τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς οὐρανίας ὄρνεις.
 Ὄνομάζομαι Ψυχάρπαξ, καὶ πατὴρ μεγαλοψύχου
 τοῦ Τρωξάρτου εἶμαι γόνος. Ἡ δὲ μήτηρ μου καλεῖται
 Λειχημύλη, ἡ θυγάτηρ τοῦ μονάρχου Περστροπύκτου·
 μ' ἔτεκε δ' ἐντὸς καλύβης, κ' ἔθρεψε δι' ἰδερμάτων,
 οἷον σίκων καὶ καρῶν καὶ παντοδαπῶν βρωμάτων.
 πῶς δὲ σοῦ θά γείνω φίλος, ὁ ἀνόμοιος τὴν φύσιν;
 σὺ μὲν ζῆς ἐντὸς ὑδάτων, ἐγὼ δὲ συνήθως τρώγω
 ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων, οὔτε πάντως μὲ λαμβάνει
 ὁ λεπταλεσμένος ἄρτος ἐπὶ στοργυλοῦ κανίστρου,
 ἢ ταυόπτερος καὶ πλήρης ἐκ σηματέρου πήτα,
 οὔτε τέμαχος ἐκ πτέρνης, οὔτε ἦπαρ λευκοχίτον,
 οὔτ' ὠραία μελιττοῦτα, ἦν καὶ εἰ θεοὶ ποθεῖσιν,
 οὐδ' ὀπίσσεσσι ἐτοιμάζουσι μάγιστροι τροφὰς ἀνθρώπων,
 καὶ στολίζουσι τὰς χύτρας μὲ ἀρτύματα παντοῖα.
 Δὲν ἀπέφυγον ποτὲ μοι τὴν κακὴν βοήν τῆς μάχης,
 ἀλλ' εὐθὺς εἰς χεῖρας ἦλθον συνταχθεὶς ἐν τοῖς προμάχοις.
 Δὲν φοβούμ' οὐδὲ τὸν ἄνδρα, καίτοι μέγα σῶμα ἔχει,
 ἀλλ' ἔλθων εἰς κλίνην τὰκρον καταδάκνω τοῦ δακτύλου·
 ἄμα δὲ τὴν πτέρναν λάβω, πόνον δ' ἄνηρ δὲν ἔχει,
 δάκνοντος δ' ἐμοῦ, ὁ ὕπνος ὁ γλυκύος δὲν τὸν ἀφίνει·
 πλὴν ἐπὶ τοῦ κόσμου ὄλου δῶς μάλιστα φεβούμαι,
 Κίρκον καὶ γαλήν, διότι μέγα πένθος μ' ἐπιφέρουν,
 καὶ τὴν στυγεράν παγίδα, ἔπου δόλιος ὁ φόνος.
 Ἡ γαλή πλὴν μὲ τρεμάζει σφόδρα ἢ γεννασιότητα,

ἦτις, καὶ ἐνῶ τρυπῶν, μὲ ἀναζητεῖ ἐς τὴν τρύπαν· οὔτε κράμβας ἢ βεφανας, οὔτε κολοκύνθας τρώγω, οὐδ' ἐβίσκησα ποτέ μου σέλινα χλωρὰ ἢ σεύλα, ταῦτα εἶναι ἰδικὰ σας φαγητὰ τῶν λιμνοβίων·

«Ὁ Φυσιγόναθος δ' εἰς ταῦτα μειδιάσας ἀπεκρίθη. — «Λίαν διὰ τῆς γαστέρας τὰς τρυφὰς καυχᾶσαι, ξένη! ἔχομεν κί' ἡμεῖς νὰ ἴδῃς θαύματα πολλὰ μεγάλα εἰς τὴν γῆν καὶ ἐν τῇ λίμνῃ, ἐπειδὴ εἰς τοὺς βατράχους ἔδωκεν ὁ Ζεὺς βοσκῆσεις ἀμφοτέρους, ἵνα κρύπτουν ἐν τῷ ὕδατι τὸ σῶμα, κ' ἐπὶ τῆς ξηρᾶς σκιρτωσίν· ἂν δ' ἐπιθυμῆς νὰ μάθῃς καὶ αὐτὰ, εὐκόλον εἶναι· εἰς τὰ νῶτα μου ἀνάβα, ὅμως κράτει με μὴ πέσης, ὅπως μὲ χάραξιν μεγάλην φθάσῃς εἰς τ' ἀνάκτορά μου.»

Ἐἶπε κ' ἔδωκε τὰ νῶτα· Τάχιστα δ' αὐτὸς ἐπέβη μ' ἄλλα κοῦφον, θεις τὰς χεῖρας περὶ ἀπαλὸν αὐχένα. Κ' ἔχαιρε μὲν κατὰ πρῶτον βλέπων τοὺς πλησίον ὄρους, εἰς τὴν νῆσιν τοῦ βατράχου εὐφραίνόμενος, ἀλλ' ὅτε ἐκαλύπτετο μὲ μαῦρα κύματα, πολλὰ δακρύων μάτην τὴν μετάνοιάν του ἤλαγχε, τὰς χαιτάς τίλλων· καὶ συνέσφιγγε τοὺς πόδας ὑποκάτω τῆς γαστέρας, ἢ καρδίᾳ του δὲ ἔνδον ἐπαλλεν ἐξ ἀηθείας τοῦ κινδύνου, κ' ἐπέθυμε ἐπὶ τῆς ξηρᾶς νὰ φθάσῃ. Κί' ἀναστάναις βαθείας ἐκ τῆς βίας κρύου φόβου· Ἰδῶς δ' αἴφνης ἀνεφάνη, φοβερὸν εἰς ἀμφοτέρους θέαμα, κ' ὑπὲρ τὸ ὕδωρ τράχλον ἔρθῃν ἐκράτει. «Ὁ Φυσιγόναθος δ' ὡς εἶδεν, ἐδούθησθαι μὴ νήσας ποῦτον ἐμαλλεν ἐταῖρον ἀπολλυμένον ν' ἀφήσῃ. Φθάς δ' εἰς τὸ τῆς λίμνης βέθος ἔφυγε τὴν μαῦρην μοῖραν· ἀφθεῖς δ' ἔπεσ' ὁ ἄλλος ὕπτιος ἐπὶ τὸ ὕδωρ, καὶ πνιγόμενος ὀξέως ἔτριξε τὰς χεῖρας σφίγγων· κ' ἐδούθησθαι πολλὰκις ἐν τῷ ὕδατι, καὶ πάλιν ἀνεφαίνετο λακτιζῶν, ὅμως τρόπος δὲν ὑπῆρχε τὴν κακὴν νὰ φύγῃ μοῖραν. Ἦπλωσε δὲ κατὰ πρῶτον τὴν σὺρὰν αὐτοῦ ὡς κώπην σύρων ἐπὶ τῶν ὕδατων· τοὺς Θεοὺς δὲ παρεκάλει ἐπὶ τῆς ἀκτῆς νὰ φθάσῃ. Πλὴν ἐκ μελανῶν ὕδατων κατεκλύζετο, κ' ἐβία γρεῶς, καὶ λόγον εἶπεν ἐκ τοῦ στόματός τοιοῦτον.

— «Δὲν ἐθάστασ' ἐπὶ νῶτων φέρτον ἔρωτος ὁ Ταῦρος, ὅτε ἦγε τὴν Εὐρώπην διὰ κύματος εἰς Κρήτην, ὡς ὁ βράχος νῦν πλέων μ' ἔφερον ἐπὶ τῶν νῶτων οἰκάδες, τ' ὠχρὸν μου σῶμα εἰς ἀπρόεν ὕδωρ ῥίψας.» Βάρος δ' ἐπ' αὐτοῦ αἱ τρίχες εἶλον μέγα ὑγρὰνθεῖσαι· ἀποθνήσκων δὲ τοιοῦτους λόγους ἔλεγεν ὕστατους.

— «Δὲν θὰ φύγῃς ταῦτα πράξας, ὦ Φυσιγόναθε, δολίως, ναυαγὼν ὡς ἀπὸ πέτρας ῥίψας μ' ἐκ τοῦ σώματός σου. Κάκιον, ἐπὶ γῆς δὲν ἦσο οὐδαμῶς καλλίτερός μου εἰς παγκράτιον, ἢ πάλιν, ἢ εἰς δρόμον, πλὴν πλανήσας μ' ἔρριψες εἰς ὕδωρ· ἔχει ἐκδικῶν ὁ Θεὸς ἕμμα· καὶ θὰ σοὶ τὸ ἀποδώσῃ τιμωρῶν σ' εὐθὺς ἀξίως.»

Καὶ ἐξένευσε εἰς τὸ ὕδωρ ταῦτα λέγων. Τοῦτον δ' εἶδε καθιστόμενος ἐπὶ ἔθνης μαλακῆς ὁ Λειχοπίνας, Εξωλόλυξε δὲ σφόδρα κ' εἰς τοὺς μῦς δραμῶν τὸ εἶπε· μέγας χόλος δ' ἔσχε πάντας, ἅμα ἔμαθον τὸν φόνον. Τότε δὲ τοὺς κήρυκας τῶν πρῶταξάν νὰ συγκαλέσουν σύνοδον κατὰ τὸν ὄρθρον εἰς τοὺς οἴκους τοῦ Τρωξάρτου, τοῦ πατρὸς τοῦ τρισαβλίου Ψιχαρπάγου, ὅστις ἦτο ὕπτιος ἐξηλωμένος εἰς τὴν λίμνην, κρῖον πτώμα· οὐδὲ ἦτ' ὁ τάλας πλέων εἰς τὰς ὄχθας, ἀλλ' ἐν μέσῳ ἐπενήγετο τοῦ πόντου. Ἄμα δ' ἐν σπουδῇ συνήλθον τὴν αὐγὴν, ἡγήθη πρῶτος ὁ Τρωξάρτης ὠργισμένος διὰ τὸν υἱὸν, καὶ εἶπε τὰ ἐπόμενα ἀγορεύων.

— «Φίλοι, ἂν κ' ὑπὸ βατράχων ἔπαθα κακὰ μυρία ἐγὼ, μόνος πλὴν ἢ μοῖρα μαῦρη διὰ πάντας εἶναι· ἄξιός δὲ οἴκτου εἶμαι τρεῖς υἱούς μου ἀπολέσας. Καὶ τὴν πρῶτον μὲν υἱὸν μου ἤρπασε γαλῆ ἐχθίστη, καὶ ἐφόνευσε λαθεύσα τοῦτον ἐξωθεν τῆς τρώγλης· ἀπηνεὶς δὲ πάλιν ἄνδρες ἐξωλόθρευσαν τὸν ἄλλον, διὰ νεᾶς ὄλας τέχνης δόλον ξύλινον εὐρόντες,

ὃν καλοῦσι μὲν παγίδα, ἔλεθρος μῶν δὲ εἶναι. Προσιλῆς δ' ὁ τρίτος ἦτο εἰς ἐμὰ καὶ τὴν μητέρα, ὁ Φυσιγόναθος πλὴν τοῦτον ἐπινεξεν εἰς βάθη σύρων. Ἄλλ' ἐμπρός, ἃς ὀπλισθῶμεν καὶ ὀρμήσωμεν πρὸς τούτους, συσκευάζοντες μὲ ὄπλα τεχνικὰ τὰ σώματά μας.»

Ταῦτα εἶπε καὶ τοὺς πάντας ἔπεισε νὰ ὀπλισθῶσιν. Ἄτρυνε δ' αὐτοὺς ὁ Ἄρης, τῶν πολέμων ὁ ἐργάτης. Καὶ ἐμπρώτοις μὲν κνημίδας ἔθεσαν περὶ τὰς κνήμας, σχίσαντες κ' ἐξεργασθέντες τεχνικῶς χλωροὺς κύμους, οὓς ἐπιμελῶς τὴν νόκτα εἶχον οὗτοι καταφάγει. Εἶχον δὲ τοῦ λύχνου πόμα ὡς ἀσπίδα, καὶ ὡς λόγχην ἔφερον μακρὰν βελόνην, ἔργον πάγχυλον πολέμου· καλαμοσσεφείς δὲ βύσσας ἔβαλον ὡς θώρακας τῶν, οὓς γαλῆν ἐπισταμένως ἠγάραντες εἶχον ποιήσει λέπυρα καρύων δ' εἶχον κράνη ἐπὶ τῶν κροτάφων. Οὕτω μὲν οἱ μῦες ἦσαν ἐνοπλοῖ. Ὡς δὲ τοὺς εἶδον, τότε οἱ βράτραχοι ἐξῆλθον ἐκ τῆς λίμνης, κ' εἰς ἓν μέρες συνελθόντες συνεκράτουν σύνοδον κακοῦ πολέμου.

Τούτων δὲ συσκεπομένων εἰς ὁ θόρυβος κ' ἡ στάσις, ἔμβασίχυτρος ὁ κήρυξ, ὁ υἱὸς τοῦ μεγαθύμου Τυρογλόφου, ἦλθ' ἐγγύθεν σκῆπτρον φέρων εἰς τὰς χεῖρας. Τὸν κακὸν δ' ἀγγέλλων λόγον τοῦ πολέμου εἶπε ταῦτα.

— «Βάτραχοι, πρὸς σᾶς οἱ μῦες ἀπειλοῦντες μ' ἀποστελλουν, νὰ εἰπῶ νὰ ὀπλισθῆτε ἐπὶ πόλεμον καὶ μάχην, ἐπειδὴ κατὰ τὴν λίμνην τὸν Ψιχαρπάγα κατείδον, πῶς ὑπὸ τοῦ ὑμετέρου βασιλέως Φυσιγόναθου ἐφρονεῖται. Πλὴν προβῆτε ἵνα ἔλθῃτε εἰς μάχην, οὔτινες ἐκ τῶν βατράχων ἱγεννήθητε ἄνδρες!» Οὕτως μὲν εἰπὼν τοιαῦτα ἔδωκε τὴν ἀγγελίαν. Τῶν μῶν δ' αὐτὸς ὁ λόγος εἰσελθὼν εἰς τὰ ὠτία κατατάραζε τὰς φρένας τῶν θυμοεἰδῶν βατράχων.

Μεμφομένων δὲ, ἡγήθη ὁ Φυσιγόναθος καὶ εἶπε· — «Ποντικὸν ἐγὼ, ὦ φίλοι, οὐδ' ἐφόνευσα, οὐδ' εἶδον θνήσκοντα. Βεβαίως παίζω εἰς τὴν λίμνην θὰ ἐπινήγῃ, θέλων ἴσως τῶν βατράχων ν' ἀπομιμηθῇ τὰς νήσεις. » Πλὴν ἐμπρός, ἃς συσκεψῶμεν, ὅπως τοὺς δολίους μῦας καταστρέψωμεν. Πρὸς τοῦτο θέλω μ' εἰς ὕμᾶς προτείνει ποία γνώμη ὡς ἀρίστη φαίνεται μοι ν' ἀσπασθῶμεν. ἃς κοσμίωμεν τὸ σῶμα μ' ὄπλα, κί' ἃς σταθῶμεν πάντες παρὰ τῶν ὄχθων τὰ ἄκρα ἐπὶ τόπου κατακρήμνου. Ἄμα δ' οὗτοι ἐφορμῶντες καθ' ἡμῶν ἀντεπεξέλθουν, δρᾶξαντες τὰ κράνη πάντων, ὅστις ἔλθῃ ἐναντίον, κατ' εὐθείαν εἰς τὴν λίμνην ἃς τοὺς ῥίψωμεν μὲ ταῦτα. οὕτω δὲ τοὺς ἀκολούθους πνιξάντες ἐντὸς τοῦ πόντου, στησῶμεν εὐθύμως ὡς τρώπαιον ποντικοκτόνον.»

Ταῦτα εἶπε καὶ τοὺς πάντας ἐφοδίασε μὲ ὄπλα. Καὶ τὰς κνήμας μὲν μὲ φύλλα περικάλυψεν μαλάχης, θώρακας δ' ἐκ σεύτων εἶχον χλοερῶν καὶ πλατυφύλων· φύλλα δὲ κραιμῶν ἐντέχνως κατεσκευάσαν ἀσπίδας, καὶ ἐξῄσχιον ὡς λόγχην ἕκαστος μακρὸν ἐκράτει. Κοχλιῶν λεπτῶν δὲ κράνη ἔσκεπον τὰς κεφαλὰς τῶν. Ἔστησαν δὲ πεφοραγμένοι ἐπ' ὄχθων ὑψηλοτάτων, λόγγας σείοντες καὶ πάντες ἔμπροσθεν θυμοῦ μεγάλου.

Τοὺς Θεοὺς δ' ὁ Ζεὺς καλέσας ἐπὶ τοῦ ἀνάστρου θόλου, δεῖξας τοὺς στρατοὺς τῆς μάχης καὶ τοὺς πλείστους καὶ μεγά- μαχητὰς τοὺς ῥωμαίλους, δόρατα μακρὰ κρατοῦντας, [λους οἷος ἐργατὰ Κενταύρων ὁ στρατὸς ἡ καὶ Γιγάντων, ἔλεγε γελῶν ἠδέως. «Τίνες ἐκ τῶν ἀθανάτων θέλουσι νὰ βοηθῶσιν τοὺς βατράχους ἢ τοὺς μῦας; » Καὶ τοὺς λόγους τούτους εἶπε πρὸς τὴν Ἀθηναῖαν Παλλάδα· — «Κόρη μου τοὺς ποντικούς σου δὲν ὑπάγεις νὰ συνδράμῃς ; οὗτοι ἄπαντες σκιρτωσὶ πάντοτε εἰς τὸν νῶν σου, ἀπολαύοντες τὴν κνίσσαν καὶ τὸ κρέας τῶν σφαγίων.

Ταῦτα εἶπεν ὁ Κρονίδης, ἢ Παλλὰς δὲ ἀπεκρίθη· Βοηθὸς ποτὲ, ὦ πάτερ, τῶν μῶν φονευομένων, δὲν θὰ καταθῶ, διότι μ' ἔκαμαν κακὰ μυρία, τοὺς στεφάνους καὶ τοὺς λόγους βλάπτοντες ἐλαίου χάριν. Πλὴν καὶ τοῦτο τὴν καρδίαν μου ἐδάγκασε καιρίως.

Μοῦ κατέφαγον τὸν πέπλον, ὃν ἐξῴφανα μὲ κόπον, ἐκ λεπτῆς κλωστῆς, ὠραῖα νήσασα τὸν στήμονά του, ἐνεποίησαν δὲ τρύπας. Ὁ δὲ θανειστὴς ἐπέστη, καὶ μοῦ ἀπαιτεῖ τοὺς τόκους. Ὄθεν εἶμαι ὠργισμένη. Ἐθναίεσθον νὰ τὸν κάμω, καὶ δὲν ἔχω νὰ πληρώσω. Ἄλλ' οὐδὲ καὶ τοὺς βατράχους θὰ θελήσω νὰ συνδράμω. Οὐδ' αὐτοὶ καρδίαν ἔχουν σταθερά. Καὶ πρὸ εὐλίγου ἐπιστρέψασαν ἐκ μάχης, ὅπου σφόδρα ἐκουράσθην καὶ ἀνάγκην ὕπνου εἶχον, θορυβοῦντες δὲν μ' ἀφήκαν ὄμμα οὐδαμῶς νὰ κλείσω· ἄπνους δ' ἐγὼ ἐκείμην πάσχουσα κεφαλαλγίαν, ἕως ἔκραξ' ὁ ἀλέκτωρ. Πλὴν, Θεοί, ἃς ἀποστῶμεν ἐκ τοιαύτης βοηθείας, μήπως δι' ὀξέος βέλους καὶ πληγῆν ἡμῶν τις λάθῃ, ἐπειδὴ ἀγγέμαχοί 'ναι, καὶ Θεὸς ἂν τοὺς προσβάλῃ. Εὐφραίνομεθα δ' ὀρώντες τὰ τῆς μάχης οὐρανόθεν.

Ἐἶπε κ' εἰς τὴν συμβουλήν της οἱ ἀθάνατοι πεισοθέντες ὠαρηδὸν εἰς ἓνα τόπον ἄπαντες ὁμοῦ συνήλθον.

Κήρυκας δὲ δῶα ἦλθον φέροντες πολέμου σῆμα. Οἱ δὲ κώνωπες μεγάλας σάλπιγγας κρατοῦντες τότε κτύπον φοβερὸν πολέμου· σάλπιζον, ὁ δὲ Κρονίδης ἱπεδρόντησ' οὐρανόθεν, τέρας τοῦ κακοῦ πολέμου.

Πρῶτος δὲ ὁ Ὑψιβίας τὸν Λειχίνορ ἀκοντίσας, ὄντα κατὰ τοὺς προμάχους, ἔτρωσεν εἰς τὴν γαστέρα, εἰς τοῦ ἥπατος τὸ μέσον. Ἐπεσε πρηνῆς δὲ οὗτος, καὶ αἱ ἀπαλαί του τρίχες ἐκαλύφθησαν μὲ κόνιν. Ὅτε δ' ἔπεσε μὲ δούπον, ἐπεδρόντησεν τὰ ὄπλα. Μετ' αὐτὸν δ' ὁ Τρωγλοδύτης τὸν Πηλεΐδην ἀκοντίσας στιβαρὸν ἐπηξε δόρυ εἰς τὸ στήθος· καὶ πεισόντα μαῦρος θάνατος ἐπέηρε, ἢ ψυχὴ του δὲ ἀπέπτη.

Ὁ Σευτλαῖος δὲ κατόπιν δόρυ κατὰ τὴν καρδίαν τοῦ Ἐμβασίχυτρο ῥίψας, τὸν ἐφόνευσε ἀμέσως. Πάλιν δὲ ὁ Ἀρτοπάγος ἐπληξεν εἰς τὴν γαστέρα τὸν Πολύφωνον, καὶ οὗτος κατακέφαλα κρημνίσθη, ἢ ψυχὴ του δὲ ἀπέπτη τῶν μελῶν τοῦ σώματός του. Ὁ Ἀμινόχαρις δ' ὡς εἶδε τὴν σφαγὴν τοῦ Πολυφώνου, φθάσας ἔτρωσε μὲ πέτραν μυλικὴν τὸν Τρωγλοδύτην κατὰ τὸν λαίμνον, καὶ σκότος κάλυψε τὰ ὄμματά του· δόρυ δ' ἔρριψ' ὁ Λειχίνορ κατ' αὐτοῦ λαμπρὸν εὐθύνας εἰς τὸ ἦπαρ ἀλανάστως. Ἄμα δὲ ὁ Κραμβοσφάγος τὸν ἐνόησεν, εἰς ὄχθας φεύγων ἔπεσε βαθείας, πλὴν οὐδ' οὕτως εἰς τὸ ὕδωρ διεσώθη, ἀλλ' ἐτρώθη· ἔπεσε δὲ κάτω ἄπνους, μ' αἷμα πορφυροῦν δ' ἡ λίμνη κατεβάθη, κ' ἐξηπλώθη κατὰ μήκος εἰς τὸ ὕδωρ, τὰ παχέα του δ' ἐξῆλθον ἔντερα ἐκ τῶν λαγῶνων. Ἐπὶ τὰς αὐτὰς δὲ ὄχθας ἔσραξε τὸν Τυρογλόφον.

Ὁ Καλάμιθος δ' ὡς εἶδε φοβηθεὶς τὸν Πτεροσφάγον, φεύγων ἦλθον εἰς τὴν λίμνην ἀπορρίψας τὴν ἀσπίδα· Ὁ Ἰδρόχαρις δὲ πλῆξας διὰ λίθου εἰς τὸ βρέγμα τὸν μονάρχη Πτεροσφάγον φόνευσε, κί' ὁ μυελὸς του ἴσταξεν ἐκ τῆς βίνος του, μ' αἷμα δὲ ἢ γῆ ἱεράτη. Ἐσφαξε δὲ τὸν Αἰτραῖον ὁ λαμπρὸς Βορβοροκοῖτης· φόνευσε δ' ὁ Λειχοπίνας τὸν λαμπρὸν Βορβοροκοῖτην ῥίψας δόρυ, καὶ τὸ σκότος κάλυψε τὰ ὄμματά του.

Ὁ Ψιχαρπάξ δὲ τῶν φίλων ἐκδικούμενος τὸν φόνον ἔτρωσε τὸν Πρασοσφάγον εἰς τὸ ἦπαρ τῆς κοιλίας. Οὗτος δ' ἔπεσεν ἐμπρός του, κί' ἢ ψυχὴ 'ς τὸν Ἄδην ἦλθεν. Ὡς ἰδὼν δ' ὁ Πηλοδάτης, λάσπησ δράκα ἐπιρρίψας, ἔχρισε τὸ μέτωπόν του, καὶ σχεδὸν τὸν ἐξετύφλου. Θυμωθείς δ' αὐτὸς ἐπέηρε λίθον εἰς παχειὰν χεῖρα, κείμενον ἐν τῷ πεδίῳ, κολοσσαῖον τῆς γῆς βάρος· δι' αὐτοῦ δ' ὑπὸ τὸ γόνυ ἔτρωσε τὸν Πηλοδάτην, καὶ ἢ δεξιὰ ἢ κνήμη τούτου πᾶσα κατεκλάσθη. Τὸν εὐθὺς ὁ Κραυγασίδης ἐκδικούμενος ἐπέπλησε, καὶ τὸν ἔτρωσε 'ς τὸ μέσον τῆς γαστέρας. Ὄλος δ' ἔνδον ὁ ἐξῄσχιος εἰσῆλθε· χύθησαν δ' ὄλα τὰ σπλάγχνα κατὰ γῆς, ἐνῶ τὸ δόρυ ἢ παχειὰ χεῖρ ἐξείλεκεν. Ὡς ἰδὼν δ' ὁ Σιτοσφάγος εἰς τοῦ ποταμοῦ τὰς ὄχθας ἔφυγε μακρὰν τῆς μάχης, ἐκ δεινῆς πληγῆς χλωαίων,

ἦλθον δ' εἰς τάφρον, ὅπως τὸν σκληρὸν ἐκφυγῆ φόνον Ἄκρωσ δ' ἔτρωσ' ὁ Τρωξάρτης τὸν τοῦ Φυσιγόναθου πίδα· Ὁ δ' ἄλγων ἐντὸς τῆς λίμνης πῆδησε φυγὼν ταχέως. Ὁ Τρωξάρτης δ' ὡς τὸν εἶδε προπεσόντα καὶ ἡμίπνουν, ἔδραμ' ἐπ' αὐτὸν ταχέως καὶ σφριγγῶν νὰ τὸν φονεύσῃ. Ὁ Πρασαῖος δ' ὡς τὸν εἶδε κείμενον ἡμίπνουν ἐπι, ἦλθ' ἐν τοῖς προμάχοις ῥίψας τὸν ξύζον του σχεῖτον. Ὁμως ἢ ἀσπίς δὲν διερρήχθη, ἔστη δ' ἢ αἰχμὴ τῆς λόγγης.

Ἦτο δὲ τις νεανίας ποντικός ἐξῆχον πάντων, μαχητῆς, Ἄρτεπιδούλου τοῦ ἀμείπτου φίλον τέκνον, πολεμάρχης, ὡς ὁ Ἄρης εὐτολιμος, ὁ Μεριδάρπαξ, ὅστις τῶν μῶν ἀπάντων πρῶτος εἰς τὰς μάχας ἦτο. Ἔστη δὲ μακρὰν τῶν ἄλλων γαυριῶν παρὰ τὴν λίμνην, κ' ἐκαυχᾶτο, ἐτι θέλει καταστρέψῃ πᾶν τὸ γένος τῶν πολεμικῶν βατράχων, κ' ἦθελε τὸ ἐκταλέσει ἴσως, ἐπειδὴ μεγάλην ἀληθῶς ἀνδρείαν εἶχεν, ἂν ταχέως δὲν ἐνόει ὁ πατήρ Θεῶν κί' ἀνθρώπων, κί' ὠκτεῖρεν ἀπολλυμένους τοὺς βατράχους ὁ Κρονίδης. Καὶ τὴν κεφαλὴν κινήσας λόγον ἔλεξε τοιοῦτον.

— Ὄποπο! τί μέγα ἔργον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου βλέπω, οὐ μακρὸν ὁ Μεριδάρπαξ μὲ κατέπληξ' ἐν τῇ λίμνῃ. Πέμψωμεν εὐθὺς τὸν Ἄρην, τὴν πολεμικὴν Παλλάδα, νὰ μακρύνουν ἐκ τῆς μάχης τοῦτον, καίτοι ἔντ' ἀνδρείον.

Ταῦτα εἶπεν ὁ Κρονίδης· ὁ δὲ Ἄρης ἀπεκρίθη. — Οὔτε τῆς Παλλάδος, πάτερ, οὔτε τ' Ἄρεως ἢ ῥώμη θὰ ἰσχύσῃ τῶν βατράχων τὸν σκληρὸν νὰ παύσῃ φόνον, ἔθεν ἢ προθῶμεν πάντες βοηθοί, ἢ κινήθητω τὸ τιτανοκτόνον, μέγα καὶ τερατουργόν σου ὄπλον, ἔπερ ῥίπτων τοὺς ἐξῄσχιους πάντων κατὰ τὴν ἀνδρείαν κατεφόνευσας Τιταῖνας, κ' ἔρριψες εἰς τὰς ἀλύσεις τὸν Εγκέλαδον καὶ ἔθνη ἄγρια τὰ τῶν Γιγάντων.

Ἐἶπεν ἔρριψε δὲ τότε κεραυνὸν ὁ Ζεὺς φλογώδη. Καὶ ἐκλόνησε τὸν μέγαν Ὀλυμπον βροντήσας πρῶτον, ἐπισεισας δὲ κατόπιν τὸ τρομακτικὸν του ὄπλον κεραυνὸν ἀφῆκεν ἓνα. Οὗτος δὲ ταχὺ ἀπέπτη τῶν χειρῶν τοῦ βασιλέως καὶ κτυπῶν ἐφόβισ' ἔλους, καὶ τοὺς μῦς καὶ τοὺς βατράχους, πλὴν οἱ μῦες οὐδὲ τότε ἀπετράπησαν τῆς μάχης, ἀλλ' ἐσφριγγῶν ἐτι μάλλον τῶν πολεμικῶν βατράχων τὸν στρατὸν νὰ καταστρέψουν. Πλὴν ὁ Ζεὺς ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ἐληθείας τοὺς βατράχους ἐπέμψεν ἀμέσως τότε ἄλλους βοηθοὺς πρὸς τούτους.

Ἦλθον δ' αἴφνης λοξοβάται, ἀκμωνοειδεῖς τὰ νῶτα, ψαλιδύστομοι, ὀστῶν πλήρεις, μὲ χηλὰς καμπύλας, ὀστρακοδερμοὶ, μεγάλη νῶτα ἔχοντες καὶ χεῖρας, στίλβοντες ἀπὸ τῶν ὤμων, βλέποντες ἀπὸ τοῦ στήθους, σκολοί, κεφαλὰς δῶα ἔχοντες, ὀκτὼ δὲ πόδας, ἀκατάβλητοι διόλου, λέγονται δ' αὐτοὶ καρκίνοι. Τῶν μῶν δὲ μὲ τὸ στόμα τὰς οὐρὰς ἔκοπτον οὗτοι, καὶ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, κί' ἀνεκἀμπτοντο αἱ λόγγαι.

Οἱ δειλοὶ δὲ μῦες τούτους δὲν ὑπέμειναν ἐκ φόβου, κ' ἔφυγον ταχέως. Ἦδη δ' ἔδυσεν ὁ Φοῖβος, καὶ τὸ τέρμα τοῦ πολέμου μονοήμερον ἐπέπληθε.

G. E. A.

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΣΟΛΟΜΩΝΤΟΣ.

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΚΕΙΣ.

Ιερουσαλήμ 14 Δυγούστου 1869.

Φίλιτάτε μοι Κόριε!

Ἡ τελευταία ἐπιστολή μου ἦν ἐδημοσιεύσατε διὰ τῆς Παρδώρας ἐχρονολογεῖτο ἐκ Βαρκελώνης. Ἦδη δὲ σὰς γράφω ἐξ Ἱεροσολύμων. Ἄλλοτε, ὡς γινώ-

σκετε, δὲν ἦτο συγχωρημένον εἰς τοὺς *Kiafirides* νὰ ἐπισκέπτονται τὸν Ναὸν τοῦ Σολομώντος ἢ νὰ θέλατε κάλλιον τὸ Τζαμίον τοῦ Ὁμάρ· ἀπὸ τινων ὅμως ἐτῶν ἡ εἰσοδος ἐπιτρέπεται καὶ εἰς τοὺς βεβήλους, καὶ ἐπιτρέπεται δυνάμει ἐνὸς πενταδράχμου ἢ πενταφράχμου.

Τὴν 12 τούτου λοιπὸν ἔχων εἰς τὴν μίαν χεῖρα τὸ Πεντάφραγκον καὶ εἰς τὴν ἄλλην κρατῶν τὸν ἰώσηπον εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀπέραντον αὐλὴν τοῦ ναοῦ· πρὶν ὅμως ἀρχῆσω νὰ σὰς δώσω τὴν περιγραφὴν τοῦ συγχωρηστέ μοι νὰ διατρέψω εἰς ὀλίγα τινὰ ἱστορικά.

ΚΕΦΑΛ. I.

Ὅρος Μοριά (ὁ Θεὸς ὀφεται ἐκεῖ.)

Ὁ λόφος οὗτος κεῖται πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ὄρους Σιών καὶ τῆς Ἄκρας (ἀρχαῖα Ἰερουσαλήμ.) Ὁ ἰώσηπος καὶ ἡ παράδοσις θέτουν ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου τὴν θυσίαν τοῦ Ἀβραάμ (1822 π. X. Γενν. XXII).

Ἐπισύραντος τοῦ Δαυὶδ τὴν θεῖαν ὄργην, λοιμὸς ἐξωλόθρευσε εἰς τρεῖς ἡμέρας 70,000 ἐκ τοῦ λαοῦ του. Ὡς ἐρωτήσετε ἴσως τί ἐπταῖον οἱ δυστυχεῖς Ἑβραῖοι ἂν ὁ Δαυὶδ πρέβη τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ; Ἐγὼ δὲ ἀπαντῶ *πίστευε καὶ μὴ ἐρεύνα*· καὶ ἂν ἐπιμένετε ζητοῦντες ἐξηγήσεις, σὰς λέγω οὐς σήμερον μοὶ εἶπεν ἡγούμενος Φραγκισκανὸς, ὀμιλῶν περὶ τοῦ προκατόχου του πρὸ μικροῦ ἀποθανόντος. Ὁ Κύριος ἐκλεξεν οὐς μάλλον ἡγάπα καὶ τοὺς ἐκάλεσε πρὸ κειροῦ εἰς ἐκὺτον διὰ νὰ τοὺς ἀνταμείψῃ. Τέλος ὁ Δαυὶδ βλέπων ὅτι τὰ ποιμνία του ὀλιγόστευον καὶ ὅτι μὲ τὰ ποιμνία ὀλιγοστεύουν καὶ αἱ πρόσδοι τῶν ποιμνίων, (ποιμὴν δὲ καὶ βασιλεὺς εἶναι συνώνυμα Ἑβραϊστὶ, ἴσως διότι οἱ μὲν ποιμένες κείρου ἀπαῖ τοῦ ἐκὺτου τὰ ποιμνία των, οἱ δὲ βασιλεῖς πολλάκις), προσέτρεξεν εἰς τὸν προφήτην Γὰδ.

Οὗτος δὲ διέταξε τὸν Δαυὶδ νὰ στήσῃ βωμὸν εἰς τὸ ἀλώνιον τοῦ Ἰεβουσαίου Ὁρόνος καὶ ἐκεῖ νὰ προσφέρῃ θυσίαν εἰς τὸν Κύριον. Τοῦτο ὄχι μόνον ἐπραξεν ὁ Δαυὶδ, ἀλλὰ καὶ ἡγόρασαν ἀντὶ 50 Σίκλων χρυσοῦ τὸ ἀλώνιον· καὶ ἐπειδὴ ἡ θυσία ἔγινεν εὐπρόσδεκτος ἀπεφάσισε νὰ ὀνομασθῇ ὁ τόπος βωμὸς καὶ νὰ οἰκοδομηθῇ ἐκεῖ ναὸς τοῦ Ἰψίστου. Ἀλλ' ὁ Γὰδ καὶ πάλιν ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Βασιλέα ὅτι μόνον ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Σολομώντος θέλει ἐγερθῆ ὁ ναὸς. Ἄς μοὶ ἐπιτραπῇ ἐδῶ νὰ εἶπω, ὅτι κακοζῆλοι τινὲς σχολιασταὶ λέγουσιν, ὅτι προπάντων αὐτὸς ὁ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸς ἔπεισε τὸν βασιλέα νὰ παραπέμψῃ εἰς καταλληλοτέρους κειροὺς τὸ ἔργον· καὶ ἐπειδὴ ὁ Δαυὶδ ἀντέτεινεν ἡναγκάσθη νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὸ Κεντρικὸν ταμεῖον, ὅπου εἶδεν ὅτι ἦτο πάντα κενὸν ὡς τὸ τῆς Ἑλλάδος.

Ἀνασέρω τὴν γνώμην ταύτην ὡς *avviso al lettere* διὰ τοὺς ζητοῦντας παρ' ἡμῖν *Ἐθνικὸν στόλον*.

Ἐπὶ τοῦ τετάρτου λοιπὸν ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ Δαυὶδ ἐτέθησαν τὰ θεμέλια τοῦ ναοῦ τούτου 4012 π. X. καὶ τὸ 4005 ἦτοι 7 κατόπιν ὁ Σολομὼν ἔθεσεν ἐκεῖ τὴν Κιβωτόν (1).

Δυστυχῶς μετὰ 476 χρόνους ὁ περίφημος οὗτος ναὸς κατεκρή ἀπὸ τὸν Ναβουχοδονόσορ.

Τὸ 536 π. X. ὁ Κύριος ἔδωκε τὴν ἄδειαν εἰς τοὺς Ἰουδαίους ν' ἀνακινίσωσι τὸν ναὸν, ὅπερ καὶ ἔγινε μέχρι τοῦ 520 π. X. Περὶ τὸ 332 π. X. ὁ Ἀλέξανδρος ὁ μέγας ἐπεσκέφθη τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἔθυσεν εἰς τὸν ἀληθῆ Θεόν. (Ἰώσηπ. 11. 8.)

Ὁ Ἠλιόδωρος πεμφθεὶς ἀπὸ τὸν Σέλευκον βασιλέα τῆς Συρίας ἦλθεν εἰς Ἰερουσαλήμ ὅπως συλλήσῃ τὸ θησαυροφυλάκειον τοῦ ναοῦ, ἀλλ' εἰσερχόμενον θεία χεὶρ τὸν ἐκτύπησε καὶ ἔπεσεν ἀναίσθητος· μόναι δὲ αἱ προσευχαὶ τοῦ ἀρχιερέως Ὀνία τὸν ἔσωσεν.

Ἀντίοχος ὁ ἐπιφανῆς μετὰ μεγάλας σφαγὰς ἐλαφυραγωγῆσε τὸν ναὸν καὶ ἔστησεν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τὸ ἄγαλμα τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

Δύω ἔτη μετέπειτα ὁ Ἰούδας ὁ Μακαβαῖος ἐκαθάρσε τὸν ναὸν καὶ ἀποκατέστησε καὶ πάλιν τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθοῦς ναοῦ.

Ὁ Πομπήιος τὸ 63 π. X. ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν διὰ τῆς βίας ἀλλ' ἀφῆκεν ἀνέπαφον τὸν ναὸν.

Περὶ τὸ 17 ἔτος π. X. ὁ Ἡρώτης ὁ Μέγας ἐκτίσεν ἐκ νέου τὸν ναὸν. Εἰς τοῦτο δὲ ἐπησχόλησε δεκακισχιλίους ἐργάτας, χιλιάς ἀμάξας καὶ ὑπὲρ τοὺς χιλίους ἱερεῖς διὰ νὰ ἐργάζωνται εἰς τὸν ἱερὸν τόπον, καθύστεν εἰς τούτους μόνον ἦτον συγχωρημένη ἡ εἰσοδος.

Τεσσαράκοντα ἔξ ἔτη ἀπῆτησεν ἡ ἐργασία αὕτη. Εἰς τὸν ναὸν τοῦτον ἀνηγγέθη τοῦ Ζαχαρία, ἡ γέννησις τοῦ Προδρόμου. Εἰς τὸν ἴδιον ὁ Συμεὼν ἐδέχθη εἰς τὰς χεῖράς του τὸν υἱὸν τῆς Παρθένου.

Τριάκοντα ἑπτὰ περίπου ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωτῆρος ὁ Τίτος κατέστρεψε τὸν ναὸν.

Περὶ τὸ 134 ὁ Ἀδριανὸς ἀνέκτισεν τὴν πόλιν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Aelia* καὶ ἀνήγειρε ναὸν εἰς τιμὴν τοῦ Διὸς εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ὅπου ἐπροσκυβετο ὁ Ἰεχοβά. Εἰς τὸν ναὸν τοῦτον οἱ ἄρχοντες τῆς νέας πόλεως ἤγειραν ἄγαλμα εἰς τὴν τιμὴν τοῦ Ἀδριανοῦ, καὶ τὸν μὲν ναὸν κατεκρήμυσεν ἡ Ἁγία Ἐλένη (327 μ. X.), ἐσεβάσθη ὅμως τὸ ἄγαλμα τὸ ὅποιον ὑπῆρχε μέχρι τοῦ ἔτους 333 ὡς ἀναφέρει ὁ ἐκ Βορδιγάλης προσκυνητής· ἰδοὺ τὸ κείμενον· *«Sunt ibi et statuæ dux Adriani (2) et est non longe de*

(1) Πάντες ἀνέγνωσαν τὰ περὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ, τὴν φιλίαν τοῦ Ἰεζάμου καὶ Σολομώντος, τὰς μεταφερθείσας κείρους τοῦ Διέανου κτλ. ἐφ' ὧν ὁ γράφων ἔκρινε περιττὸν νὰ ἐνδιατρίψῃ πλεονεκτικὸν περιοριζόμενος εἰς ἀπλᾶ ἀποδημητοῦ ἀναμνήσεις.

(2) Πιθανῶς τὸ δεῦτερον ἄγαλμα ἐστήθη εἰς τιμὴν τοῦ Ἀντω-

statuis lapis pertusus (1), ad quem veniunt Judæi singulis annis et unguunt eum et lamentant secum gemitu, et vestimenta sua scindunt et sic recedunt.» Ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι εἶχε συγχωρηθῆ εἰς τοὺς Ἑβραίους νὰ ἐπισκέπτονται ἄπαζ τοῦ ἔτους τὸν ναὸν.

Ὁ Ἀμμιανὸς Μαρκελλῖνος L, XXIII λέγει ὅτι τὸ 361 μ. X. ὁ Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης ὅπως ψεύσῃ τὰς προφητείας ἠθέλησε ν' ἀνεγείρῃ εἰς τὸ μέρος τοῦτο λαμπρὸν ναὸν, ἀλλ' ὅτι πῦρ θεῖον ἐξερχόμενον ἐκ τῶν τοῦ ναοῦ ὑπογείων κατέκαυε τοὺς ἐργάτας. Ἀφίνομεν εἰς τοὺς ἐνασχολούμενους περὶ τὰ τοιαῦτα νὰ ἐξηγήσωσι τὸ περιστατικὸν τοῦτο διὰ πολλῶν, ἀναφέροντες ἀπλῶς ἱστορικὰς γνώμας καὶ λέγομεν ὅτι ἡ φυσικὴ αἰτία, δηλαδὴ ἡ συγκοινωνία τοῦ ἐξω αἵρος μετὰ τὸν κλεισμένον πρὸ πολλοῦ εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ ναοῦ ἐπροξένει τὰς ρήξεις, αἵτινες ἦσαν θανατηφόροι πρὸς τοὺς ἐργάτας. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὸ σχέδιον τοῦ Ἰουλιανοῦ δὲν ἐβλήθη εἰς ἐνέργειαν, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον αἱ ἐπισωρευθεῖσαι ἀκαθαρσίαι τῆς πόλεως ἐσκέπασαν πᾶν ἔγχος τοῦ ναοῦ.

Τὸ 636 ὁ Καλήφης Ὁμέρ ἐζήτησε νὰ μάθῃ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους τὸν τόπον εἰς ὃν εὐρίσκετο ὁ λίθος, ἐφ' οὗ ὁ Ἰακώβ ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν του ὅτε εἶδε τὴν ὀπτασίαν τῆς κλίμακος.

Οἱ Ἰουδαῖοι εἶτε ἐξ ἀγνοίας εἶτε μὲ σκοπὸν τινὰ τῷ ἔδειξαν τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ ναὸς τοῦ Σολομώντος. Ὁ δὲ Ὁμέρ πιστεύσας χωρὶς νὰ σκεφθῆ καὶ ὅτι ἡ ὀπτασία ἔσχε χώραν εἰς Βεθθελ, ἐκαθάρισε τὸν τόπον καὶ ἐκτίσεν ἀξιολόγον τζαμίον, τὸ ὅποιον μετὰ 50 ἔτη κατέστρεψε καὶ ἀνήγειρεν ὁ Ἄβδ-ελ Μέλεκ υἱὸς τοῦ Μερουάν, πρὸ πάντων θέλων νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Μωαμεθανοὺς νὰ μεταβαίνουν διὰ προσκύνημα εἰς Μέκκην, ἧς ἐβασίλευεν ὁ υἱὸς του Ἰβρ Ζαθιέρ. Τούτου ἕνεκεν μετεχειρίσθη ὅλην τὴν δυνατὴν πολυτέλειαν· 400,000 δουκάτων ἐξοδεύθησαν μόνον εἰς χρυσομένον χαλκὸν, ὅστις ἐχρησίμωσε διὰ τὸν θόλον τοῦ Τζαμίου.

Τὸν 8ον μ. X. αἰῶνα τὸ Τζαμίον ὑπέφερεν ἐκ σεισμοῦ καὶ ἀνφοκοδομήθη καίτοι μὲ ὀλιγωτέραν λαμπρότητα τὸ 1099, λέγει ὁ Γουλιέλμος Ἀρχιεπίσκοπος Τύρου. Οἱ σταυροφόροι ἐκυρίευσαν τὸν τόπον, φονεύσαντες ὑπὲρ τὰς δέκα χιλιάδας Μουσουλμάνων καὶ μετεποίησαν εἰς ναὸν τὸ Τζαμίον. Ὁ δὲ Γοδεφρείδος ἔδωκε τὸν ναὸν εἰς τοὺς Λύγουστινοὺς μὲ μεγάλην προνομίαν καὶ μετωνομάσθη *templum domini*· οἱ δὲ ἰππῶται οἱ λεγόμενοι *Templiers* φέρουν ἐξ αὐτοῦ τὸ ὄνομα των. Ἡ ἐκκλησία ἦν οὕτοι εἶχον

ἐγείρει πρὸς βορρᾶν τοῦ τζαμίου κατεγράφη τὸ 1187 ὑπὸ τοῦ Σαλαδίνου, ὅστις μετωνόμασε τὸν ναὸν *Haram El Cherif* Χαράμ ελ Σερίφ, καὶ ἐκτοτε μένει τοιοῦτος, ὅπως ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ κατακτητοῦ.

Οὕτω ἔχων ἱστορικὴν τινα ἰδέαν ὁ ἀνγκνώστης δύναται νὰ εἰσέλθῃ ὁμοῦ μετ' ἡμᾶς εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ὧν τὴν περιγραφὴν δίδομεν εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον.

(Ἀκολουθεῖ.)

T. Θ. ΜΑΡΟΥΤΗΣ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.

Ο ΠΡΟΣ ΔΙΔΑΣΧΟΝ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Βουλόμενος νὰ συντελέσῃ τὸ καθ' ἑκὺτον εἰς τὸ ἔθνικὸν ἔργον τῆς ὀρθῆς παιδεύσεως τῆς καθ' ἡμᾶς νεολαίας, προσκαλεῖ τοὺς ἀρμοδίους λογίους νὰ συμπράξωσι διὰ τοῦ ἐπὶ τούτῳ συνισταμένου διαγωνισμοῦ, οὗτινος, τὸ θέμα ὀρίζεται ὡς ἑξῆς.

«Ποῖαι αἱ ἐλλείψεις τῆς κατωτέρας καὶ μέσης δημοσίας παιδείας ἐν Ἑλλάδι; πόθεν ἐκάστη αὐτῶν προέρχεται, ἀν ἐκ τῶν νόμων, ἐκ τῆς ἐπαρμογῆς ἢ ἐξ ἄλλων λόγων; ποῖα τὰ ἄμεσα καὶ ἔμμεσα ἀποτελέσματα τῶν ἐλλείψεων τούτων εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν διάπλασιν τῆς νεολαίας; καὶ τίς ἡ ἐπιρροή ἀμφοτέρων ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς κοινωνίας; τέλος ποῖα τὰ καταλλήλοτερα θεραπευτικὰ μέσα;»

Τὸ συμβούλιον δὲν ἠθέλησε νὰ ὀρίσῃ τὰ πολυάριθμα ἰδιαιτέρα ζητήματα, τὰ ὅποια γενεᾶ τὸ σπουδαῖον καὶ μέγα γενικὸν πρόβλημα· τὸ μὲν, διότι ὁ ὀρισμὸς τῶν ζητημάτων θὰ ὑπεδήλου τὴν ἰδίαν γνώμην τοῦ Συμβουλίου περὶ τῆς φύσεως, τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν ὑπαρχουσῶν ἐλλείψεων καὶ ἀναγκῶν, ἐν ᾧ τοῦτο εἶναι μέρος οὐσιώδους τοῦ λυτέου προβλήματος, τὸ δὲ, διότι ὁ προσδιορισμὸς ἠδύνατο νὰ περιορίσῃ τὴν ἐξέτασιν καὶ μελέτην τῶν εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἀποδυσθσομένων μόνον εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ὀρισθέντα ἀντικείμενα, ἐν ᾧ δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσι πλεονεκτήματα καὶ πλεονεκτήματα λόγου ἄξια.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἔκρινε καλὸν ν' ἀφήσῃ εἰς τοὺς διαγωνισθσομένους πλήρη ἐλευθερίαν ἐρεύνης, ἐκτιμήσεως καὶ καταδείξεως τῶν κακῶς ἐχόν-

νίου τοῦ Ἑσσεῦδς. Ἴδε *Sauley voyage en Syrie et autour de la mer morte*. Σελ. 206.

(1) Ὁ τρυπημένος λίθος λέγουν ὅτι εἶναι τὸ ἀλώνιον τοῦ Ὁρόνου ἐφ' οὗ εἶθη ἡ Κιβωτός.

των. Εἰς αὐτοὺς ἀνήκει, διατρέχοντες τὴν εὐρείαν χώραν τοῦ προβλήματος, τὴν διαμόρφωσιν τῶν δημοσίων διδασκόντων, τὸν ἐσωτερικὸν ὀργανισμὸν τῶν διδασκτικῶν κατστημάτων, τὴν ἐγγύθεν καὶ πόρρωθεν ἐποπτείαν καὶ ἐπιτήρησιν αὐτῶν, τὴν ὑποχρεωτικὴν μαθητείαν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, τὴν δωρεὰν διδομένην μέσθην παιδείαν, τὰ τῆς παραδοχῆς τῶν ἐξετάσεων καὶ τῆς ἀπολύσεως τῶν μαθητῶν, τὴν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἐπίβλεψιν καὶ πειθαρχίαν αὐτῶν, τὰ ἀντικείμενα τῆς διδασκαλίας καὶ τὴν τάξιν αὐτῶν, τὰ ἐν χρήσει βιβλία καὶ τὰ ἄλλα διδασκτικὰ μέσα, τὸν ἐν γένει τρόπον τῆς παραδόσεως καὶ τὴν ἐπιτήρησιν εἰς ἕκαστον τῶν μαθημάτων μέθοδον, καθὼς καὶ τὸν ὀργανικὸν σύνδεσμον τοῦ δημοτικοῦ σχολείου μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ τοῦτου μετὰ τοῦ γυμνασίου κτλ. ἢ ἀνακαλύψωσι τὰς ἐλλείψεις, ἢ ἀποδείξωσι τὴν ὑπαρξίν των καὶ τὰ βλαβερὰ ἐπικυλοῦντα καὶ νὰ προτείνωσι τοὺς τρόπους τῆς θεραπείας, ὑποστηρίζοντες αὐτοὺς καὶ διὰ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ δοκιμωτέρων συστημάτων καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν ἀποτελεσμάτων.

Τὸ συμβούλιον γνωρίζει τὴν μεγάλην τοῦ θεέντος προβλήματος ἔκτασιν καὶ διὰ τοῦτο ἐκτείνει τὴν ἐλευθερίαν τῶν διαγωνισθησόμενων καὶ μέχρι τοῦ τρόπου καθ' ὃν θὰ πραγματευθῶσι τὴν ὕλην. Δύνανται εἰς τὴν συγγραφὴν των ἢ νὰ συμπεριλάβωσι, διὰ νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν πληρεστέραν, ὅλα τὰ σημεῖα καὶ ζητήματα, ἐκφέροντες αὐτὰ ἐπὶ τὸ γενικώτερον, ποιοῦντες χρῆσιν συντομωτέρου λόγου καὶ δίδοντες εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀφορμὴν εἰς σκέψεις πλεσιτέρας, ἢ νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὰ κυριώτερα καὶ σπουδαιότερα τῶν ζητημάτων, καὶ διὰ τοῦτο νὰ τὰ πραγματευθῶσιν ἐκτενέστερον, καὶ ἀκριβέστερον. Ἐν μόνον περὶ τῆς ἀκριβείας, ὅτι αἱ πραγματεῖαι πρέπει νὰ ἐπιστήσωσιν ἰδιαιτέρως προσοχὴν εἰς τὰ ἠθοποιὰ μέσα τῆς ἐκπαιδεύσεως, συμφάνως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ προβλήματος, ὅστις θέλει ὅχι μόνον νὰ ἐκμανθάνωσιν οἱ μαθηταὶ ταχύτερον καὶ τελειότερον τὰ ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις διδασκτέα μαθήματα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξέρχονται τελειότεροι τὴν ἀγωγὴν. Ἡ μέλλουσα νὰ δικάσῃ τὰς συγγραφὰς ἐπιτροπὴ θέλει λάβει ἰδίως ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας των τὸ ἀφευκτὸν τοῦτο στοιχεῖον τῆς ἀληθοῦς παιδείας.

Οἱ δὲ ὅροι τοῦ διαγωνισμοῦ εἶναι οἱ ἐξῆς:

α) Εἰς τὸν συγγράψοντα τὸ κατὰ τὸ ἠγούμενον θέμα σκοπιμώτατα τὰ ἐν αὐτῷ ζητήματα λύον πόνημα ἀπονέμεται ἄθλον ἐκ δραχμῶν δισχιλίων καὶ πεντακοσίων· τοῦτο δὲ τὸ ποσὸν ἀπὸ τοῦδε κατετέθη ἐπὶ τούτῳ εἰς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν.

β) Προθεσμίαι παρέχεται τοῖς διαγωνισθησομέ-

νοις διετῆς, ἀρχομένη τῇ 15 Ὀκτωβρίου ε. ε. καὶ λήγουσα τῇ 15 Ὀκτωβρίου 1871.

γ) Τὰ διαγωνίσματα, εὐαναγνώστως γεγραμμένα, ἐντὸς τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας παραδίδονται εἰς τὸ προεδρεῖον.

Τὰ δὲ δυσανάγνωστα οὐδόπως λαμβάνονται πρὸ ὀφθαλμῶν.

Πρέπει δὲ νὰ φέρωσιν ἐπιγεγραμμένον ῥητόν τι καὶ δελτίον δεόντως προσηρημένον, ἐσφραγισμένον καὶ φέρον ἐντὸς τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως.

Τὰ χειρόγραφα τῶν διαγωνισμάτων δὲν ἐπιστρέφονται εἰς τοὺς συγγραφεῖς αὐτῶν.

δ) Ἡ δικάσουσα τὰ διαγωνίσματα ἐπιτροπὴ εἶναι ἑπταμελὴς καὶ σύγκειται ἐκ τριῶν συμβούλων τοῦ Συλλόγου καὶ τεσσάρων ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἀρμοδίων λογίων, οὓς ἤθελεν ἐκλέξει τὸ Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου.

Ἡ δὲ ἀγωνοδικία περικυβηθήσεται ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν ἀρχομένων τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1871.

Ἡ περὶ τοῦ βραβευθησομένου πονήματος ἐκθεσις ἀναγνωσθήσεται δημοσίᾳ, ἢ δὲ ἀποσφράγισις τοῦ δελτίου, ἢ κήρυξις καὶ ἀπονομὴ τοῦ βραβείου γενήσονται τὴν δευτέραν Κυριακὴν τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου 1872.

ε) Τὸ βραβευθησόμενον πόνημα θέλει δημοσιεῦθαι δαπάνῃ τοῦ Συλλόγου, ὅστις μέλλει νὰ ὀρίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν τυπωθησόμενων ἀντιτύπων, ἐπιφυλαττομένου τοῦ δικαιώματος τῆς ἀνατυπώσεως καὶ τῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὸν συγγραφέα, εἰς ὃν θέλουσι δοθῆ δωρεὰν διακόσια ἀντίτυπα.

ς) Ἄν τινες τῶν κυρίων καθηγητῶν, διδασκάλων ἢ τῶν ἄλλων λογίων, μὴ βουλόμενοι νὰ μετάρχωσι τοῦ διαγωνισμοῦ, προαιροῦνται νὰ φωτίσωσι, δι' ὁποιοῦνδήποτε κοινοποιήσεων, τὸ Συμβούλιον ἢ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν ἀγωνοδικῶν, ὃ Σύλλογος θέλει δεχθῆ εὐγνωμόνως τὰς γνώμας αὐτῶν καὶ ἀνωνόμως διευθυνομένης αὐτῶ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 5 Σεπτεμβρίου 1869.

(Τ. Σ.) Ὁ ἀντιπρόεδρος
(ὑπογ.) Γ. Α. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Ὁ γραμματεὺς
(ὑπογ.) Γ. Γ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝ. ΓΛΩΣΣΗΣ.

Ὁ ΠΡΟΣ ΔΙΔΑΧΕΙΝ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Βουλόμενος νὰ συντελέσῃ τὸ καθ' ἑαυτὸν εἰς τὴν

παρ' ἡμῖν ταχύτεραν καὶ τελειότεραν διδασκαλίαν καὶ διάδοσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, προσκαλεῖ τοὺς ἀρμοδίους λογίους νὰ συμπράξωσιν εἰς τὸν ἐθνικὸν τοῦτον σκοπὸν διὰ τοῦ ἐπὶ τούτῳ συνισταμένου διαγωνισμοῦ, οὗτος τὸ θέμα ὀρίζεται ὡς ἐξῆς.

α) Ποῖος πρέπει νὰ ἦναι ὁ σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις, ποῖα τὰ ὄρια τῆς διδασκαλίας ταύτης, καὶ πῶς δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ ταχύτερον καὶ τελειότερον;

β) Τίνα τὰ αἶτια, δι' ἃ ἡ σπουδὴ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ εἰς τὰ γυμνάσια, ἀποβαίνει συνήθως παρ' ἡμῖν ἀτελής ὡς πρὸς τὸ μέτρον τῆς γνώσεως, ἢ ὀφείλουσι ἢ ἀποκτήσωσιν οἱ μαθηταὶ εἰς ἕκαστον τῶν παιδευτηρίων τούτων;

γ) Τίνες αἱ βελτιώσεις ὅσαι ἀπαιτεῖται νὰ γείνωσι περὶ τὰ διδασκτικὰ βιβλία, τὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας, τὴν προπαρασκευὴν διδασκάλων καὶ καθηγητῶν, τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν καὶ τὰ τοιαῦτα, ἵνα καταστῆ ὅσον ἐνεσθὶ τελειότερα καὶ ταχύτερα ἢ ἐκμάθησις τῆς γλώσσης, καθ' ἑκάστην τῶν προειρημένων βαθμίδων τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως;

Περὶ τῆς β' καὶ γ' παραγράφου τοῦ προτεταγμένου θέματος περιττὴ ἀποβαίνει πᾶσα ἐρμηνεία, διότι κοινῶς ὁμολογεῖται ἡ ὑποδεικνυομένη ἀνάγκη· τίς δὲ ἀρνεῖται ὅτι σήμερον ἡ ἐκμάθησις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῇ μέσῃ ἐκπαιδεύσει, καίτοι χρονία, δὲν ἀποφέρει τοὺς ἀπαιτούμενους καρπούς;

Ἀλλὰ περὶ τῆς α' τοῦ θέματος παραγράφου νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ ἐξηγήσωμεν, ὅτι ἐρωτῶντες τίνα τὰ ὄρια τῆς διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις, ἐννοοῦμεν κυρίως τῶν ἱερῶν καὶ λαϊκῶν γραμμάτων ἢ γλώσσα πρέπει νὰ ἦναι καταληπτὴ εἰς τὸν ἐκ τῶν ἀνωτέρων δημοτικῶν σχολείων ἀπολυόμενον μαθητὴν.

Οἱ δὲ ὅροι τοῦ διαγωνισμοῦ εἶναι οἱ ἐξῆς:

α) Εἰς τὸν συγγράψοντα τὸ κατὰ τὸ ἠγούμενον θέμα σκοπιμώτατα τὰ ἐν αὐτῷ ζητήματα λύον πόνημα ἀπονέμεται ἄθλον δισχιλιῶν δραχμῶν· τοῦτο δὲ τὸ ποσὸν ἀπὸ τοῦδε κατετέθη ἐπὶ τούτῳ εἰς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν.

β) Προθεσμίαι παρέχεται τοῖς διαγωνισθησομένοις ἐνός καὶ ἡμίσεος ἔτους, ἀρχομένη ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου ε. ε. καὶ λήγουσα τῇ 15 Ἀπριλίου 1871.

γ) Τὰ διαγωνίσματα, εὐαναγνώστως γεγραμμένα, ἐντὸς τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας παραδίδονται εἰς τὸ προεδρεῖον.

Τὰ δὲ δυσανάγνωστα οὐδόπως λαμβάνονται πρὸ ὀφθαλμῶν.

Πρέπει δὲ νὰ φέρωσιν ἐπιγεγραμμένον ῥητόν τι

καὶ δελτίον δεόντως προσηρημένον, ἐσφραγισμένον καὶ φέρον ἐντὸς τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως.

Τὰ χειρόγραφα τῶν διαγωνισμάτων δὲν ἐπιστρέφονται εἰς τοὺς συγγραφεῖς αὐτῶν.

δ) Ἡ δικάσουσα τὰ διαγωνίσματα ἐπιτροπὴ εἶναι ἑπταμελὴς καὶ σύγκειται ἐκ τριῶν συμβούλων τοῦ Συλλόγου καὶ τεσσάρων ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἀρμοδίων λογίων, οὓς ἤθελεν ἐκλέξει τὸ Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου.

Ἡ δὲ ἀγωνοδικία περικυβηθήσεται ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν, ἀρχομένων τῇ 16 Ἀπριλίου 1871. Ἡ περὶ τοῦ βραβευθησομένου πονήματος ἐκθεσις ἀναγνωσθήσεται δημοσίᾳ, ἢ ἀποσφράγισις τοῦ δελτίου, ἢ κήρυξις καὶ ἡ ἀπονομὴ τοῦ βραβείου γενήσονται τῇ 15 Ἀυγούστου 1871.

ε) Τὸ βραβευθησόμενον πόνημα θέλει δημοσιεῦθαι δαπάνῃ τοῦ Συλλόγου, ὅστις μέλλει νὰ ὀρίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν τυπωθησόμενων ἀντιτύπων, ἐπιφυλαττομένου τοῦ δικαιώματος τῆς ἀνατυπώσεως καὶ τῆς ἰδιοκτησίας εἰς τὸν συγγραφέα, εἰς ὃν θέλουσι δοθῆ δωρεὰν διακόσια ἀντίτυπα.

ς) Ἄν τινες τῶν κυρίων καθηγητῶν, διδασκάλων ἢ τῶν ἄλλων λογίων, μὴ βουλόμενοι νὰ μετάρχωσι τοῦ διαγωνισμοῦ, προαιροῦνται νὰ φωτίσωσι δι' οἰωνδήποτε κοινοποιήσεων τὸ Συμβούλιον ἢ τὴν ἐπιτροπὴν τῶν ἀγωνοδικῶν, ὃ Σύλλογος θέλει δεχθῆ εὐγνωμόνως τὰς γνώμας αὐτῶν καὶ ἀνωνόμως διευθυνομένης αὐτῶ.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Σεπτεμβρίου 1869.

(Τ. Σ.) Ὁ ἀντιπρόεδρος
(ὑπογ.) Γ. Α. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Ὁ γραμματεὺς
(ὑπογ.) Γ. Γ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΛΕΞΕΩΝ

ἐν χρήσει ἐν τε Αἰγύλῃ καὶ Κρήτῃ.

(Συνέχ. ἴδε φυλλ. 464.)

Ἀλέκτορας καὶ

Κούκλης, ὁ ἀλέκτωρ.

Ἐχρη καὶ ἔθρη περὶ παντὸς εἶδους ζώων, ὡς ἐν Ἰλιάδι. «Ἦθε ἔθρεα εἰσι μελισσῶν ἀδυνάων» (στιχ. 87.)

Ἡλακάτη ἢ ῥῶκα.

Πιράκι ἢ σκάφη.

Προσονόμη εἶδος ἐπωμίδος ἐξ ὑφάσματος ἐφ' ἧς τίθεται ἡ λάγηνος ἐπὶ τοῦ ὤμου, τὸ ἀλλαχοῦ ποδολόγος.

Ἐρωμίταις τιράνται καὶ Γαλλ. bretelles.

Δοκάρια αἱ μικροὶ δοκοί.

Δοκίδα, ξύλον ἢ χονδρὴ βέβδος τεθειμένη ὀριζοντίως ἐπὶ τῶν δοκαρίων, ὅπου κρεμάζονται φορέματα, τάπητες κτλ. καὶ χρησιμεύει ὡς ἀλλαχοῦ τὸ κομῶ.

Συχέριο. Τὰ ἐπιπλα καὶ κάθε ἐργαλεῖον χρησιμὸν εἰς τὴν οἰκίαν· ἴσως ἐκ τούτου παράγεται τὸ ἀλλαχοῦ συγήριον.

Συτρώπιτης. Τὸ φουρνόξυλον.

Πάνιστρον πανίον δι' οὗ σφρόνουν τὸν φούρνον μετὰ τὴν καυσίν του, τὸ ἡμέτερον πάντα.

Παθνήστρα λάκκος ἐμπροσθεν τοῦ φούρνου εἰς τὸν ὅποιον ῥίπτονται οἱ συρόμενοι ἐξ αὐτοῦ ἀνθρακες.

Ἐξέμεινα, ἐνουκτέρευσα ἐκτὸς τῆς οἰκίας μου.

Κατάλυμα ἐρείπιον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ῥῆμα *καταλύω* φθείρω, δαπανῶ.

Γειτορεύω συναναστρέφομαι εἰς τὰς τῆς γειτονίας οἰκίας.

Στρώφιγγα, ἄζων ὄρθιος ὁ ὅποιος περιστρέφεται ὁμοῦ μὲ τὴν θύραν ἐπὶ τὸ οἰκονομικώτερον.

Ἀνάμικτα.

Ἀνακοιλουρίτης ὁ Χάρος.

Ἀνακαλουρίσματα αἱ στιγμιαῖα καὶ ἀπατηλαῖ ἀνακουφίσεις τοῦ ἀσθενούντος. Εἶναι ἐν χρήσει καὶ εἰς Κύθηρα.

Θερμοτάρταρος ἀποπληξία ἢ κακοήθης πυρετός εἰς τινὰς κώμας τῶν Κυθήρων.

Μοχθοκαίωμα, ὅτε ὁ ἀσθενὴς αἰσθάνεται μεγάλην θερμότητα καὶ πυρετόν.

Τράχιλα ἢ *ξεροτράχιλα*, ἀκατέργαστος καὶ ἀνώμαλος λίθος.

Ἀκτιρίζει ἐπὶ θαλάσσης, ὅτε φεγγοβουεῖ ἢ ἐπιφάνειά της.

Ἀπόστημα κατὰ τὴν ἰατρικὴν ἔννοϊαν.

Μοροκόματο χωράφιον μὴ διακεκομμένον ὑπὸ ἄλλου.

Ἄθετῶ δὲν λησμονῶ τινὰ οὐδ' ἀποστρέφομαι.

Αἰθέρα τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς ἀτμοσφαιρας.

Ἰοτράκι τριμμένον κεραμίδιον, δι' οὗ μαστικόνουν τὰς δεξαμενὰς κτλ. Λέγεται καὶ εἰς Κύθηρα, ἐξ οὗ ἴσως καὶ τὸ παρ' ἡμῖν *στρακόνω*.

Πλίνθος. Τοῦβλον.

Ἀγαστέρα ἢ ὀρθότερον γαστέρα, ἢ προσθήκη τοῦ στομάχου εἰς τὸ πρόβατον ὅπου ἐμπεριέχεται ἢ καλουμένη *πυτιά*.

Ζούδιον ἢ *ζῶδιον*, λέγεται καὶ ἡ φράσις «ἐγεννήθη εἰς κακὸν ζῶδιον».

Σκορπιδόμερα ὡσαύτως, ὅταν τις γεννηθῇ κατὰ τὸ ζῶδιον τοῦ σκορπίου καὶ τότε θεωρεῖται δυστυχής.

Ἀπόπυρος λέγεται ὁ φούρνος ἢ κλίβανος μετὰ τὴν καυσίν του.

Χυροπόδι ἢ *χυροπόδι* θάμνος τις ἀκανθώδης.

Κρατίον καὶ ἡ φράσις «ὅτι τοῦ καταβῆ εἰς τὸ κρατίον».

Μάτε, ὁ φόβος τῶν πυροβόλων.

Ξαμόρει σημαδεύει διὰ τοῦ ὄπλου.

Ἀντολογίσθηκα ἐσυλλογίσθη με τὸν ἐαυτόν μου.

Ἐξελογίσθηκα ἐκβαίνω ἀπὸ τὸ λογικόν μου.

Ἄμοχλος (ἐπὶ ἀνθρώπου) ἀδύνατος χωρὶς μοχλούς.

Ἰοσμῆ, ἐξ οὗ καὶ ἡ παρ' ἡμῖν φράσις «ἐπῆρε νοσμη» — ὑπώπτευσε.

Μελοπέτα ἢ κηρίθρα.

Παράκουκα ῥόγες σταφυλῶν ὅπου δὲν ὠριμάζουν.

Φιλαπόδοχος φιλόφρων.

Ἀσκοτάβλα δερμάτινος σίκλος ἴσως ἐκ τοῦ ἀσκός καὶ ἀντλῶ.

Ἐξαρτιζῶ κατὰ τὴν κυρίαν σημασίαν.

Νεροσόγκλις πλησμονὴ βροχῆς.

Ἀναλῶ ἢ *μορφόνω*, περὶ νήματος.

Ἀραγός. Ἀσκός δι' οὗ σηκώνουν τὸ γάλα ἀπὸ τὴν μάντραν καὶ τὸ μετακομίζου ἀλλαχοῦ (ἴσως ἐκ τοῦ αἰῆρω καὶ ἄγω.)

Ἀράβαθον. Θάλασσα ἢ ἀγγεῖον ῥυχόν.

Καταπορῶ, ὑπερνικῶ.

Ξεκιλιδίω, κόπτω εἰς δύο μέρη, ὡς κάμνει ὁ χειρόμυλος τοὺς δημητριακοὺς καρπούς.

Προσάφορος καὶ *πασάφορος*, ὁ λαμβάνων εἰς κάθε τι ἀφορμὴν.

Μερεὶ μέρος.

Ζυμαρεὶ ζυμαργιά.

Βαρίδι, τὸ βάρος ὅπου κανονίζει. Τὸ παρ' ἡμῖν μάρκος.

Γραῖ ἀντὶ γραῖα.

Λειψάδα γραμμὴ ἐλλειψοειδῆς (échancreure.)

Σκολόπα γλαυξ.

Μυκηρίζεται, ἢ βοῆ τῶν βοῶν.

Ἀπειλιδομάγγρα, γυνὴ ἣτις δὲν ἔτυχεν ὑπανδρείας.

Κλητούργινα βάσαννα ἢ ἐνοχλήσεις (ὅπως ἐκ τῶν δικαστικῶν κλητορίων.)

Ἀπειροκατάλυτος, δυνατὸς ἀνὴρ.

Κορυφαῖς, εἶδος γλωσσιδίων εἰς τὰ περιθώρια τῶν γυναικείων ἐνδυμάτων (Γαλλ. capetes.)

Ἀρακλιανίζομαι, ἐκτείνω τὴν χεῖρα εἰς τὰ ἄνω ἵνα κρεμάσω τι. Ἐν χρήσει καὶ εἰς Κύθηρα καθὼς καὶ ἐν Κρήτῃ.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΜΗΤΟΣ ΟΥΓΟΛΙΝΟΥ.

Δριστούργημα ΔΑΝΤΗ.

—

Τεμάχιον ἄσματος XXXIII.

Η ΚΟΛΑΣΙΣ.

Μὲ τὴν πλεξίδα του σφιχτοσφογγίζει
Τὸ στόμα ποῦ ἔτρωγε τὴν κεφαλή
Καὶ στοὺς διαβαινόντας νὰ λέγη, ἀρχίζει
Τὴν ἱστορία του τὴν θλιβερή.

— Βάσαν' ἀβάσταχτα καὶ περασμένα
Γιατί μὲ βιάζεται νὰ σὰς εἰπῶ;
Μέσα στὴ μνήμη μου ζωγραφισμένα
Ὅταν τὰ σκέπτομαι ἀνατριχῶ!

Ἄλλ' ἂν τὰ λόγια μου στὸν κόσμον ἐπάνω
Φέρνουν στὸν τύραννο μαύρῃ ἀτιμίᾳ,
Μ' ὅλα τὰ δάκρυά μου στιγμὴ δὲν χάνω...
Σταθῆτε, ἀκούστε μὲ προδοσιᾶ!

Ἐγὼ, τοῦ Κόμητος τοῦ Οὐγολίνου
Εἶμαι τὸ φάντασμα, ποῦ σὰς λαλῶ,
Τοῦ ῥασοφόρετου Ρουγιέρη, ἐκεῖνου
Εἶναι τὸ καύκαλο ὅπου κρατῶ.

Τὸ πῶς ἐπίστεψα στὰ δολομένα
Τ' ἄπιστα λόγια του 'ξεύρετ' ἐσεῖς,
Στὰ κρυφὰ δύχτυκα του ποῦχ' ἀπλωμένα
Τὸ πῶς ἐπιάστικα 'ξεύρει καθεῖς.

Ἄλλ' ἂν δὲν 'ξεύρετε τὸ θάνατό μου
Σταθῆτε, ἀκούστε τον γιὰ μιὰ στιγμὴ,
Στοὺς ζῶντας φέρετε τὸ στεναγμό μου,
Πέτε τὴ μοῖρα μου τὴ θλιβερή.

Ἐκεῖ στὴν ἄχαρη τὴ φυλακὴ μου
Ποῦ τὴν ὀνόμασα Λιμοχτονιά,
Μέσα στὸν ὕπνο μου ἴδ' ἡ ψυχὴ μου
Ὄλου τοῦ μέλλοντος τὴ κατηχνιά.

Ὁ ῥασοφόρετος σκληρὸς ἐχθρὸς μου
Τοὺς σκύλους ἔβαλε αἶμα νὰ πιοῦν,
Μέσα στὰ γράμματα ἔβλεπα ἐμπρός μου
Αὐκο, Λυκόπουλο νὰ κνηγοῦν.

Ἀπὸ τὸ τρέξιμο τ' ἄθλια παιδιὰ μου
Κι' ὁ μαῦρος γέρος μου πέφτουν χαμαί,
Καὶ στὰ κουφάρια τους εἶδα σιμὰ μου
Νὰ τοὺς ἀνοίγωνται χίλιαι πληγαί.

Ὅταν ἐξύπνησα προτοῦ χαράξῃ
Ἄκουσα πλάγια μου γλυκιὰ φωνή
Ποῦ μου κρυφόλεγε γιὰ νὰ μὲ σφάζῃ
— Ψωμί, πατέρα μου! λίγο ψωμί! —

Εἶσαθ' ἀνείσθητοι ἂν δὲν πονῆτε
Γι' αὐταῖς ποῦ ἀπέρασα μαύραις στιγμαῖς,
Γιὰ τέτοια βάσανα ἂν δὲν θρηνητε
Γιὰ τί θὰ κλάψετε κληραῖς καρδιαῖς;

Ὅλοι 'ξυπνήσαμε' κ' εἶχε σιμῶσει
Ἡ ὥρα ποῦ ἀνοίγαν τὴ φυλακὴ,
Εἶχε ὁ καθένας μας τὸ χεῖρ ἀπλώσει
Κ' ἐπεριμέναμε λίγο ψωμί.

Μ' ἀντὶ ν' ἀνοίξουνε τὴ φυλακὴ μας
Νὰ τὴν καρφώνουνε βαρὺ ἀγροικῶ,
Καὶ πλὴν δὲν ἤλθαμε μὲ τὸ ψωμί μας,
Πλὴν δὲν μᾶς ἔφεραν θολὸ νερό.

Ἐγὼ δὲν ἐκλαιγα, παρακαλοῦσα.
Κι' ὁ Ἄνσελμίνος μου εἶπε σιγὰ
Εἰς τ' ἀδελφάνι μου ποῦ ἀγναντοῦσα
— Ἰδὲ τὸν ἄχαρο πῶς μᾶς κυτᾶ! —

Γιὰ τοῦτο σιώπησα κ' ἤλθε τὸ βράδυ
Καὶ πάλ' ἐπλάκωσε νύχτα διπλὴ
Καὶ πάλ' ἀπέρασε καὶ τὸ σιοτάδι
Κ' ἐγλυκοχάραξε μὲ ἄλλη αὐγὴ.

Κι' ὅταν ἀγνάντευσα τὸ πρόσωπό μου
Στὰ δυὸ παιδάκια μου ποῦχα σιμὰ,
Στὸ δεξιὸ χεῖρ μου ἀπ' τὸν καῦμό μου
Χάνω τὰ δόντια μου βαθιά, βαθιά.

Τοῦτο ξανοίγοντας τὰ δυὸ παιδιὰ μου
Τ' ἄχαρα θάρρεψαν ὅτι πεινώ
Καὶ μὲ τὰ τέσσαρα στὴν ἀγκαλιά μου
Ἦλθαν καὶ μοῦ ἔδωσαν φιλή στερνό.

— Πατέρα, σώσε μας ἀπ' τὰ δεινά μας!
Καὶ σὺ, πατέρα μας, λιμοχτονεῖς...
ὦ! σὺ ὅπου ἔνδυσες τὰ κόκκαλά μας
Σὺ γυμνωσέμας τα γιὰ νὰ τραφῆς! —

Εἶπαν... κ' ἐφύλαξα τὴ σιωπὴ μου!
Κι' ὡς τόσο ἐπρόφθασε κ' ἄλλη νυχτιά,
Καὶ πάλ' ἐχάραξε στὴ φυλακὴ μου
Αὐγὴ δακρύβρεχτη καὶ θλιβερά.

Κι' ὅταν τὸ τέταρτο βράδ' εἶχε φθάσει
Ἐπεσ' ὁ Γάος μου στὴ γῆ νεκρὸ
Κι' ἀπὸ τὸ θάνατο πρὶν ξεπαγιάση
Μοῦπε — Πατέρα μου, ψωμί, πεινώ! —

Ἔτσι ἐξεψύχησε, κ' ἕνα πρὸς ἕνα
Ὅλα σβυστίκανε σὰν τὰ πουλιά,

Καὶ στὰ κουφάρια τοὺς τ' ἀγαπημένα
Ἔσκυψα κ' ἔδοσα στερνὰ φιλιὰ!

Ἦραις ψαχάλευα τὴν ἀγκαλιά τους,
Ὡς ποῦ κουράστηκα νὰ τοὺς μιλιῶ,
Ὡς ποῦ ἀπ' τὴν πεινὰ μου στὰ γόνατά τους
Τέλος ἀπέκαμα νεκρὸς κ' ἐγώ! —

Εἶπε τὸ φάντασμ κ' ἀγριωμένο
Τὸ γυμνὸ καύκαλο σφιχτοβαστᾶ,
Καὶ μὲ τὰ δόντια του σὰν πεινασμένο
Ἐξαναρχίνησε νὰ ροκανᾶ!!

Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ

ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΛΟΥΖΗ.
Ἀνθυπαπιστοῦ τοῦ ἵππικοῦ.

Δ Τ Α Φ Ο Ρ Α .

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΩΣΣ. ΕΜΠΟΡΙΟΥ. Τὸ ἐμπόριον τῆς Πρωσσίας τοιαύτην ἔλαβεν ὠθησιν ἀπὸ τὸ 1834 ἐκ τῆς συστάσεως τοῦ Ζολφεράιν καὶ τῆς καταργήσεως τῶν ὀχληρῶν ἐκείνων διαποριῶν ἅτινα ἐμπόδιζον τὴν συναλλακτικὴν συνάφειαν τῶν διαφόρων Γερμανικῶν Κρατῶν μεταξύ των, ὥστε δυνάμεθα εἰπεῖν ὅτι ἡ χρονολογία του ἀρχεται ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς συστάσεώς του.

Ἡ ἐπὶ τὰ κρείττω μεταρρυθμίσεις αὕτη βαθμηδὸν ἐτελειοποιήθη διὰ τῆς συνομολογήσεως ἐμπορικῶν συνθηκῶν σχεδὸν μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων Κρατῶν. Οἱ κυριώτεροι Πρωσσικοὶ λιμένες εἶναι ὁ τοῦ Memel, Pillau, Königsberg, Dantzic, Colberg, Swinemunde, Stettin, Wolgast, Stralsund, Kiel καὶ Flensburg ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, καὶ Ἄλτόνας Harburg, Geestemunde, Leer καὶ Emden ἐπὶ τῆς Βορείου θαλάσσης.

Τὸ ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Πρωσσίας καὶ Πομερανίας συνιστάμενον κτὰ τὸ 1831 ἐκ 662 πλοίων χωρητικότητος 76,987 λάστων (*) ἠρίθμει κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ παρόντος ἔτους 4460 πλοῖα χωρητικότητος 203,306 λάστ.

Ἐξ ἐπισήμων καταγραφῶν πληροφοροῦμεθα ὅτι τὸ 1867, 15,586 πλοῖα χωρητικότητος 4,004,478 λάστ. εἰσήλθον τοὺς Πρωσσικοὺς λιμένας, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν τοῦ Σλέσβηγ καὶ Χολστάιν.

Ἐκ τούτων 10,836 χωρητικότητος 527,031 λάστ. ἦσαν Πρωσσικὰ καὶ 4,750 χωρητικότητος

474,447 λάστ. ἄλλων ἐθνικοτήτων. Μεταξὺ τούτων, 1567 χωρητικότητος 227,567 λάστ. ἦσαν πλοῖα τὴν Ἀγγλικὴν φέροντα σημαίαν, καὶ 1832 χωρητικότητος 242,800 λάστ. ἦσαν πλοῖα ἄλλων ἐθνικοτήτων ἐρχόμενα ἐξ Ἀγγλικῶν λιμένων.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 45,623 πλοῖα χωρητικότητος 4,017,701 λάστ. ἐξ ὧν 10,919 χωρητικότητος 547,115 λάστ. Πρωσσικὰ καὶ 4,704 χωρητ. 470,586 λάστ. ξένων σημαίων ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν Πρωσσικῶν λιμένων. Ἐκ τούτων 3,276 χωρητικότητος 411,396 λάστ. ἦσαν προωρισμένα δι' Ἀγγλικοὺς λιμένας.

Τὸ κυριώτερον ἐξαγωγῆς ἐμπόριον ἐκ τῶν λιμένων τῆς Βαλτικῆς εἶναι οἱ δημητριακοὶ καρποὶ καὶ σπόροι.

Τὸ 1867 αἱ ἀκόλουθοι ποσότητες ἐφορτώθησαν. Οἱ ἐν παρενθέσει ἀριθμοὶ δεικνύουσι τὸ διὰ τὴν Μεγάλην Βρετανίαν προωρισμένον ποσόν.

8,540,318 scheffel ἢ Πρωσσικὰ Bushels σίτου [(6,505,427)

2,055,979	»	σικάλεως (87,480)
1,157,675	»	κριθῆς (721,024)
4,080,330	»	διάφ. ἄλλα δημητρ. (795,515)
347,936	»	πίσοι (πισέλια) κύαμ. (238,383)
830,261	cent.	ἐλαιόσποροι (550,049 cent.)
49,539	»	τριφυλόσπορ. (cloverseed) (22, [234 cent.)

Ἐκτὸς τῶν δημητριακῶν καὶ ἄλλων σπόρων τὰ ἐπόμενα εἶδη εἶναι ἄξια προσοχῆς.

Λινάριον, στουπίον καὶ κἀνναβις 124,304 cent. (104,262), ἄλευρον κτλ. 212,067 cent. (36,869) θηριακὴ 90,762 (89,580) ζάκχαρι 15,282 (13,957) ῥάπανοσπόρου ἔλαιον 56,540 cent. (52,765) ἔρικα 10,991 cent. (8,459) ψευδάργυρος 37,081 cent. (28,251.)

Τὸ ἐμπόριον τῶν λιμένων τῆς Βορείου θαλάσσης δὲν εἶναι τόσον σημαντικόν, συνιστάμενον κυρίως εἰς τὴν εἰσαγωγὴν σιδήρου, λιναρίου, σικάλεως, ἐλαιοσπόρων, οἴνων, ἀφύων, καφφέ, ὀρύζης, καπνοῦ εἰς φύλλα, ἐλαίου λινοσπόρου, πετρελαίου, γαιανθράκων κτλ. ἐνῶ ἡ ἐξαγωγή συνίσταται κυρίως ἐκ σιδηρικῶν, δημητριακῶν, πῖσων, κύαμων κτλ. πρασίμων κοίλων ὑέλων, βουτύρου, ἀλεύρου κτλ. ἐλαιοπλακουντίων, χαρτίου καὶ κτηνῶν.

Φ. Α. Μ.

(*) Τὸ Λάστ ἰσοδυναμεῖ μὲ 4,000 Γερμανικὰς λίβρας — 100 λίβραι Πρωσσίας ἰσοδυναμοῦν μὲ 110 περίπου Ἀγγλίας. Τὸ centner, ὡς καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματός του δηλοῦται, εἶναι 100 Γερμανικὰι λίβραι.